

Č BAJKAZINE

magazin o stvaranju
kulture za djecu

Uz ovaj Brickzine sam
odletio/odletjela u svemir budućnosti ja...

_____

i moji frendovi i frendice

_____
_____
_____
_____
_____
_____

SPIKA U BUSU

Vozim se autobusom jer uvijek tako radim. I da, istina je ono što selo priča - autobusi su puni glupih razgovora. Ovaj nije bio takav.

“Duja” za Trsat. Idem na neki razgovor oko 3D printera u knjižnici. Iza mene su dva tipa. Mladići, ni nekih tridesetak godina, ali jako uzbuđeni. “O čovječe, nije to za normalne, danima nisam vidio stablo, stvarno moraš biti na čisto u glavi sa sobom”. “A da”, slaže se drugi i pita jesu li išli kroz Suez, ovim ili onim morem, do ove ili one luke. Sljedećih desetak minuta njih dvojica su tako napeto i uzbuđeno razgovarala o plovidbama, brodovima, teretu, fakultetu (da, Pomorski fakultetu možeš biti sretan - ovi su te nahvalili uzduž i poprijeko) da je to bila pjesma za moje kišom natopljene uši. Nikakve priče o jeftinijim srdelicama na placi, raspletu turske sapunice i trabunjanja o državi koja ne radi ovo ili ono - priča o brodu, priča o luci, priča o kontejneru.

Jedan od frendova je izašao. Ali ne i tišina. Odjednom ovome preostalom priđe neki stariji tip i krene: “A da li je tebi bio kapetan...” Evo nas opet. I on je plovio. Pazi, tri pomorca, različite generacije i nisu u nekom Mercedesovom terencu, svi smo u “duji” za Trsat. Kakva divota, napokon normalno i nebahato. Da sve bude potpuno, bus se taman uspeo iznad Krimeje, do mjesta s kojeg se otvara jedinstven pogled prema Brajdici i stotinama naslaganih kontejnera. Jugo je baš gadno zavijalo, kiša opako lupala o prozor (nešto je i curilo tamo gdje je “harmonika”), ali bio je to stvarno najjači pogled ikad i pomislio sam “o čovječe, ovaj Hong Kong ne može nestati”.

Ne mora se svatko složiti, ali kontejner je suština Rijeke. Kroz riječku luku ne prođe u njima najviše PlayStationa ni iPhonea na svijetu, ali kontejneri su najkonkretniji i najsvjetskiji riječki posao. Oni je bar posredno spajaju s kineskim Guangzhouom i američkim Long Beachom u impresivnoj mreži svjetske trgovine, plovidbe, razmjene, s brodovima na kojima je na tisuće mojih likova iz “duje”. Stariji i znalci će reći “pa pruga je loša”, “pa pristanište je loše”, “pa dizalice su malene”... i sve je to vjerojatno istina, ali svijet se nije pokrenuo vječnim odlascima doktoru po dijagnozu nego maštom i radom.

Riječka budućnost je zeznuta, a cijeli ovaj broj *Brickzinea* je kao ni jedan do sada zapravo usmjeren na ono “buduće”. Čak i kada govorimo o onom prošlom, jer povijesti ima dosta, zanimaju nas pokretači, hrabrost, kreativnost. Grad na brdima do 350 metara visine, s usjecima, strminama, s pogledom na Zaljev, ovako tvrd, zbijen, nagnut, poligon je naše mašte i rada, a ne grade ga, i nikad ga nisu gradili, prosječni nego samo oni koji mogu mirno stajati nasred Tihog oceana, na valu od 7 metara, na metalnoj grdosiji prepunoj kontejnera. Ovo je *Brickzine* o toj energiji i za one kojima se da tako živjeti.

Ne znam više jesam li ti rekao da uživaš u plovidbi kroz riječku godinu europske prijestolnice kulture i stvaranja? Ako nisam, evo govorim sada, jer 2020. je samo jednom. Čitaj *Brickzine* u busu i pokreni neke dobre razgovore. Uživaj. Opet.

KRISTIAN.
LUČKI RADNIK.

P.S. Piskaram ovo, a na televiziji se vrti Netflix i jednim uhom slušam “The Toys That Made Us”. Rezerviramo se za buduće dokumentarce. :)

SA D R Ž A J S A D R Ž A J S A D R Ž A J

U ovom broju na
najviši riječki neboder
će te lansirati:

8

TEMA BROJA

TRHU 344529 22G1

Sve vidiš, sve znaš, imaš oči i uši.
Rijeka je luka, luka je kontejner.
A što je to zapravo i što se
tamo događa? Otkrivamo.

40

KULTROPA

5 gradova za koje
(vjerojatno) nikad nisi čuo

Mnogi se iznenade da europskih
prijestolnica kulture ima više od
40! Ajme, pa Rijeka nije jedna
jedina! Kako to?! Kako to?!

26

HRABRO MAHERSTVO

Leteća, vozeća, roneća
Fiume fantastična!

Pravi maheri uvijek su
pomicali granice.

45

ZA MIĆEGA BRATA I/LI SESTRU

Zmaj iz toaletnog papira

Čarobni sastojak za mnoge
zabavne trenutke.

34

KREATIVAC ZIDOVA

Kustos – krtica za sve oko izložbe

Izložbe se neće same postaviti na zid! Kustose moj dragi, kreni!

48

PILANA

Klupaona iz portuna

Jedni boje, drugi sade, treći prikupljaju otpad... A gdje si ti u svemu tome?

54

NJUŠENJE (Z)GRADA

Arhitektura nije samo u očima...

Dobru arhitekturu pamtimo upravo po tome kako je osjećamo. Pa i kako nam miriše.

STVARALAČKE TEHNOLOGIJE

Top 20.21 stvari

Donosimo ti alate koji do kraja pomiču tvoje brije, talente i rad.

I to nije sve:

- 1 Spika u busu (i ne, nije o srdelicama i turskim sapunicama)
- 4 Glazba koju slušaš na fešti u portunu! (nije Mišo)
- 5 Trap - kako je nastala zamka u koju smo upali
- 6 Vijesti iz budućnosti 4
- 14 Kreativni kontejner
- 16 Hoću zeleni park pa makar i na vrhu kontejnera!
- 20 Odrastanje
- 22 Balthazar riješio sve naše probleme
- 30 Koji si tip umjetnika?
- 32 Disketa vs. "oblak"
- 38 40 stripova, slikovnica, igara, filmova!
- 42 Atena - dobra kada ideš brodom
- 44 Priča o Zemlji. I priča o nama.
- 46 Danski mljackići s mirisom Kvarnera
- 50 Domaća salata s krova tvog nebodera?!
- 53 *Zabranjena luka*: kao da si na jedrenjaku, a na stepkama si kraj zgrade
- 56 ... a grad je i u tvojim ušima
- 58 Majstor zvončarskih maski vs. čakavska umjetna inteligencija
- 60 Rječnik fiumanskog fachina!
- 62 Leopold u carstvu mumija i previše palačinki
- 66 Ahoj, kapetane!
- 68 Društveno igranje: #_____ je zakon
- 70 Vožnja kroz slalom Dječje kuće 2020.
- 72 2032.-aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa aaaaaaaaaaaaaa je, heeereeje!
- 80 Moj dnevnik

Glazba koju slušaš na festu u portunu! (nije Mišo)

Jules-Samaritans

Kao i uvijek naša posada bira top novo, moderno, jako, urbano, zvučno odijelo Brickzinea. Ove stranice se ne čitaju "na suho". Ima tu hitova s milijunskim pregledima koji pršte iz kafića, a ima i onih s par tisuća pogleda za koje nitko, nitko, nitko nije čuo. Osim tebe. Slušaj, gledaj, dijeli, sviraj!
<http://bit.do/brickzinea2020>

OKO VO

SUECO THE CHILD FAST

OGLEDO TINY WITCH HUNTER

DILLON FRANS

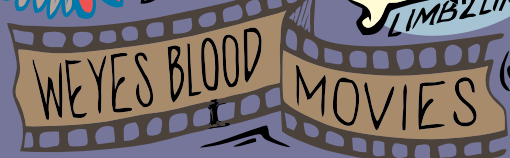

LIFE

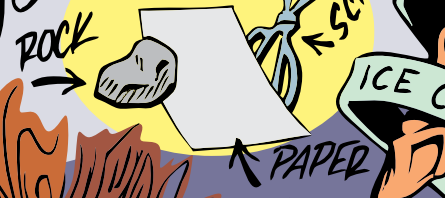
MOJA LIPA SOAP

STILL NOT BUTTER

Sudan Archives
 Glorious
 morning in jila
 Durand Jones
 LA PALUX
 LIMB2LIMB

Jaka flocka
 Flame

JACK STAFFER

RUFUS TREAT YOU BETTER DU SOL

PARTO MORIO-HODAR
 ACID ARAB malek ya zahri

LAST BLOOM

WOODY GUTHRIE SONGS FOR CHILDREN
 THE COMET IS COMING
 SUMMON THE FIRE

DAVID BOWIE
 SOUND & VISION

NEW WAVE
 METRONOME

FLUME FEAT. VERA VERA
 SMITH 23
 DAYDREAM BELIEVER

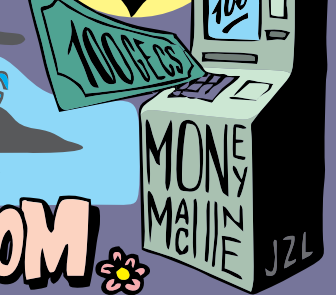
THE MONKEES

TAME IMPALA

IT MIGHT BE TIME

HOLLY TERRAIN

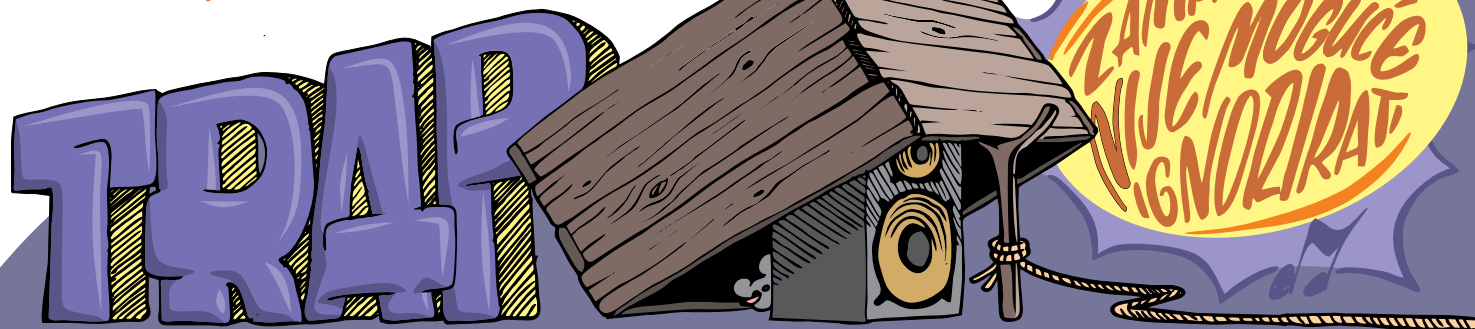

DA BABY BOP ON BROADWAY

ILUSTRIRAO JURE LISAK

Trap u prijevodu znači zamka i on to stvarno jest na toliko načina. No kako je nastao?

Zaputimo se na američki Jug, osamdesete su, a propast državno poticane stanogradnje ostavlja iza sebe tužne kvartove pune kuća u kojima se odvijaju izvjesne aktivnosti zbog kojih ih često posjećuju predstavnici zakona u plavom (*trap house*). Nema tu neke sreće, ulaganja u obrazovanje i priča o lijepoj budućnosti. Pogledi su upereni prema malo drugačijim vrijednostima, živi se tvrdo i žestoko pa je takav i ritam, a bome i riječi pjesama. Na samom početku koristila se ktome i *chopped & screwed* tehnika produciranja gdje su svaki beat i slog udvostručeni pa sve zvuči kao da trake opako preskaču. Sve je ljubičasto i s okusom sirupa za kašalj.

Par godina kasnije s tim zvukom dolaze u doticaj neke nove generacije, dobrim dijelom europske. Kako dolaze i iz posve drugog filma, sa sobom nose i novu energiju i mame novu publiku. Sirova energija, nastala uglavnom u spavaćim sobama *geekova* koji su nakon cjelonoćnog *sessiona* na običnom PC-u pobacali *beatove* na svoje *Soundcloud*e, na prepad je osvojila klubove, ali i starije glazbenike koji se ne ustručavaju posegnuti za zvučnim eliksirima mladosti kako bi dulje ostali relevantni. Mislim, hej, tko ne ide s vremenom, ode s vremenom...

Bilo je samo pitanje vremena kada će ta ulična proslava konzumerizma i hedonizma pokucati na naša vrata. I kucala je, kucala, ali svaki put bi netko samo malo odškrinuo i brzo odmahnuo glavom "ma ne, to nije to". Sve dok vrata nije otvorio još jedan žanr na koji

se, unatoč višegodišnjoj raširenosti i prihvaćenosti u najširim mogućim društvenim krugovima, uporno frkće nosom i gura ga u *underground* (da ne kažemo dno) - cajke. Možda zvuči strašno, ali bila je to ljubav na prvi pogled. Ritam koji je od Atlante letio do Londona s koferima punim *dancehall* i *reggaeton* konfekcije sletio je u balkansku vešmašinu i opran na folk centrifugi izrodio glazbenog mutanta pred kojim se pada ničice, a popularnost regionalnih izvođača, do jučer također ekipe koja je sve radila u svojim spavaćim sobama i koristila YouTube kao jedini prozor u svijet, uvelike nadilazi ono što se kroz medije predstavlja kao hit. Ne vjerujete li, slobodno odradite anketu. Kako je svojedobno rekao Philip Dick, stvarnost je ono što ne nestaje ni kad prestaneš vjerovati u nju.

A upravo je društvena stvarnost ta koja je nekim novim klincima kao ideale ponudila ono što su prepoznali u trenutačnom dominantnom glazbenom fenomenu i nikakvo moraliziranje to neće promijeniti, pogotovo nakon digitalne revolucije na polju produkcije, distribucije i promocije. Sve je kao *fast food*, alati su dostupniji nego ikad prije i štanca se nemilice, jer gladnih ušiju ne manjka, osobito kada sve skupa zvuči kao nabrijana parodija svega oko nas. A ti se stari moj drži svog sendviča ili pridruži zabavi!

—
BRUNO ŽUPAN.

POSTAVLJA GLAZBENE ZAMKE GDJE STIGNE.

APARAT, ALI NE ZA KAVU, NEGO ZA UMJETNINE

Simpatično prozvan Art-o-mat, ovaj zanimljiv aparat, kada ubacite određenu svotu novčića, ne izbací vam kavícu, íli slatkiš, već malu umjetninu!

Ovu zanimljivu spravu osmislio je umjetnik Clark Whittington i to tako da je stare aparate za cigarete napunio umjetninama! Aparati se nalaze na više od stotinu mjesta diljem SAD-a, a fora je u tome što je svaki 'napunjen' umjetninama lokalnih umjetnika, tako da ćete uvijek dobiti unikat, i to od drugog umjetnika, ovisno kamo odete!

→ Tu je: artomat.org

MAJICA UZ POMOĆ KOJE GLUHI MOGU ČUTI GLAZBU!

Ovo je dosta velika tvrdnja, zar ne? No, ne kaže se bezveze da je danas sve moguće!

Radi se o taktilnoj majci pod nazivom Soundshirt, koja u svojoj tkanini ima ugrađenih 30 mikro pojačivača koji "prevode" glazbu u taktilni jezik koji se osjeća na koži. Violine se slušaju na rukama, bubnjevi na leđima...

→ Vidi ovdje: bit.do/majicazagluhe

VIJESTI IZ BUDUĆNOSTI 4

ROBOTI KOJI „NJUŠE“ ONEČIŠĆENJE

Švicarska nije samo dom čokolade, satova i sireva već i ekoloških robota! Izgledaju kao jegulje i mogu detektirati zagađenje u jezerima i tako pomoći u čišćenju vodenih površina! Nadamo se da će jeguljasti roboti uskoro zaplivati i morima i rijekama te nam pomoći očistiti naš planet. Gretine šetnje su fora, ali posao se neće napraviti sam od sebe.

→ Pronjuši: bit.do/robotimirisi

TORANJ KOJI PRETVARA SMOG U - DIJAMANTE!

Ovo zvuči kao totalni sci-fi, ali ako nam ne vjerujete kao dokaz postoje dijamanti napravljeni od smoga! Ovaj "najveći pročišćivač zraka na svijetu" nalazi se u Pekingu, a za njegovo postojanje zaslužan je nizozemski umjetnik Daan Roosegaarde. Toranj funkcioniра na način da "usisava" zrak oko sebe, filtrira ga, a malo manje od pola otpada iz zraka čini ugljik, koji kad se komprimira proizvodi - dijamant. *Fun fact:* jedan par zaručio se dijamantom od smoga. :)

→ Čarobno: bit.do/smogdijamanti

OKVIR S 30 000 SLIKA!

Svi volimo ponekad malo promijeniti dekoraciju i osvježiti prostor u kojem boravimo. Kompanija Meural dosjetila se jedne jako zanimljive stvari. Napravili su pametni okvir za slike koji je zapravo jedan veliki ekran na kojemu se prikazuje slika koju sami odaberete. Okvir možete povezati sa svojim mobitelom, a uz njega dolazi i kolekcija od 30 000 slika i umjetnina na biranje! Ako vam se ne da do mobitela, samo zamahnite rukom i okvir će sam pokazati informacije o slici ili je zamijeniti nekom drugom!

→ [Link: neural.netgear.com](http://Link:neural.netgear.com)

MAMA, TATA, ŽELIM BITI SVEMIRSKI ARHEOLOG!

Ako uskoro čujete ovakvo nešto, nemojte se čuditi, jer to postoji! Već znamo kako otprilike izgleda posao arheologa (Leopolde, javi se!). Oni pronalaze i iskopavaju ostatke starih građevina, raznih predmeta, grobnica i svačega drugog. Svemirski arheolozi rade to isto - ali putem snimki sa satelita! Na ovu revolucionarnu zamisao došla je znanstvenica Sarah Parcak, koja je lansirala GlobalXplorer projekt, veliku *online* platformu s golemom količinom satelitskih slika koje su dostupne istraživačima. Dosad, njezinom je platformom otkriveno potencijalno 17 novih piramida!

→ Saznaj više: globalexplorer.org

CIPELA KOJA RASTE ZAJEDNO S TOBOM

Nekima koji vole mijenjati cipelice lutalice ovo i neće biti nešto previše zanimljivo, ali ima onih koji bi svoje zadržali koliko god mogu jer su baš najbolje (a i kad bolje razmisliš - koliko novca uštediš za neke druge stvari)... Kenton Lee je na zamisao o rastućim cipelama došao na svom putu u Keniju kada je vidio puno dječice kojima su cipele bile ili premalene ili pokidane. Pomislio je "zašto ne napraviti cipelu koja raste s djecom?". Tako je nastala kompanija GroFive i sandala koja 'raste' 5 brojeva!

→ [Link: grofive.com](http://Link:grofive.com)

SIGURNO IGRALIŠTE S ČEKIĆIMA I ČAVLIMA...

Sad ćete reći "Ovima iz *Brickzinea* su se malo pomiješali lončići...!" Ali kad vam kažem, ovakvo igralište postoji! Zove se Avanturističko igralište i nalazi se u gradu Berkeley u Kaliforniji. Ideja je bila sljedeća: mnoga obična igrališta tvrde da su jako sigurna, no nepažnjom, nezgoda se uvijek može dogoditi. Zamisao avanturističkog igrališta je da djeca sama biraju alate i načine igre (nema samo čekića, ima tu i veslanja na splavima, tobogana koji vode u lokve i slično) te da sama procijene rizik i riješe problem. Na taj način povećava se doza odgovornosti, ali opet i zabave!

→ Skuži o čemu je riječ: bit.do/igralistecavli

SUTRA JE SLOŽILA: LUCIJA SUČIĆ.
DIPLOMIRANA BUDUĆOLOGINJA.

PRILU 374529 KONTAJNER NAR

*Sve
vidiš, sve znaš,
imaš oči i uši. Rijeka
je luka, luka je kontejner.
A što je to zapravo i što
se tamo događa? Koliko
uzbudljive i važne mogu biti
te ružne grdosije? Otkrivamo
da o njima ovisi grad, ali i
svakodnevne zabavne
zanimacije.*

PRIPREMILI: BOJAN GRBAVAC
(BRODOVI U RIJECI), DAMIR MEDVED,
KRISTIAN BENIĆ. DIZALICE.

nome tko ih voli, a ponekad i onima kojima nisu baš nešto posebno, pojedini prizori iz *Ratova zvijezda* oduzimaju dah. Jedan od takvih je onaj kada se pojave AT-AT "hodači", 20 metara visoke dobro opremljene borbene jedinice Carstva kojima ni dubok snijeg na Hothu ne predstavlja neki poseban problem. Nisu nešto stabilni, ali su moćni. Zar smo poludjeli i priču o Rijeci kao Europskoj prijestolnici kulture započinjemo AT-AT-ima? Što je sljedeće? Rey s *lightsaberom* na Korzu?

Nismo. Govorimo o njima jer imamo osjećaj da ih gledamo svaki dan. Tražiš li centar s Trsata vidiš - kontejnerski terminal. Stojiš li na krovu Towera i gledaš

u grad - vidiš kontejnerski terminal. Čak s nebodera dalekog Zameta možeš vidjeti, pogađaš, kontejnerski terminal. I dizalice, naš zamišljeni AT-AT, kako kontejner jedan po jedan iskrcavaju ili ukrcavaju na ogromne brodove.

No koliko doista razumijemo što se uistinu događa u tom svijetu? Znamo li kolika je snaga tog ružnog metalnog - kontejnera.

Praktički nema uzbudljivije stvari koja stiže do nas, a da bar u jednom dijelu svojeg nastanka nije bila u tami kontejnera. Bez obzira bio to Nintendo Switch, "falš" Messijev dres ili "prava" *Fred Perry* jakna.

Teško je dovoljno naglasiti kolika je uloga brodske prometa kontejnerima u svjetskoj trgovini. Upravo putem kontejnera različite vrste prijevoza - brodovi, vlakovi, kamioni, povezuju se u jedan sustav. Danas se najveći broj kontejnera među kontinentima prevozi brodovima opremljenim upravo za njihov prijevoz. Oni su sve veći i veći jer brodske tvrtke žele što veću količinu kontejnera prevesti odjednom te tako smanjiti troškove. Zbog toga ulažu velika sredstva u izgradnju novih i velikih brodova.

Stvar s kontejnerima je da izgledaju nevjerojatno jednostavno. Pa zašto i kako se toga nitko nije ranije sjetio? Zaživjeli su za ozbiljno tek debelo nakon Drugog svjetskog rata, kada 1955. i 1956. godine Malcom McLean (poslovna strana) i Keith Walton Tantlinger (inženjerska strana) stvaraju kontejner i sustav prijevoza nalik današnjem. Prvi kontejnerski brod bio je zapravo na brzinu prerađen tanker za naftu! O povijesti kontejnera postoji odlična knjiga *The Box* za koju je i Bill Gates jednom prilikom rekao da mu je jedna od najboljih koju je pročitao - zato jer je riječ o nečemu što je promijenilo svijet radikalno kao i njegovi *Windowsi* digitalnu kulturu.

Većina svjetskih kontejnera koji dolaze u Sredozemlje svoj put započinju na Dalekom istoku (u Kini,

Koreji ili Japanu).

Nije nikakvo čudo da se najveći kontejnerski terminali nalaze u Kini jer ta je zemlja postala "tvornica svijeta", praktično sve što vam padne na pamet - proizvodi se ondje.

Brodovi se kontejnerima pune na kontejnerskim terminalima, mjestima gdje je sve pripremljeno da bi se kontejneri što prije nakrcali na brodove, kojima primjerice od Dalekog istoka do sjevernog Jadrana treba otprilike 30 dana plovidbe. Sama riječ "terminal" u pomorstvu podrazumijeva

mjesto gdje se više brodova može vezati istovremeno uz pretovar jedne ili više vrsta tereta.

Najveći kontejnerski terminali na svijetu su: Shanghai, Singapore, Ningbo-Zhoushan, Shenzhen, Guangzhou, Busan, Hong Kong, Qingdao, Tianjin i Dubai. Prvi na listi iz Europe je Rotterdam - tek 11. Terminali se stalno odmjeravaju tko je najveći po broju prekrcanog tereta.

27.600 kg

U veliki 40 FT kontejner može se maksimalno ukrcati robe težine 27.600 kg, odnosno volumena 67,7 m³. Tako da u jedan kontejner stane primjerice 44.000 pametnih telefona.

Kontejner: od glave do pete

Naziv kontejner potječe od engleske riječi "container" (*contain* – sadržavati), a znači sve ono što u sebi može sadržavati nešto drugo. Stručnjaci će reći strogo: "Kontejner je manipulacijska prijevozna oprema, najčešće u obliku zatvorene posude, koja služi za formiranje krupnih manipulativnih jedinica tereta u cilju

racionalizacije manipulacijskih i skladišnih operacija." Najviše ih se fizički gradi u Južnoj Koreji i od tamo završavaju na svjetskim morima.

Treba znati i da osim što se logično razlikuju dimenzijama, kontejneri mogu biti i za različitu vrstu tereta: za suhi teret, izotermički kontejneri (recimo hrana koju je potrebno hladiti), kontejneri za rasute terete, kontejneri za plinove i kontejneri za tekućine.

Kontejneri su najčešće crveni i tamno plavi, ali ima i drugih boja - recimo tvrtka "ONE" ima ružičaste kontejnere i njih ne možeš promašiti kad su na hrpi. Na kontejnerima dosta toga i piše - osim manjih oznaka broja, kilaže i sl. velikim slovima vide se natpisi, npr. COSCO, Hamburg... Što je to zapravo? To su nazivi operatora kontejnerskih brodova. Oni posjeduju brodove i kontejnere te osiguravaju u suradnji s partnerima prijenos robe od proizvođača do potrošača. Najveći su: APM - Maersk, Mediteranea Shg Co., COSCO Group, CMA CGM Group, Hapag Llyod, ONE...

Kontejneri za tech geekove

Otkako su kontejnerski brodovi postali glavno sredstvo prijevoza robe krajem 20. stoljeća i to na udaljenost od desetak tisuća kilometara, postalo je neobično važno znati u svakom trenutku gdje se nalazi svaki paket koji se prevozi. S napretkom u tehnologiji sada je većini tvrtki omogućeno da uvijek znaju točnu lokaciju svog broda i dalje obavještavaju svoje kupce o tijeku plovidbe. Štoviše dostupni su i servisi koji svakome omogućuju praćenje brodova širom svijeta poput <https://www.myshiptracking.com/> što je izrazito fora. Pozicija

0,07 \$

Ukupni trošak transporta
Kina - USA po jednom
iPhoneu je 0,07 USD.

svakog kontejnera na brodu poznata je od trenutka ukrcaja jer se o tome brine poseban vrlo profesionalan i složen program koji osigurava optimalan raspored tereta i stabilitet broda. Važno je znati da to rade pravi znalci i da je složeno kao proizvodnja bilo kakve videoigre, ako ne i teže jer pogreške ovdje su prave i teško se opraštaju.

Jednako je složeno i upravljati kontejnerskim terminalnom u realnom vremenu, a u budućnosti AI (umjetna inteligencija) i roboti igrat će ključnu

ulogu u cjelokupnom radu i upravljanju lukama kroz preciznu i neumornu obradu i analizu podataka te odgovarajuću komunikaciju putem 5G mreža. Dobro zapamtite ovu procjenu iz Kine: *Close to 150,000 robots will be bought in China this year. China is also expected to exceed the U.S. and Europe in the installed base of robots in factories this year.* Engleski znaš.

Riječki kontejner

Riječki kontejneri žive na Brajdici. Brajdica nije previše stara, nastala je 1978.-e godine nasipanjem mora te je smatrana privremenim terminalom. Prvi kontejneri u Rijeku su počeli

2
3 Iskrcavanje kontejnera na automatiziranom kontejnerskom terminalu traje prosječno 2 minute, rekord je 35 sekundi u eksperimentalnim uvjetima.

stizati nešto ranije i to je bio ogroman problem - bili su smješteni nasred obale - ispred tržnice i ispred Robne kuće RI, tamo gdje su danas jahte i klizalište za Božić. Fotografije iz tog vremena izgledaju nevjerojatno. Kada se izgradila Brajdica smatralo ju se privremenom jer je Bakarski zaljev, odnosno Bakarac, bio sedamdesetih zamišljen kao mjesto pravog terminala. Za to su zamislili odvaliti pola brda što na kraju nisu napravili. Bolje je nasipati more, to je naše mišljenje.

Danas u Rijeku dolaze veliki kontejnerski brodovi dvaju velikih saveza. Utorkom stižu brodovi Ocean saveza, a petkom 2M saveza. Svi oni na put kreću iz Kine te posjećuju niz luka do Rijeke. U Rijeci ti brodovi pristaju na kontejnerski terminal na Brajdici koji se zapravo zove Adriatic Gate Container Terminal i njime upravlja poduzeće s Filipina (!), odakle se onda kontejneri krcaju na vlakove i kamione i otpremaju prema krajnjim odredištima, ili pak suprotno, kontejneri s vlakova i kamiona ukrcavaju se na brod. Ukrcaj i iskrcaj kontejnera jednom se riječju zove manipulacija. Da bi ona bila brza, potrebna je adekvatna oprema.

Tu je u akciji riječka AT-AT ekipa kako ih zovemo od dragosti: kad brod dođe na Brajdicu, iznad njega se rasklapaju velike dizalice (mostovi) kojima upravljaju osposobljeni ljudi. Njihov je zadatak u što kraćem vremenu iskrcati sve kontejnere s broda i nakrcati druge na brod, pritom pazeci da ne dođe do oštećenja kontejnera.

Na Brajdici postoje četiri dizalice, dvije plave (panamax) i dvije narančaste (post-panamax). Plave su namijenjene za manipulaciju kontejnera s manjih brodova, a narančaste su veće i imaju veći domet pa se koriste za manipulaciju kontejnera s brodova matica. Trenutačno su najveći kontejnerski brodovi koji dolaze u Rijeku dužine 353 metra, a smještaju 15.200 TEU jedinica. Dolaze petkom, a može ih se lako prepoznati jer su većinom

plave boje i dominiraju Riječkim zaljevom kad se pojave.

24.000

Najveći kontejnerski brod prevozi 24.000 kontejnera i veći je od američkog nuklearnog nosača aviona klase Nimitz.

Ako ste primijetili ti najveći brodovi čak i vire malo izvan terminala te su prednjim krajem (pramcem) vezani za posebnu bovu. To je zato jer su ti brodovi cijele zgrade pod morem. Zamislite zgradu od 12 metara pod morem pa ćete si lakše dočarati koliko je to veliko.

Osim obalnih kontejnerskih dizalica (mostova) Brajdica ima i drugu opremu za rad s kontejnerima. Mostne dizalice za željeznicu napravljene

su tako da vlak s vagonima dođe ispod njih i onda se na njega slažu kontejneri. Slično funkcioniraju i mostne dizalice za skladišni prostor.

Rijeka za sada nije rekorder i ne znamo kakvo sjedište kontejnerskog prometa, kao ni cijela Europa u usporedbi s Kinom i SAD-om, ali s kontejnerima rade neki vrijedni ljudi, veza su sa svijetom i zapravo ono što Rijeku doista drži na mapi kao neko mjesto na koje trebaš pomisliti.

Usijano more

travanj – srpanj 2020., Exportdrvo

Izložba na kojoj se umjetnici svjetskoga glasa bave neobičnim pojavama vezanima uz more - iskopavanjem nafte i ruda u moru, uspostavljanjem *offshore* poreznih oaza na morskim obalama i pokretanjem *start-upova* u naseobinama u međunarodnim vodama.

ILUSTRIRALA ANA KOVAČIĆ.

KREATIVNI

Ove rebraste čelične kutije s masivnim vratima koje uredno posložene svakodnevno vidamo na brodu ili vlaku, sve više dobivaju razne kreativne namjene koje idu puno dalje od uobičajenih spremišta.

Koriste se pojedinačno ili slažu kao Lego i *Minecraft* kocke i tvore cijele zgrade različitih funkcija. Donosimo top 8 kul primjera - neki su umjetnost, neki korisnost, neki posao, ali svi su ekstremno super.

1

Ogromnaaaaa galerija!

To moraš vidjeti na linku. Nije opisivo. Goleme instalacije od više kontejnera, a oslikali su ih ulični umjetnici. Prošvrljaj linkom: bit.do/umjetnostkontejner.

Art galerija

Imamo i mi jedan takav u Rijeci na adresi Delta 5, ponekad je mjesto za kreativnu radionicu, a ponekad preuzima ulogu galerije za pop-up izložbe koje organizira riječki Kreativni kolektiv Kombinat. Što li je pak to pop-up izložba? To je tip izložbe savršen za ovakav prostor, zapravo mini izložba kratkog vijeka, najčešće za samo jednu večer ili vikend, ali odlična prilika da se ljudi okupe u tako kratkom vremenu i manjem prostoru pa tako i za stvaranje jedne ugodnije, intimnije atmosfere. Ovakav kontejner može svoje mjesto imati u bilo kojem kvartu.

3

Disko klub

Ovo je dosta jednostavno, pozoveš DJ-a, nabaviš dobre zvučnike, na strop nabaciš disko kuglu i plesnjak može početi. Preporuka je dobra zvučna izolacija i ventilacija, kao uostalom i u svakom disko klubu. Još bolja stvar je *silent disco*, kada se glazba koju pušta DJ čuje samo na slušalicama, tada nikakvog straha od buke nema! Ima ih po raznim gradovima, u jednom smo bili u Hamburgu, velikoj europskoj luci i bilo nam je super.

Bazen

Kontejner kao bazen osmislila je kanadska kompanija Modpools koja se bavi proizvodnjom bazena. Nakon istovara kontejner preuzimaju na daljnu obradu u svojoj tvornici. Za funkcionalni bazen potrebno je statički ojačati stranice, osigurati sanitarne uvjete, dodati grijaće elemente i mlaznice za *jacuzzi* funkcije. Bazen može imati i pomičnu plastičnu pregradu kojom korisnik regulira koliki dio bazena služi za masažu, a koji se koristi za plivanje. Sve funkcije bazena mogu se kontrolirati *smartphonom* ili tabletom. Od dodatne opreme može se izrezati dio ili cijela jedna strana i formirati stakleni prozirni zid. Za proizvodnju patenta proizvođaču je trebala godina i pol, a sada se bazen od kontejnera proizvede u roku od šest do osam tjedana. Cijena se kreće između 3,8 i 5,5 tisuća kanadskih dolara, a dostavljaju se po cijelome svijetu.

Super kuća

Konhiša je diplomski rad slovenskog arhitekta Jure Kotnika koji puno koristi kontejnere. Nakon diplome Jure je realizirao prvu takvu kuću u Sloveniji - Vikend kuću +2. Vikend kuća sastavljena je od dva križno postavljena kontejnera. Kontejneri su dobili toplinsku izolaciju, prozore i fasadu. Dvoetažni prostor ima natkriveni ulaz, natkrivenu vanjsku terasu i mali balkon. Fasada kontejnera je ukrašena točkama, ali ovisno o željama može se prebojati ili oslikati. Više o kontejnerskoj arhitekturi možete pročitati u knjizi *Kontejnerska arhitektura* istog autora.

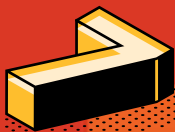
5

KONTJNER

Startup hub

Selo kontejnera je projekt arhitekta Juliusa Taminiaua u amsterdamskom znanstvenom parku. To je privremeni *startup hub* u kojemu kontejner postaje poslovni prostor, a zbog svoje lake složivosti i premještanja omogućava jednostavan transport i postavljanje. Arhitekt je metaforom povezoao kontejner i garažu, kao što su na primjer kompanije Apple i Microsoft počele u garaži, ovdje male kompanije počinju u kontejneru. Selo kontejnera slaže se poput lego kockica i stvara nepredvidive zajedničke ambijente.

Cijeli grad!

Grad mrtvih je naziv za groblje koje se prostire uz povijesni dio Caira na površini od 6,5 km. Između grobnica svoje privremene nastambe izgradili su beskućnici od otpadnih materijala. Na tom području danas živi 500,000 ljudi, a današnji Cairo službeno ima 19,5 milijuna stanovnika. Egipatski arhitekti Mouaz Avouzaid, Bassel Omara i Ahmed Hammad predložili su da se beskućnici presele u nove nastambe izvedene od brodskih kontejnera te da se njihovom selidbom zaštiti povijesni lokalitet koji se nalazi i na Unescovom popisu. Selidba bi bila obrazovnog karaktera jer bi se u procesu selidbe sudionici obrazovali kako i na koji način urediti svoje domove i na najbolji način koristiti kontejnere. Brodske kontejnere arhitekti su predložili kao smještajne jedinice jer ih je mnogo u brodogradilištima prepušteno "ruzini" umjesto da se koriste za neku novu funkciju.

Tvornica vode

Wedew je kontejner koji 'proizvodi' vodu. Zadatak je bio proizvesti minimalno 2000 litara vode na dan koristeći obnovljive izvore energije po cijeni od 2 centa za litru vode. U proizvodnji se moralo koristiti isključivo obnovljive izvore energije. Oslanja se na sustav kojim nastaju oblaci - pomoću toplog i hradnog zraka kondenzacijom dobivaju čistu pitku vodu i ne samo da ima negativan ugljični otisak (ne zagađuje okoliš ispuštanjem ugljičnog dioksida) već proizvodi i biougjen.

MINI KONTEJNERSKI RAZGOVOR Luka Buić, arhitekt koji je otišao živjeti u kontejner.

Odakle ideja, i zašto, pobogu?

Na to je utjecalo više faktora, još od studija mi se ideja motala po glavi. Sviđa mi se što je lako prenosiv, dakle mogu ga staviti praktički bilo gdje. Relativno lako je izvedivo i pojam *downsizinga* mi je privlačan.

Kojih je dimenzija?

Dakle, postoje kontejneri od 12, 6 i 3m dužine. Odabrao sam kontejner srednjih dimezija, koji ima oko 15 m2 stambenoga prostora. To je po mom mišljenju za stan za jednu do dvije osobe dovoljno. Kontejner je jako lako nabaviti i dopremiti, na kraju krajeva, na svijetu ih ima više od 20 milijuna.

Kako si sredio prostor?

Projekt se počeo razvijati u mojoj glavi odavno. Mislim da nema puno mudrosti oko rasporeda, ključni su detalji koji se trebaju prilagoditi korisniku. Procjena troškova je postojala, ali kao u svakom pravom projektu, naravno da sam je premašio! LoL

Kako si radio?

Većinu sam radova izveo sam i trebalo mi je oko 500 sati rada.

Kako ide?

Za sada stanujem u kontejneru tri mjeseca i jako sam zadovoljan. Uočio sam neke greškice, što i jest namjera kad se testira prototip. Kontejner je od cor-ten čelika, što se tiče izolacije od atmosferilija ne može bolje. Unutar kontejnera sam postavio toplinsku, a i zvučnu izolaciju kamenom vunom. Grijem se i hladim klima uređajem, a velike staklene površine daju dojam da sam na otvorenom prostoru.

—
PRIPREMILI: GORANA STIPEČ BRLIĆ, IVANA LUČIĆ, KRISTIAN BENIĆ. IZMISLILI IZREKU "SVATKO IMA SVOJ KONTEJNER".

HOĆU ZELENI PARK PA MAKAR I NA VRHU KONTEJNERA!

Tko nas prati, zna da smo na sjednicama Malog uredništva uvijek na visini zadatka. Daj nam bilo koju temu, smazat ćemo je dok si rekao keks. Svemu pristupamo ozbiljno, konstruktivno, pretresemo taj vruć krumpir iz svakog kuta i uvijek, ali baš uvijek govorimo iz srca.

Rekli smo si sad: pa ne možemo ignorirati činjenicu da Rijeka, grad u kojem živimo, postaje Europska prijestolnica kulture. Ili, da citiramo onaj gigantski sat na početku Korza – EPKad? E, onda kad zadnji kupač na Kantridi odustane od ulaska u more po olujnom jugu, onda kad se izližu sve božićne pjesme koje nam serviraju tamo negdje od listopada, kad krenu domaće verzije monsunskih kiša... Daa, blizu sii – preuzimamo titulu prijestolnice na Karnevalu!

Stop, stop, stop, vrati! Ako si očekivao/la od nas da ćemo u nastavku bez puno razmišljanja klicati tom šarenilu koje nas uskoro čeka, bolje odmah odustani od čitanja. Nismo neki pobornici one zastarjele pedagoške metode koja kaže 'najviše kritiziraj onoga kojeg najviše voliš', ali kroz dugi proces razgovora, uz čaj i kroasane, sklopljenih ruku, shvatili smo da nema drugog načina da našem gradu kažemo koliko ga volimo. Da je Rijeka osoba, primjerice sestra, rekli bismo joj: čuj, moraš se još malo dovesti u red, mada ti imaš puuuuno dobrih osobina, ovo ti kažem iz najbolje namjere.

MIĆI GRAD, HA?

Budući da smo nadaleko poznati kao fer i korektna ekipa, priznat ćemo sve kako jest. Možda ćemo ispasti umišljeni, ali doista mislimo da živimo na najboljoj poziciji u Hrvatskoj. Želiš stići brzo na Advent u Zagreb – može, želiš na Platak na sanjkanje – može, želiš malo u Sloveniju, Italiju – može, plaže ljeti, na istok, na zapad – ma sve može.

Doduše za ovo zadnje se nismo mogli jednoglasno složiti. Prvi glas kaže *do plaže se ne može šetati, daleko su od centra*, drugi glas *imaš bus, ja volim bus*. No dobro, plaže su tu i nude, opet, jedinstven ugođaj. Zna to najbolje naš glavni urednik koji je imao neku obiteljsku situaciju pa nije mogao ići na otok (ali nećemo sad o tome) nego je ljeta provodio u Rijeci. Zna se kako to izgleda: plivaš, brčakaš se, a oko tebe se odvija neki čudn svijet robne razmjene. Jedan kontejner, drugi, teretni brodovi koje pogledom ne možeš obuhvatiti, dašak Azije na Pećinama, dizalice

dinosauri, u daljini miris benzina... Stvarno, tko poslije takvog iskustva kaže da je odlazak na more isto što i odlazak u prirodu, nema pojma.

Rijeka jest mali grad i tu nas ne mogu osporiti ni najveći lokalpatrioti. Dobro, veći smo od Osijeka (pozdrav za Osijek!), ali nije stvar u natjecanju. Rijeka je bila velika kad smo bili mali i kad je cijeli svijet činio naš kvart i parkić ispred zgrade. A onda odrasteš, počneš koristiti buseve, škola je na jednom kraju grada, trening na drugom, prijeđeš je, tako, uzduž i poprijeko više puta i skužiš da onaj neboder na zapadu i onaj sličan na istoku čine neku granicu grada. Evo primjera. *Meni je fora kad mi dođu bratić i sestrična iz Zagreba, smiju mi se jer se ja stalno pozdravljam s nekim. U centru uvijek prolaze isti ljudi. I taman kad je ovo zazvučalo kao neko žaljenje, uslijedilo je ali tek kad odem iz Rijeke shvatim koliko mi nedostaje.* Vjerujemo ti, reklo bi se da bi zagrlila sve one poznate ljude iz centra!

Ipak, vjerojatno najveći *homesick* imamo svi kada moramo konzumirati vodu iz špine koja nije riječka. Ovo je jedna teška tema i na njoj se nećemo zadržavati. Ne zaboravite piti vodu!

PROTEZANJE NOGU

Malo smo dumali što ćemo mi imati od te prijestolnice kulture. Prvo i osnovno za nas, tu je Dječja kuća, a oko nje će biti i druge kulturne institucije. Rasprava se povela oko nove lokacije gradske knjižnice. Jedna strana je sretna i navija za to, druga kaže da joj se ne da hodati izvan centra. Pa, možda će nam EPK proširiti shvaćanje pojma centra, a zasigurno ćemo zahvaljujući tome protegnuti i noge.

Je li to utjecaj retrogradnog Merkura, naznaka puberteta ili čega već ne znamo, ali neki od nas su bili malo mrzovoljni na asocijacije vezane uz EPK. *Ne volim gužve, bit će puno turista, u školi su rekli čak deset puta više nego dosad.* Ma daj, bit će uzbudljivo! Mi u uredništvu smo informirani toliko da znamo izbrojati kad počinje prijestolnica kulture, čak i više od toga, uostalom vidjeli ste to na početku. Ipak, dobro upućeni izvori iz naših redova kažu da u njihovim razredima ima puno djece koja ne znaju ništa o tome. Malo smo se zamislili i dogovorili da ćemo širiti vijest od uha do uha. Ako čitaš ovo, prenesi svom frendu ili frendici informaciju o Dječjoj kući i EPK uz poruku 'šalji dalje!'. Čuli smo da će 2020. biti najveći Tobogan dosad, dođi provjeriti. Ako ovu laskavu titulu shvatimo kao priliku da nešto promijenimo u Rijeci, vidimo da ima puno prostora za priču i djelovanje. Nije EPK tu da sredi Žabicu, ali na primjer može pomoći da se posadi neko drvo. Ili da se pokrene inicijativa o zelenim površinama. Parkiće nam nemojte spominjati, ljuti smo na sve osim na Park Nikole Hosta i onaj kod Prirodoslovnog muzeja. *Stvarno mi nije jasno zašto rade betonske parkiće. Pa bitnije je zelenilo od nove klackalice.* E, ovo je previše točno. Hoćemo parkove!

Stvari se zahuktavaju ako krenemo dublje u kvartove. *Na Zametu se ne može proći preko jedne šetnice, sve je obraslo, a i jedan šumski puteljak treba očistiti jer*

ILUSTRIRAO MANUEL ŠUMBERAC.

ljudi ne kupe ono što ostane poslije njihovih pasa. Zapriličali smo se nešto i o povijesti Rijeke. Nećemo sad držati sat, duga je to tema, ali nas je potaknulo na razmišljanje o novoj arhitekturi koja niče u centru grada, pogotovo u staroj jezgri. Razmislite: neka stara zgrada svjedok je slavne povijesti, a njenim rušenjem ispada da rušimo upravo tu povijest. Što to može biti?

STAKLENE FASADE?

Novac. Više bismo trebali mariti o sentimentalnim vrijednostima, ne samo o novcu, ljudi moraju procijeniti gdje je čemu mjesto. Eto, ja ne bih one dvije staklene zgrade u centru. Da, ovo je definitivno ušlo u zapisnik. A to kako se netko sjetio da banku postavi pored školskog igrališta pa onda čuvari tjeraju djecu koja se tu igraju, tom genijalcu svaka čast. Rečeno je još na sjednici da su neki odrasli ljudi mjerili nešto ispred jedne škole (ime škole poznato redakciji) i mahali tlocrtima, zbog čega

su se neki opravdano uplašili za svoje pravo na komadić igrališta. Podvlačimo ovo i velikim slovima još jednom poručujemo: HOĆEMO ZELENE POVRŠINE PA MAKAR I NA VRHU KONTEJNERA! Upućeno roditeljima, susjedima, urednicima, mjesnim odborima, gradonačelniku i svim njegovim ljudima.

—
ANJA KOŽUL.

SAMO SE NEŠTO ŽALI, A DOBRO NAPRAVI.

Fiume Fantastica: fenomeni grada svibanj – listopad 2020. / Exportdrvo

Radikalne transformacije, neočekivane prenamjene, brutalni sudari prirode i industrije neki su primjeri uzbudljivih fenomena koje izložba predstavlja. U najvećoj hali Exportdrva, koja prvi put u cijelosti postaje izložbeni prostor, izložba o gradu, arhitekturi i društveno-povijesnim fenomenima i mijenama kreira nov urbani prostor te se upisuje u tkivo Rijeke, u njezinu povijest i sadašnjost.

Odrastanje

S

jedimo nas petero u autu. Idemo negdje, trenutačno uopće nije ni bitno gdje. Na stražnjem sjedalu, naravno, kao i uvijek, ja u sredini. Desno od mene moj bratić Luka, a lijevo od mene moja sestra Viktorija. Na suvozačkom sjedalu moja sestrična Tea, a na vozačkom mjestu ni više ni manje nego moja sestrična Lea. Ovo mi je bio prvi put da se vozim s Leom u autu, jer je položila tek prije tri mjeseca, a budući da živimo u različitim gradovima – ja u Rijeci, a ona u Zagrebu – jednostavno za to do sada nismo imali priliku. Sjedim ja tako u tom autu i promatram Leu kako vozi, razgovaram s ostalima o nečem trećem i odjednom me prolazi val različitih emocija i misli. Prije svega misao na to da osim što je ovo prvi put da nas Lea vozi, ujedno je i prvi put da se nas petero vozimo u istom autu.

Do sada se to nikada nije dogodilo, jer jednostavno nismo svi stali u jedan auto. Uvijek su nas vozili naši roditelji ili netko drugi – „odrastao“. Dakle nas petero sami idemo negdje, neovisni o bilo kome, VAU! Onda krenu druge misli. Lea i Luka su blizanci i upravo su završili srednju školu. Luka je upisao fakultet,

a Lea je odlučila pauzirati godinu. Tea (njihova sestra) upisuje četvrtu godinu fakulteta (ČETVRTU GODINU), ja sam trenutačno u trećem (TREĆEM) razredu srednje škole, a moja sestra Viktorija za tjedan dana nas napušta i odlazi studirati u Rim. I onda pitanje KAKO? Kako smo već došli do ovdje. KADA? Kad prije smo uspjeli odrasti.

Baš kao i u ovom autu, moja pozicija najmlađeg člana naše grupe nekako je uvijek bila u sredini, gdje je svatko od njih „starijih“ mogao na mene paziti i na neki me način štititi. Nikada neću zaboraviti svoje prvo bacanje petardi. Bila sam prilično mala, možda prvi ili drugi razred osnovne, bili smo u Zagrebu na proslavi Nove godine. Ne sjećam se točno u čemu je bio problem, ali svaki put kad bi mi netko upalio petardu ja bih je samo držala u ruci, nepomično stajala i gledala u nju kako gori sve dok mi je netko od njih ne bi brzinski uzeo iz ruke i bacio da mi ne bi puknula u facu. Svaki put kad bih to napravila, malo bi se naljutili na mene, ali svaki put sam ih uspjela nagovoriti da mi daju još jednu.

Okrenem li se desno s te svoje pozicije u sredini, vidim svog bratića Luku. Luka i ja oduvijek smo imali posebnu vezu, bili smo najbolji prijatelji, zvali su nas Lolek i Bolek, Luks i Loks, prst i nokat... Oduvijek smo bili najveći obožavatelji životinja pa smo se upravo zbog njih i našli u raznim situacijama, kao što je npr. bježanje od krave koja nas naganja, nabadanje svinje u guzicu, majmun koji nas u zoološkom vrtu gađa granama... Jednom smo čak došli i do odlične ideje da narescima koje

je teta ostavila u hladnjaku nahranimo sve kvartovske pse. Floki, Flekica i ostali bili su presretni, ali teta se jako naljutila na nas, čak i više nego onaj put kada smo u potrazi za metcima za plastični pištolj upali u blato koje smo jedva oprali sa sebe. Bili smo i veliki ljubitelji hrane pa smo tako imali fazu gdje nam je kupus bio toliko dobar da ga nismo htjeli dijeliti s drugima pa bismo ga spremili ispod kreveta da ga drugi ne bi našli. Naravno da smo jednom zaboravili na kupus i da su ga pronašli tri dana nakon što smo ga spremili, kada je počeo užasno zaudarati.

Pogledam li lijevo od sebe, vidim svoju sestru Viktoriju. Treba li išta više reći nego - prava sestrinska ljubav. Malo svađe, malo mirenja, ali sve uz puno ljubavi. Naravno kao starija sestra imala je tešku zadaću da bude dobar uzor i pomoć u svim trenucima i tu ulogu je odlično odrađivala (i odrađuje ju), ali nekad je ulogu starije sestre znala iskoristiti i u svoju korist. Luka i ja spadali smo pod mlađu, a Viki, Lea i Tea spadale su pod stariju braću i sestre (iako je Lea od Luke starija svega nekoliko minuta). Mi mlađi uvijek smo bili poslušni i donosili našim starijim sestrama što god je trebalo. Tako smo jednom dulje vrijeme znali sjediti ispred sobe kao osiguranje da našim sestrama nitko ne smeta dok one rade (ne baš tako) bitne stvari.

Okrenem li se prema naprijed, pogled mi pada na suvozačko mjesto, gdje sjedi Tea. Najstariji član naše grupe. Uvijek nam je bila uzor u svemu. Svi smo navijali za *Chelsea*, najdraži nogometaš bio nam je Fernando Torres, najdraža grupa bila nam je Rebelde. Dugo nas je držala i faza u osnovnoj školi kada smo počeli svi zajedno gledati meksičke sapunice. Nestrpljivo smo iščekivali svaku epizodu, a onda, nakon odgledane epizode, obavezno bismo se morali čuti na kućni telefon (jer još nismo imali svoje mobitele) pa bismo nabili roditeljima velik račun, jer bi po dva sata svaki dan komentirali šokantne trenutke koje smo doživljavali gledajući seriju. Dan nakon što je završila zadnja

epizoda naše najdraže sapunice, za školu smo se odjenuli u crno da iskažemo svoju tugu.

Konačno dolazimo do mjesta za volanom, gdje sjedi moja Lea! Pokretač najveće zabave. Lea je totalno otkačena. Uvijek spremna nekome uljepšati dan. Jednom kada smo bili u posjetu baki na selu, sa svih strana su nas opsjedale bube. Znao kako je to s gradskom djecom i bubama. Uglavnom, kada je Lea shvatila da nema smisla opirati se tim odvratnim bubama, proglasila je tu večer buba partyem pa smo svakoj bubi u prostoriji dali ime. Tako smo večer proveli uz Bubu Trubu, Stršljena Pršljena, Pčelu Pročelu i ostalu ekipu. Nakon avanture s bubama bili smo spremni za sve ekstreme koje nam selo može pružiti pa smo odlučili spavati u šatoru ispred kuće. Toliko nam se sviđjelo spavati u tom šatoru na otvorenom da smo to ponovili još nekoliko narednih noći.

Najdraže doba godina bili su nam praznici (neke stvari se i dalje nisu promijenile). Uvijek smo znali kako ćemo ih provesti. Uvijek smo u tih par dana što bismo ih proveli zajedno znali nadoknaditi mjesec koje smo proveli odvojeno, a i kada nismo bili jedni s drugima znali smo to dobro nadomjestiti dugim razgovorima telefonom.

Lea i Luka, koji su donedavno bacali klupe kroz prozor i pisali jedno drugome ispričnice, završili su srednju školu, krenuli na faks i u život. Tea, koja je uvijek pisala svoje zadaće i zadaće Luke i Lee, sada se već opasno približava kraju studiranja, a moja Viki, koja je uvijek bila najglasnija i najpričljivija, ostavlja nas u tišini. A ja? Ja ću još neko vrijeme ostati sjediti u sredini sa svojim sjećanjima, nostalgично razmišljajući o svim lijepim trenucima koje smo proveli zajedno, o svim avanturama koje smo imali, ali i onim nepoznatim, naizgled dalekim, koje tek dolaze.

— **LORENA KALIĆ.** OVAJ PUT HODAJUĆA NOSTALGIJA.

BALTHAZAR

RJEŠAVA SVE PROBLEME

Profesor Balthazar u svojoj je znanstvenoj i karijeri dobrog čovjeka riješio brojne probleme i zavrzlamе. Iako nam se može činiti da su problemi građana dvodimenzionalnog i pomalo psihodeličnog Balthazargrada daleko od naše stvarnosti, animirani se izumitelj zapravo još prije pola stoljeća pozabavio rješavanjem nekih od gorućih problema današnjice.

NEDOSTATAK VODE

Znamo da bez vode nema života, a također znamo i da su upotrebljivi izvori čiste vode pod stalnom prijetnjom što različitih zagađivača, što velikih korporacija koje ih pokušavaju privatizirati i na taj način učiniti nedostupnim ili teže dostupnim dijelu stanovništva. Problem suše u epizodi *Amadeusove uši* rješavao je Amadeus koji je svojim fantastičnim sluhom mogao čuti bučkanje podzemnih voda ili dolazak kišnih oblaka. Međutim, vrlo praktično rješenje smislio je Balthazar u epizodi *Najveći snjegović*. Njegov izum bila je vjetrenjača koja vodu crpi izravno iz oblaka te je zatim skladišti u limenke koje građani koriste za vrijeme suše. Da bi stvar bila bolja, vjetrenjača služi i kao vrtuljak.

U STVARNOSTI: Problemi s manjkom vode pokušavaju se riješiti na različite načine. Jedan od uspješnijih primjera je Izrael, koji svoj manjak prirodnih izvora vode rješava desalinizacijom mora. Dakle, posebnim sustavom uklanjaju sol iz morske vode, pretvarajući je tako u pitku. Čak 70% pitke vode u Izraelu na ovaj način dolazi iz mora. Sličan, ali malo kompleksniji je projekt pošumljavanja Sahare. Tu se također koristi morska voda, koja se crpkama pogonjenim solarnom energijom dovodi u staklenike gdje isparava, hladi staklenike u kojima rastu biljke, ispušta vlagu u atmosferu koja bi trebala pomoći u nastanku kiše u Sahari, a koja je nužna za uzgoj još biljaka, koje puštaju još pare u atmosferu i generiraju još kiše.

NESTANAK PČELA

Bez obzira što vam govore *influenceri* koji prodaju svoj izgled, svi ponekad moramo jesti. Hrana nam je nekako dosta važna za opstanak, a čini se da mnoge biljke (kažu čak oko 80%) imaju vrlo neugodnu naviku da za svoje razmnožavanje koriste pčele. Nema pčela - nema ni biljaka koje jedu ljudi, ili koje jedu životinje koje kasnije opet jedu ljudi. A pčelama u zadnje vrijeme ne ide najbolje - posljednjih godina broj pčela dramatično se smanjio diljem svijeta. Razlozi za to su razni: pesticidi, suše, uništavanje staništa, manjak hrane, zagađenje zraka, globalno zatopljenje i drugi. Na svu sreću, Balthazar je našao rješenje: u epizodi *Drama oko cvijeća* izumio je vjetrenjaču koja čisti zrak, a kad je zrak čist onda se i pčele mogu vratiti. Ova vjetrenjača ne služi kao vrtuljak, ali pčele je svejedno vole.

U STVARNOSTI: Budući da na umiranje pčela utječu razni razlozi, teško je naći jedno jedinstveno rješenje. Ipak, pokušaji postoje pa se tako pojavila aplikacija Apiary Book pomoću koje se može nadzirati zdravlje pčelinje populacije u košnicama. Hitachi je, pak, razvio minijaturne uređaje koji se postavljaju na pčelinja leđa, kako bi se moglo lakše pratiti kuda lete i što rade. Nadamo se da ćemo tako uspjeti na vrijeme skupiti dovoljno informacija o tome što točno uzrokuje naglo umiranje velikog broja pčela kako bismo uspjeli na vrijeme reagirati i izbjeći katastrofu.

Donosimo vam top pet danas vrlo aktualnih problema koje je Profesor Balthazar već odavno riješio pa se pitamo - u čemu je problem. Pretjerujemo naravno, ali stvarno su šarmantni i slatki, a uz svaki donosimo i pravo stanje stvari. Ako ništa drugo za inspiraciju.

SVEMIRSKO PUTOVANJE

Iako u Hrvatskoj uglavnom prevladava zabrinutost zbog toga što se broj stanovništva smanjuje, pogledamo li naše ulice lako ćemo primijetiti da se broj automobila povećava. Kako je tek na globalnoj razini, kad znamo da tu i broj stanovnika raste? Gužva na cestama postaje sve veći problem i traže se rješenja poput učinkovitog javnog prijevoza ili električnih romobila. Profesor Balthazar upotrebljavao je mnoga originalna vozila za kretanje po kopnu, moru i zraku, no ono koje se svima najviše urezalo u sjećanje vjerojatno je leteća "vešmašina" iz epizode *Zvezdani kvartet*. Osim što izgleda sjajno (hej, "vešmašina" sa šarenom dječjom vjetrenjačom mjesto propelera) ovo prometalo sposobno je čak i za putovanje do drugih planeta.

U STVARNOSTI: Iako neće imati propeler i neće izgledati kao perilica, maštu svih ljubitelja istraživanja svemira najviše škakljuca izgradnja nove rakete tvrtke Space X koju vodi tehnološki vizionar Elon Musk. Što će s raketom biti nećemo znati dok je stvarno ne isprobamo za vožnju putnika do Marsa. Ako se to obistini, bit će to prvi put da ljudi putuju na neki drugi planet. Ok, ok drugi, jer je Balthazar to već napravio.

COMPRESSORHEAD

25. svibnja 2020. / Rijeka

Compressorhead je prvi rock-bend na svijetu u kojemu prave instrumente uživo sviraju – roboti. Iako su im trenutačni dom i sjedište danas u Berlinu, robotski članovi benda pojedinačno su izrađeni na dva različita kontinenta, dijelom od recikliranih metalnih dijelova. Stickboy je napravljen 2007. i svira bubnjeve uz pomoć četiri ruke i dvije noge, a prepoznatljiv je po jedinstvenoj metalnoj irokezi i malenom pomoćniku Stickboyu Junioru koji je zadužen za pokretanje pedale hi-hat činela. Njihov kolega Fingers izgrađen je 2009. i sa svoje dvije ruke i sedamdeset i šest prstiju svira Gibson Flying V gitaru kao da je stvoren samo za to. Bendu se 2012. pridružio basist Bones koji se po pozornici kreće pomoću kotača gusjeničara, svirajući Fender Precision bas-gitaru s dvije ruke i osam prstiju!

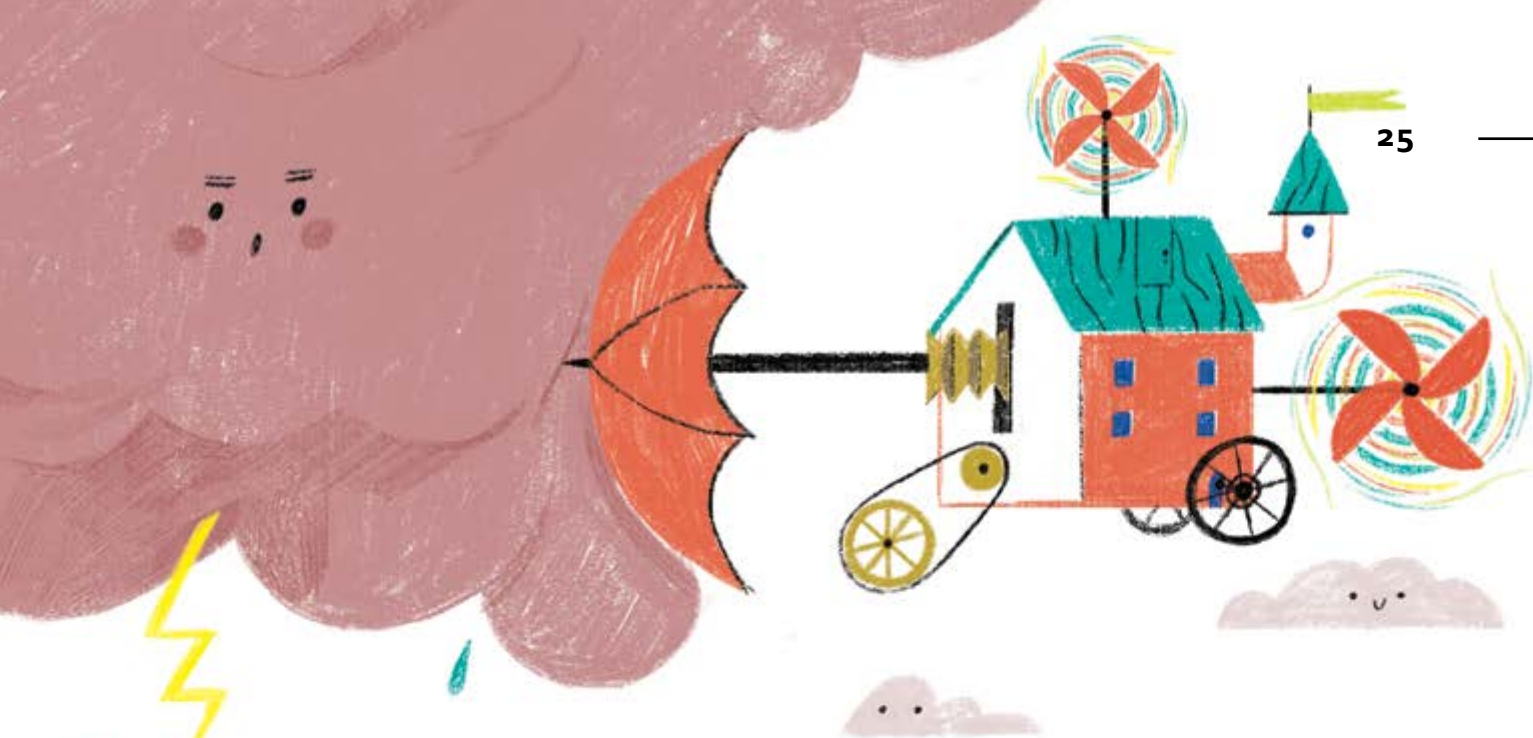
UMJETNA INTELIGENCIJA

Lijepo je kad netko drugi umjesto nas obavi one neke dosadne stvari, počisti kuću, ponese prtljagu, napiše zadaću i slično. Međutim, teško je naći čovjeka koji će sve to raditi umjesto nas pa smo se zato okrenuli - robotima. Oni pak, da bi nam bili korisni, moraju biti donekle inteligentni - barem toliko da razumiju što od njih želimo i da se znaju praviti isključeni kad za vrijeme pisanja zadaće u sobu uđe mama. Kakav bi Balthazar bio izumitelj da još davno nije izumio umjetnu inteligenciju? Robot Alfi, iz epizode *Alfred noćni čuvar*, piše referate, priča viceve, uhićuje kriminalce i popravlja automobile. Sigurno bi progovorio i čakavski da baš mora. Mi bismo ga rado koristili da ide ulicom i djeci dijeli primjerke *Brickzinea*.

U STVARNOSTI: Suvišno je i objašnjavati da je umjetna inteligencija već u različitim oblicima svugdje oko nas - bilo to glasovno upravljanje uređajima u stanu ili bogatstvo likova u videoigrama. A što roboti danas mogu, najbolje se može vidjeti u Boston Dynamics uređajima koji slažu kutije ili čiste, što im već naredimo.

RASPOLOŽENJE

Svatko tko pogleda večernje vijesti moći će primijetiti da bi puno problema na svijetu nestalo kad bi ljudi samo bili dobri jedni prema drugima. Isto tako, svatko tko pogleda komentare na društvenim mrežama vezane uz gotovo bilo što, otkrit će kako postoji silno puno ljudi koje mogu ozlovoljiti mnoge stvari koje često nemaju baš neke izravne veze s njihovim životom. Primjerice, neki glumac koji živi u dalekoj zemlji i kojega nikad nećemo susresti izjavi nešto što nas silno naljuti ili neka pjevačica odjene nešto što nam iz nekog nepoznatog razloga silno smeta iako nema baš nikakve veze s nama. A kako smo se tek onda u stanju posvađati s ljudima koji su uistinu oko nas i koje stvarno susrećemo? Sukobi, neredi, ratovi. Naravno, Balthazar ima rješenje i za to: u epizodi *Oblačno sa svađavinama* izumio je čudesnu letjelicu Smjehoštrc koja raspršuje oblake zlovolje i vraća ljudima smijeh.

U STVARNOSTI: Ako već nismo u mogućnosti nabaviti Balthazarov Smjehoštrc, primijetimo da izum neobično nalikuje loncu kave ili čaja pa pokušajmo smanjiti zlovolju time. Neki tvrde da radi, pogotovo ujutro.

POMOJNI BALTHAZARU!

Malo razgibaj vijuge i pronađi ove komadiće sličica na Anjinim ilustracijama! Nije lako, ali kada se završi izumi idu kao po špagi.

—
ZORAN KRUŠVAR.
 IZUMITELJ RIJEČIMA.

LETEĆA, VOZEĆA, RONEĆA FIUME FANTASTIČNA!

ILUSTRIRALA VENDI VERNIĆ

Svi gradovi na svijetu vole za sebe misliti da su posebni, drugačiji, jedinstveni, originalni... Ni Rijeka nije iznimka. Ipak, ponekad se učini da se u Rijeci neke neobične, pomaknute stvari događaju ranije nego drugdje, češće nego drugdje ili pak neuobičajeno kasno. Kao da nam je kiša isprala brojke s kalendara pa ne znamo što je prošlo, a što tek dolazi.

Uglavnom, da ne gnjavimo puno s onim velikim stvarima o kojima svi stalno govore - o tome kako je u Rijeci izmišljen torpedo, o ludom umjetniku i diktatoru D'Annunziju ili o slavnoj riječkoj rock sceni, odabrali smo po tri male stvari s ceste, neba i mora koje pokazuju kako se ovdje stvarnost događa u nekom neobičnom ritmu.

SEMAFORI

Hrvatska enciklopedija (to je onaj Google za starije ljude) kaže kako je Rijeka prvi hrvatski grad koji je dobio semafor. Bilo je to 1941., za vrijeme rata i od građana se očekivalo da se strogo drže propisa - pa tako i u prometu. Nije ni čudo da je tih godina Riječanima trebala dodatna regulacija prometa, jer su građani jako voljeli cestovne utrke. Utrke su se u Rijeci i okolici održavale vrlo aktivno i uz veliki interes publike, čak je i prva motociklistička speedway utrka u tadašnjoj Italiji održana upravo u Rijeci, na stadionu Kantrida. No priča o Rijeci i semaforima tu ne staje. Posljednjih godina Rijeka je ponovno prva u Hrvatskoj. Ovoga puta prva koja ima "ženske" semafore. Na pet prijelaza u Adamićevoj ulici klasični muški lik pješaka zamijenjen je ženskim. Cilj ove akcije bio je promovirati jednakost među spolovima, kao što i dolikuje jednoj luci različitosti.

Na riječkim ulicama znala se naći kojekakva neobična signalizacija, no ipak samo kao šala: gdje drugdje ima groblje koje upozorava na zombije? Pogledaj fotku: bit.do/zombigroblje

ALFA JANKOVITS

Spomenuli smo da građani Rijeke vole automobile, ali ne vole ih samo voziti nego i graditi. Ha, gledajte, ne mogu se svi baviti brodogradnjom, mora netko i "autogradnjom". Tako su braća Oskar i Gino Jankovits 1935. od Alfinog dizajnera Viktora Janesa dobili zadatak oblikovati ono što bismo danas

zvali superautom: sportsku jurilicu Alfa 6C 2300 Aerodinamica Spider. Navodno je razlog zašto je takav posao prebačen u Rijeku bio taj što su pogoni u Milanu i Torinu bili pod stalnom industrijskom špijunažom pa je izradu novog modela trebalo sakriti od konkurencije. Braća Jankovits zasukala su rukave i u modernoj garaži u današnjoj Barčićevoj ulici sastavila jedan od najimpresivnijih automobila ikad. Nažalost, automobilsko remekdjelo bilo je gotovo u vrlo nezgodno vrijeme - pred sam početak Drugog svjetskog rata. Tako je Alfa "prespavala" rat u garaži braće Jankovits, nakon čega su braća odlučila migrirati na zapad. To su učinili u velikom stilu - jureći preko granice svojim bolidom, dok su oko njih zviždali meci graničara. Tako se bježi iz zemlje, a ne Flixbusom!

AUTI NA STRUJU I LIJEPO VRIJEME

Iako u Rijeci više nikada nije sagrađen auto takvih performansi, daleko od toga da nemamo vozila za utrku. Učenici Elektroindustrijske i obrtničke škole u Rijeci pod mentorstvom profesora Borisa Caputa sagradili su posljednjih godina već nekoliko automobila. Najprije je Renato Mršić s Krka za maturalni rad napravio električni "fičo", s kojim je osvojio i zlatnu medalju na Zagrebačkom sajmu inovatora. Onda je maturant Alan Šimić napravio "E-ladu", a njegovi kolege Igor Pomazan, Franco Peršić i Toni Grgurina solarni automobil s kojim su nastupili i na utrci solarnih automobila. Nastupili su, doduše, izvan konkurencije, ali profesor Caput nastavio je s novim generacijama raditi na razvoju ovog vozila pa možemo očekivati da će nas i idućih godina iz Elektroindustrijske i obrtničke škole izvještavati o novim uspjesima. Još ako naprave vozilo koje umjesto na sunce vozi na kišu, imat ćemo hit za gradski promet.

PADALINE KRUTE

NEBO

Nebo iznad Rijeke poznato je po velikim količinama oblaka i kiše. Znali su tu padati europski pa i svjetski rekordi, no nažalost, kiša nije jedino što pada. Tako je u Drugom svjetskom ratu Rijeka, kao talijanski grad, bila od strane saveznika bombardirana čak trideset puta, što se nije dobro odrazilo na raspoloženje stanovništva. Posebno je bio zanimljiv avion koji je dolazio svako jutro točno u devet i pucao mitraljezom po Korzu. Građani su ga nazvali Martin i kažu da je bio jako ažuran, da se moglo po njemu namještati satove. "Šinjora, ste šla po špežu?" "Evo jušto sad grem!" "Ala, ala, aš će Martin!" Ali bombardiranje iz aviona nije toliko neobična pojava, puno je zanimljivije bilo u lipnju 1915. kad je industrijsko predgrađe tadašnje Rijeke bombardirao talijanski cepelin "Citta di Ferrara". U napadu je poginula jedna, a ranjeno nekoliko osoba, ali se zato ni ogromna letjelica nije sretno vratila kući - nakon što je oštećena pucnjevima sa zemlje, sustigao ju je austrougarski zrakoplov koji je u nju ispucao sve što je imao (uključujući hlice iz osobnog oružja posade i dvije signalne rakete) pa se "Citta di Ferrara" srušila u blizini Lošinja, što je zabilježeno kao prvo rušenje cepelina zrakoplovnom paljbom u povijesti.

PADALINE TEKUĆE

Kad imate kišu, logično je da imate i kišobrane, a ako imate stvarno puno kiše onda ćete se možda i oko

kišobrana potruditi više nego što bi se potrudio netko drugi. Tako se u Rijeci rodio najpametniji kišobran na svijetu - "Kisha". Ovaj napredni kišobran spaja se pomoću *bluetooth* tehnologije s tvojim mobitelom, javlja ti vremensku prognozu i upozorava ako se previše udaljiš od njega (npr. ako ga zaboraviš u knjižnici ili u Dječjoj kući). Budući da živimo tu gdje živimo, kišobran se neće raspasti ni pod udarima bure ili juga, što je testirano za vrijeme jako vjetrovitog dana na riječkom lukobranu. To također znači i da ga možeš koristiti kao zmaj, ali imaj na umu da nije jeftin pa ga dobro zaveži i čvrsto drži.

DRONOVI VS. KOMARCI

Nije da samo nas bombardiraju, što cepelini što oblaci, nego i mi bombardiramo nekog - ali samo komarce. Napadamo te male, zujave vampirice i njihove mužjake, gađamo ih kemijskim naoružanjem i to iz suvremenih bespilotnih letjelica, popularnih dronova. Riječka tvrtka Vectrino je za riječku Dezinsekciju razvila nov način borbe protiv letećih krvopija. Pomoću infracrvenih kamera dronovi iz zraka pronalaze lokve, bare, jezera i druge vodene površine u kojima rastu larve komaraca. Zatim ovisno o veličini vode automatski izračunaju potrebnu količinu tableta te ih ispuste u vodu i tako potruju komarce. Sustavom se upravlja uz pomoć pametnih telefona ili tableta, a sve informacije ostaju pohranjene u internetskom oblaku. Dronovi možda zuje glasnije nego komarci, ali barem ti ne ulaze u sobu, ne lete ti oko uha, ne piju ti krv i ne šire bolesti, tako da je napredak svakako dobrodošao.

FIUME NA ARKTIKU

Rijeka je na Kvarneru, Rijeka je na Rječini, Rijeka je... na Arktiku? Pa, skoro tako nekako. Kao pravi pomorski grad, Rijeka je dala i puno pomoraca. Tako se grupica njih iz Rijeke i okolice 1872. našla na brodu "Thegetthof" koji je plovio u znanstvenu ekspediciju prema Sjevernom polu. Mornare s Kvarnera zvali su "Quarneroli", a njihovo se putovanje pretvorilo u opasnu avanturu kad im je brod zapeo u ledu. Na koncu su ga morali ostaviti i vratiti se preko kopna, pješke, probijajući se kroz tuljane, polarne lisice i medvjede. Cijelo njihovo putovanje trajalo je duže od dvije godine, a među ostalim otkrili su skupinu otoka koju su nazvali "Zemlja Franje Josipa" te su jednom rtu dali naziv "Rt Fiume". Tako se, zahvaljujući njima, u arktičkom pojasu zbilja nalazi "Rt Fiume", nazvan prema našem gradu. Svakako ga posjetite kad idući put budete prolazili blizu Sjevernog pola.

KERAMIKA IZ MORA

Kad sam bio klinac, volio sam bacati kamenčiće u more, pokušavajući napraviti "žabice". Budući da sam po prirodi smotan, to sam uspijevaio jedino s najplosnatijim kamenčićima, zbog čega me posebno veselilo kad bih na plaži pronašao komad keramičke pločice. Ravna, glatka, idealna za poskakivanje po površini. Uvijek sam nekako mislio da to ljudi komade starih pločica umjesto u smeće bacaju u more, ili možda Spužva Bob obnavlja kupaonicu pa eto, zato imamo

toliko keramike na plažama. Međutim, saznao sam da je 12. listopada 1982., saudijski teretni brod Elhawi Star potonuo par stotina metara ispred riječke luke. Nije to čudno, ovuda prolazi puno brodova pa se ponekad dogodi da neki i potone, tako da ih u široj okolici Rijeke ima desetak. No, ovaj je teretnjak potonuo natovaren drvenom građom i - keramičkim pločicama.

BALTHAZAROV URAGAN

Molo longo, riječki lukobran, jedno je od omiljenih gradskih šetališta. S njega se pruža jedinstven, morski pogled na grad, u samom je centru, a opet daleko od prometne gužve. Ali tijekom 2020. lukobran će dobiti još jedan razlog da ga posjetite, pogotovo ako volite *Profesora Balthazara*. Budući da je Rijeka poslužila kao inspiracija za Balthazargrad, na programu Europske prijestolnice kulture naći će se nekoliko sadržaja vezanih uz najomiljenijeg profesora s ovih prostora. Jedan od njih bit će pretvaranje staroga broda "Uragan", smještenog na lukobranu, u Balthazarov Uragan! Zamišljeno je da to postane mjesto s kojega će se uživati u pogledu na Balthazargrad (no dobro, Rijeku) i gdje ćemo se zabavljati na vrlo posebno dizajniranom multisenzornom igralištu, koje će osmisлити Benussi & the Fish Design & creative studio. To znači da ćeš na igralištu moći uposliti sva svoja osjetila i družiti se s morem, vjetrom i suncem.

—
ZORAN KRUŠVAR.
VOLI FANTASTIČNO.

KOJI SI TIP UMJETNIKA?

Prebroji kojeg
označenog slova
imaš najviše.
To si ti!

1 Kakve vrste zvučnih signala daješ kada se pojaviš na rođendanu?

- a) ne zvoniš, ionako te svi primijete u prostoru zbog ACAB majice (jazz bend iz Chicaga, piše na leđima)
- b) fućkaš
- c) trubiš ustima onu melodiju kada dolazi Darth Vader
- d) ovisi, različito reagiraš na brodove, kamione ili ljude

2 Prvo što napraviš kada sjedneš u autobus:

- a) ne sjediš u busu, ionako ćeš sjediti šest sati u školi, bolje ti radi glava
- b) prilijepiš se uz prozor i brojiš stabla
- c) gledaš u mobitel i vrtiš Angry Video Game Nerda
- d) razmišljaš zašto bus kasni

3 Napokon su počeli praznici, s ekipom ideš:

- a) kupiti sprejeve, imaš neke ideje za portun
- b) tata je rekao da mora do brogodradilišta u Kraljevici, a ti si čuo da tamo ima i neki frankopanski dvorac pa žičaš mjesto
- c) MAKERbuino, evo me!
- d) na daljinski, Netflix je free mjesec dana

A) ŠTEMALICA

Štemalica je onaj vrag za skidanje betona. Prolaziš i kroz najnezgodnije terene i materijale. Ideš stranom ceste kojom nitko ne ide. Istražuješ neistraženo. Uvijek pokrećeš novo. Riskiraš. Dosadno ti je stajati pred zidom, a da baš ništa ne radiš. Napraviti ćeš kip od drveća ispred zgrade. Srediti rave party u portunu.

B) CVJETIĆ

Ajoooj. Ma bjava. Ti si slatkiš. Nježan cvjetak. Na njega pčelice rado i s veseljem slijeću. A sad zezanje na stranu, ovo je odlično. Svijet bez nježnosti - nježnih boja, melodija, linija bi bio živa grubost i nezgoda. Nitko ne bi htio živjeti u takvom svijetu, ti nam ga činiš ugodnijim. I sanjaš ono što drugi ne vide.

4 Shvatio si da si zaboravio ključeve:

- a) vadiš tehničku i čačkaš po bravi, pitaš susjeda možeš li preko njegova balkona u kuću
- b) lijep je dan, možeš počekati vani koji sat
- c) ovo se nekome dogodilo na YouTubeu
- d) susjeda te voli, a i radi dobru pitu

5 Nedjelja je i moraš (nema ali) počistiti sobu, odgovaraš mami:

- a) To sve tako treba biti!
- b) Meni je soba već uredna, mogu ti pomoći očistiti ostatak stana?
- c) Mogu napraviti ovo s knjigama? Vidiš kako rade u videu...
- d) Ako iznesem smeće, neću morati otvarati ONAJ ormar?

6 Prvi su te put pustili samog doma ove subote, moraš si sam i skuhati:

- a) Odlično, idemo spojiti šarene mrvice i pohano!
- b) Salata. Ako ne zaboravim jesti.
- c) Znači, prema ovome receptu treba mi samo 12 kokošnjih i jedno nojevo jaje? Laganini!
- d) Halo, jesam li dobio pizzeriu...?

7 Imaš dva tjedna za napisati priču na temu straha, prvo ćeš:

- a) pogledati dobar horor, ne možeš bez ideja
- b) tvoj glavni lik je pčelica koju je uplašio bumbar
- c) pišeš da se jednog dana nitko neće bojati jer ćemo imati čip za kontrolu emocija
- d) ispričao si se da je pas pojeo priču, ali s guštom si slušao priče od ekipe

D) BANKOMAT

Ti možda baš i nisi umjetnik, ali fuuuuul voliš umjetnost. Gledati, slušati, čitati. Uvijek ćeš biti ruka pomoći, brinuti se da je umjetnicima dobro i da imaju sve što trebaju. Ako ništa drugo uvijek ćeš naći vrijeme za književnu večer ili koncert.

ILUSTRAO DAMIR MAŽUNJANIĆ

C) SLIME

Onaj *geeky* lik. Voliš šarenilo, retro, razigranost, neku blentavost, stripove, prastari *Povratak u budućnost*. Kompovi su ti *cool*, ali ne zanima te koliko imaju gigi, nego zbog *Photoshopa*. Radit ćeš videoigre, crtati stripove, snimati SF seriju, pisati *fantasy* priču. Ma ti gradiš i ne žališ se puno.

Možeš u životu raditi u banci, ploviti na brodu, biti haker, ali to ne znači da nisi i neki tip - umjetnika.

Sigurno znate kako izgleda malena sličica na gumbiću za 'save' (spremi) na vašim računalima. Nju ćete vidjeti kad primjerice pišete nešto u *Wordu* ili radite neku prezentaciju i slično.

Za one koji ne znaju (a dam se kladiti u sladoled da vas puno sad čita ovaj tekst i misli zašto vam govorim o 'save' gumbu), to se zove - disketa!

Disketa (često još poznata i kao *floppy disc*, od eng. *floppy* = savitljiv) je, najjednostavnije rečeno, bila prijenosni uređaj za spremanje podataka. Naziv *floppy* odnosio se na tanku savitljivu ploču unutar diskete koja je bila obložena još tanjim slojem magnetskog premaza, a to sve bilo je u tankoj plastičnoj kutijici kvadratnog oblika. Jesam li spomenula da je bila tanka?

Prve diskete pojavile su se u davnim osamdesetima, malo prije CD-a, no tada su CD-i bili jako skupi pa je disketa bila ipak nešto popularnija (sve do pojave moćnog DVD-a).

Prva disketa imala je memoriju od 80 kB. Ukoliko nije baš jasno, dopustite da pojasnim na sljedeći način: prosječna pjesma trajanja 3 i pol minute zauzima u prosjeku 4 mB (4000 kB). To znači da bi vam za njenu pohranu trebalo 50 disketa!

Posljednja disketa s popularnom memorijom imala je kapacitet od 1.44 mB, no to vam i dalje ne bi bilo dovoljno ni za pjesmu (eventualno za pokoji *Word* dokument).

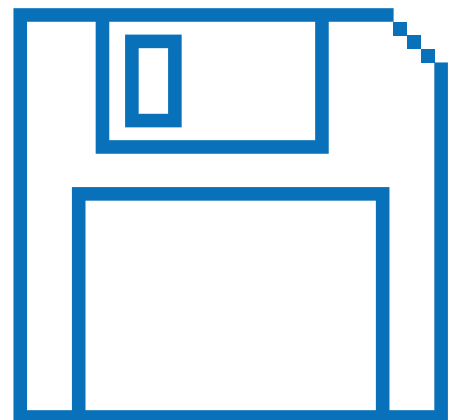
Smiješna priča: moj je tata, kada je počinjao raditi, za potrebe posla kupio program *AutoCAD* (program za crtanje). Instalacijski program došao je na 13 disketa!

DISKE

saving...

"Hej, vidi kako fora, 3D isprintali su ikonicu za save!". Ovo je priča o toj rečenici i svijetu od plastike s igrama koji je proletio pred očima.

TA

■ **upiši rezultat**

OBLAK

Kada kažemo *oblak*, ne mislimo na onaj kišni koji je jako često nad Rijekom, nego mislimo na način pohrane podataka putem interneta na udaljene *servere* (skladišta podataka).

Svima je većinom poznat *Google Drive*. E pa to je jedna vrsta *oblaka*! Oni funkcioniraju na način da se podaci *uploadaju* na njega te se putem interneta spremaju u udaljena skladišta podataka i tamo postoje i čuvaju se, tako da im možete pristupiti u bilo kojem trenutku. Ta skladišta mogu biti ogromna, ili vrlo malena, ovisi o veličini kompanije koja ih nudi, a posao te kompanije je držati podatke u *oblaku* sigurnima.

Kako kaže izreka, s velikom moći dolazi i velika odgovornost, stoga ni *oblaci* nisu posve sigurni. Za zaštitu podataka potrebno je koristiti razne sigurnosne protokole i šifre.

Nekada, čak ni na nekoliko disketa nismo mogli spremiti običnu pjesmu, a danas nam je 15 gigabajta u *oblaku* premalo, a nije prošlo niti 30 godina! Da se vratimo na našu pjesmu od tri i pol minute - u 15 gigabajta stane u prosjeku 3750 pjesama!

Kako se tehnologija razvija turbo brzo, u vrlo kratkom vremenu *oblaci* su postali dostupni ne samo na računalima, nego i na mobitelima i kojekakvim drugim spravicama. Kad se malo zamislite, nije li ludo koliko podataka spremamo i možemo spremiti u *oblake*, a da o tome niti ne razmišljamo? Samo da svi ti podaci ne počnu padati - po nama.

Nemamo kišobran koji nas štiti od digitalnog.

— **LUCIJA SUČIĆ.**

NE STANE NI NA MILIJUN DISKETA.

Kada bismo se uhvatili latinskog rječnika (ili Googlea) brzo bismo dobili informaciju kako kustos znači čuvar te kao takav prikuplja i čuva muzejske predmete.

Evo ti prilike smisliti i dati mašti na volju kako napraviti neku umjetničku izložbu, a sve to u 8 koraka. Drži se čvrsto!

Hmm, a mora li kustos nužno raditi u muzeju? Pa i nije nužno. Oni kustosi koje zamišljate u muzejskim čuvaonicama, zatrpane među umjetničkim djelima, oni najčešće vode neke od muzejskih zbirki, ali kao kustos možeš biti i sam svoj majstor, ne moraš nužno biti zaposlen u nekom muzeju ili galeriji, već ploviti *frilenserskim* vodama, i tako iz izložbe u izložbu graditi svoje kustosko ime.

Kustos, ako ga zamislimo u nekoj filmskoj ulozi, umjetnički je znalac, kao takav s umjetnicima provodi vrijeme, nabaci svoje kritičko mišljenje kad je upitan, ali i kad nije, a zatim smisli genijalnu izložbu gdje se sve vrti oko dobrog koncepta ili ideje. Hm, eh sad, i to je jedan dio priče, zapravo ima tu još mnogo toga, stoga se pripremi na pravu "all in one" ulogu, jer rješavat ćeš mnogo toga, od traženja novčića i sponzora do zakucavanja čavlića u zid. Neka te to ne obeshrabri, *multitasking is new black*.

1. Oluja mozgova i nabacivanje ideja

Krenimo od same ideje izložbe, to je nešto što možeš smisliti sam, ali zašto samovati kad je u društvu lakše i zabavnije. Ovo je već trenutak kad možeš oformiti kustoski kolektiv. Ako nisi timski igrač svejedno razmisli tko bi ti mogao pomoći oko nekih stvari tijekom daljnjih koraka, jer tata ti može pomoći zabijati čavle u zid, nona napraviti kiflice za otvorenje, a frend iz razreda možda zna nekog super umjetnika koji bi se dobro uklopio u tvoj koncept. Sam ili ne, razmišljaj i razgovaraj s drugima o svojoj ideji. A kako smisliti koncept ili osnovnu ideju izložbe? Jako je puno mogućnosti, to može biti izložba samo jednog ili više umjetnika, može biti izložba tvog razreda, može biti tematska izložba...

Kustos

krtica za sve oko izložbe

Eto na primjer, tema izložbe može biti i neka od tema dosadašnjih brojeva *Brickzinea* – ulica, dosada ili greška? Ova greška zvuči super, daje dosta prostora za eksperimentiranje. Ups, ovo je trenutak kad autorica ovog teksta nabacuje svoje ideje pa će se tu zaustaviti...

2. Istraživanje

Kad imaš osnovnu ideju i temu izložbe kreni u istraživački pothvat, čitaj članke, knjige, stripove, gledaj filmove, slušaj glazbu, pogledaj predstavu, odi na igralište. Neka ti sve to bude poticaj za daljnje istraživanje koje ide u smjeru traženja umjetnika ili umjetničkih djela koji će se uklopiti u tvoj ili vaš kustoski koncept.

Ako ti na pamet, kad pomisliš na izložbu, najprije padnu slike na galerijskom zidu, razmisli malo bolje, jer izložbu mogu činiti i skulpture, instalacije, video i zvučni radovi, fotografije, plakati, stripovi, murali, performansi, a mogu je činiti i takozvani "site specific" radovi, a to su oni koji su napravljeni posebno za tu izložbu i to mjesto na kojem će se ona nalaziti.

3. Proračuni su strašna stvar

Nemoj misliti da će te ovo zaobići, stavi sve na papir, od vrste rada do materijala koje ćeš trebati. Zatim

imaj plan, hoćeš li štedjeti, ili pak smisliti razmjenu usluga, evo za primjer - frend ti pofotka otvorenje izložbe, a ti zauzvrat održiš za njega instrukcije iz matematike, ili susjed ti posudi projektor za neki video rad, a ti zauzvrat par puta prošećeš njegovog psa. Što god smislio neka bude *fair play*.

4. Prostorni planovi

Prostor za izložbu može biti uobičajeno galerijski, može biti na ulici, u nekom napuštenom prostoru, u garaži, u staroj tvornici, može biti i u učionici. Gdje god izložba bila, prostor ima važnu ulogu, o njemu ovisi kakva ćeš djela prikazati i koliko radova ćeš u njega smjestiti.

Prostor stvara i određeni ugođaj, atmosferu, razmisli kako i želiš li prostor izložbom preobraziti. Neke vrste umjetnosti zahtijevaju posebne uvjete, tako npr. video projekcije obično zahtijevaju tamne prostorije, ponekad zbog zvuka i neku vrstu zvučne izolacije. Razmišljaj i kako će se posjetitelji kretati prostorom.

5. Selekcija, akcija!

Stavi sve na kup, od umjetnika do ideja i radova, mozgaj, crtaj i piši memorijske mape, napravi konačan izbor umjetnika i radova.

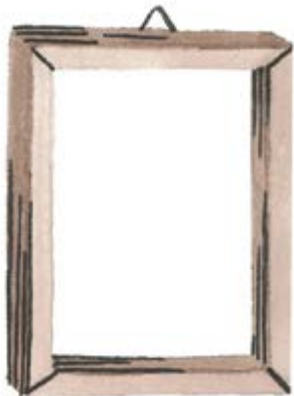
6. Dizajn postava

Budi kreativan, kako će biti dizajniran postav ovisi o mnogo faktora, od samog prostora izložbe do toga želiš li da radovi budu poslagani po temama, po autorima, kronološki – po vremenu nastanka ili će ti možda nit vodilja biti boje radova. Uz to prikupi sve podatke, napravi legende koje daju informacije o umjetniku, nazivu rada, vremenu nastanka i materijalu od kojega je napravljen. Ako publici želiš pružiti više informacija možeš postaviti tekst na zid ili napraviti katalog izložbe.

7. Otvorenje izložbe i tjeranje treme

Uzbuđenje raste, bliži se otvorenje! Ovdje na red dolaze tvoje PR vještine, a to znači informaciju o izložbi moraš razglasiti na sve strane. Pokušaj i da ovo bude planski, javi umjetnicima da pozovu svoju obitelj i prijatelje. Tvoji doma, nadamo se, već sve znaju i s tobom jednako nestrpljivo čekaju otvorenje. Razmisli dobro koga bi mogla zanimati ova izložba,

možda ekipu iz škole ili s glumačke sekcije, tetu iz marketa ili vozača busa, a

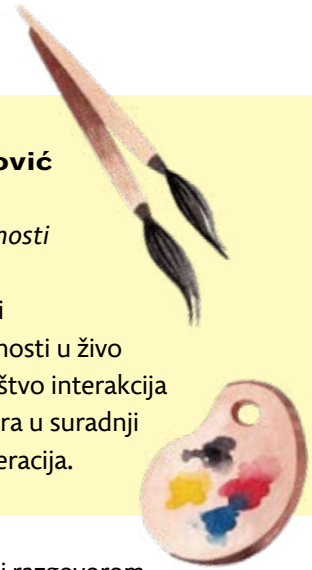
 Svoje moći kustosica iskušaj na ovim okvirima i ispuni ih skicom izložbe po svojem guštu!

S kolekcijom: David Maljković

31. siječnja – 20. travnja 2020.

Muzej moderne i suvremene umjetnosti

Izložba koja će transformirati riječki Muzej moderne i suvremene umjetnosti u živo kolektivno tijelo potencirajući mnoštvo interakcija i situacija unutar izložbenog prostora u suradnji s umjetnicima različitih izraza i generacija.

možda i oboje. Vijest o otvorenju prenesi razgovorom, društvenim mrežama, ubaci u neku *Viber* grupu, pošalji obavijest medijima, ili napravi "pošalji dalje" papirnatu cedulju pa neke prođe razredom.

Samo otvorenje može biti uz pozdravni govor ili bez njega, može i ta opuštena varijanta. Kad smo već kod opuštenih varijante, super je imati neku glazbu u pozadini. Ako si kustos očekuj večer punu druženja jer će mnogi htjeti porazgovarati s tobom i dati ti svoje mišljenje i komentar.

8. Ovo nije kraj, ovo je tek početak

Napokon je prošlo otvorenje, ali čekaj, nije gotovo. Pokušaj doći do onih koji nisu bili na otvorenju, napravi poneko kustosko vodstvo po izložbi, dodaj u program razgovor s umjetnicima, napravi kreativnu radionicu. Kako god, budi odvažan/na!

Koraci ne moraju ići strogo tim redom, ali do otvorenja će teško doći ako tome ne prethodi postav izložbe, iako bi zamjena tih koraka bila jedna zanimljiva diverzija*.
*diverzija – objasnimo to kao napad u neočekivanom smjeru

—
IVANA LUČIĆ.
MUZEJSKA CIGLA.

📖 **J. Bauer i B. Dimitrovski: *Ding dong priče (knjiga)*** Super zanimljiva zbirka kratkih, humorističnih i naopakih priča (ili naopakih likova) s dvije naslovnice i dva glavna lika, svaki u svojoj polovici knjige. 📖 **Vodeni Legoland (izlet)** Tijekom 2020. predviđeno je u sklopu Gardalanda otvaranje prvog Legoland vodenog parka u Europi! Ideš? 📖 **Olivier Bocquet, Brice Cossu: *Frnk (strip)*** Kada trinaestogodišnje siročće pođe tražiti svoje roditelje, nađe se u prapovijesnom svijetu. Sada sve mora napraviti sam... izumiti vatru, sapun... samoglasnike... I preživjeti među zastrašujućim zvjerima i neotesanim divljacima! 📖 **Mint works (društvena igra)** Džepna igra koja je krila dobila na *Kickstarteru*, veličine je kutijice za mentol bombončice, igraš se da si gradonačelnik koji gradi svoj grad! 📖 **I. Dužić i D.Schunk: *Bodljikava knjiga (knjiga)*** Kako je to biti morski jež na dnu Jadranskog mora, odrastati, zaljubljuvati se, imati prijatelje i prolaziti avanture? Baš kao i djevojčicama i dječacima na kopnu, ništa drukčije. 🎮 **AfterParty (videoigra)** Dva tinejdžera u paklu trebaju pobijediti Lucifera u *beerpongu* kako bi se vratili doma. Zvuči kao igra koja je nastala iz dubioznog memea, ali riječ je o genijalnoj avanturi koja će vam reći više nego što možete zamisliti. 🎬 **Binti (film)** Ovaj topli belgijski film za djecu i mlade bavi se ozbiljnom i u današnjoj Europi aktualnom tematikom migracije. Film pozitivne poruke da nas različitost obogaćuje, a ne razdvaja! 📖 **M. Wainwright: *Dizajniraj, animiraj i stvaraj uz pomoć računalne grafike (knjiga)*** Ako želiš naučiti kako dizajnirati i animirati, 20 super fora projekata će ti to otkriti korak po korak, od digitalnih grafita do animacija za računalne igrice. 📺 **Once Upon A Time (serija)** Ako voliš bajke, ovo je stvar za tebe - sve bajke i likovi ikad - spojeni u jednoj seriji! 📖 **L. Aisato i K. Hagerup: *Djevojčica koja je htjela spasiti knjige (knjiga)*** Ako su knjige nešto što jako voliš, onda ćeš zajedno s ovom djevojčicom upasti u zaraznu pustolovinu spašavanja završetka jedne knjige. 📱 **Between the lines (aplikacija)** Aplikacija/igra u kojoj slažeš fraze od ponuđenih slova, na engleskom. Odlična mozgalica! 📖 **Mezolitik (strip)** Radnja stripa smještena je u kameno doba. Glavni lik je dječak Poika koji postupno odrasta učeći na svojim greškama. Svega ima u *Mezolitiku* – akcije, romantike, nadnaravnih elemenata... 📖 **N. Vadić i A. Kadoić: *Ti nisi kao mi (slikovnica)*** Savršena priča o različitosti i toleranciji, a sve kroz geometrijske likove. Nije matematika, časna riječ. 📖 **M. Unwin i J. Desmond: *Putovanja (knjiga)*** Ako trebaš jednu knjigu u kojoj ćeš saznati sve o migracijama životinja, neka to bude ova. 📖 **Kingdomino (društvena igra)** Prezabavna društvena igra, do 4 igrača, gdje po pravilima Domina gradiš svoje kraljevstvo! 📖 **L. Pearson: *Hilda (strip)*** Za sve ljubitelje fora stripova, jedna sasvim drukčija junakinja - Hilda i mnoštvo najneobičnijih fantastičnih bića, zasad u 5 nastavaka. 🎮 **Pistol Whip (videoigra)** Ludilo predrođendanskih znojenja na arkadama u igraonici *Pistol Whip* uspio je prenijeti u dnevne boravke. Nadrealno iskustvo koje ćete jedino vi preživjeti. 📖 **Calvin i Hobbes (strip)** Nasmijava u svako doba dana i noći. Spačke i fore koje Calvinu padaju na pamet nikada neće ostarjeti! 🎮 **Superliminal (videoigra)** Jedna od onih igara poslije kojih ćete pitati svoje roditelje je li ovo san ili java. 📖 **Osmoškolci (strip)** Strip serijal koji je pisao i crtao Ivica Bednjanec, tvorac *Durice*. U *Osmoškolcima* nema *Durice*, glavnu

STRIPOVA, SLIKOVNICA, IGARA, FILMOVA!

Za sve one minute kada nisi u školi, i na radionicama, i na treningu, i gdje te sve ne dribljaju!

riječ ima Jasna, hrabra i poštena djevojka koju bi svatko poželio za prijateljicu. 📖 **Nebojša Lujanović: Autopsija teksta: priručnik za kreativno pisanje (knjiga)** Želite li postati piscem? Mi i Lujanović vam to ne možemo jamčiti, ali ono što možemo jest pomoći vam izvući pero iz kamena. 🎮 **Carnivores: Dinosaur Hunter (videoigra)** Ako znate nabrojati pet dinosaura, onda je ovaj klasik prava stvar za vas. *Deer Hunter* s T-Rexom. 📺

Batman: The Animated Series (animirana serija) Kako Joker i Batman odlaze u sve mračnije vode u kojima ih sve teže razlikujemo, vrijedi se prisjetiti animirane serije koja je izrodila niz genijalnih trenutaka koji se i dan danas prepoznaju. 📖 **Miro Gavran: Početnica za kazališne amatere i zbornik igrokaza (knjiga)** Kazališne daske otvorene su svima, ali stvorene samo za one koji odluče zakoračiti. Gavran vam neće reći kako glumiti, kako uspjeti, ali će vam reći kako početi. 📺 **Janko Stržić (animirana serija)** Desetominutne avanture jedne ovce su suština komedije. Ujedno, poslije nekoliko epizoda zaželjet ćete se odlaska na farmu kako biste pronašli svoju ovčicu. 📖 **Višnja (strip)** Višnja je djevojčica koja u slobodno vrijeme rado piše i htjela bi biti spisateljica kada odraste. Osim što se rado bavi pisanjem, Višnja jednako rado istražuje misteriozne ljude. 🎬 **Karel Zeman (filmski redatelj)** Animacijski genij koji je iza sebe ostavio brojne klasike koje odbijamo izdvajati. To prepuštamo vama, ali preporučujemo vam filmski maraton. 🎮 **Overland (igra)** Postapokaliptični šah protiv izvanzemaljaca koji će vas natjerati da razmislite želite li uistinu svemirsku invaziju. 📺 **Hilda (animirani serijal)** U kojoj možete uživati s mladom braćom i sestrama, a koji prati avanture djevojčice Hilde čiji su prijatelji neobična bića, od vilenjaka do divova! 📺 **Creeped out (serija)** Britansko-kanadski serijal, znanstveno-fantastične, horor i *fantasy* tematike! Svaka od epizoda je priča za sebe pa nije nužno da se gleda po redu. 📖 **Jasminka Tihi Stepanić: Baš kao Harry Potter (knjiga)** Zbirka kratkih priča s puno situacija u kojima se možemo prepoznati iz škole, obitelji, ekipe... 🎬 **Blinded by the Light (film)** Zabavna britanska komedija koja govori o važnosti glazbe u razdoblju odrastanja. 📖 **Andy Griffiths: Kućica na stablu od 13 katova (knjiga)** Dobar recept spoja teksta i ilustracija, ni kućica nije loša - ima divovski katapult, tajan podzemni laboratorij, bazen pun krvoločnih morskih pasa i stroj za ispaljivanje pjenastih bombona koji vas slijedi uokolo i ispaljuje vam pjenaste bombone u usta kada god ste gladni. 📖 **Hergé: Tintinove pustolovine (strip)** Nema avanturista ovog kova više, samo ćemo ti to reći... 📺 **Cupcake and Dino (animirana serija)** Za sve one koji su uživali u *Adventure Timeu* i nisu prežalili kraj tog kultnog TV serijala! Serijal krasi neobični likovi, apsurdne priče i pomaknuti humor... 📖 **David Hockney, Martin Gayford: Povijest slika za djecu (knjiga)** Postoje ispisane razne neke povijesti umjetnosti, ali ovo je baš prva povijest slika ispisana za tebe. Prepuno super informacija i naravno - slika. 📖 **Tim Grabham, Dave Reeve: Snimamo film (knjiga)** Slavnim redateljem se nitko nije rodio, a ono što je svima zajedničko je da su svi puno čitali. U ovoj knjizi možemo lako saznati koje su temeljne tajne zadatka. 🎬 **Fight girl (film)** Nagrađivani nizozemski film koji je „poharao“ filmske festivale! Kao što i sam naslov da naslutiti, glavni lik je povučena djevojka Bo koja otkriva svijet *kickboxinga*. Za sve one koji vole filmove sportske tematike. 📖 **Kornelija Benyovsky Šošarić: Mala vrtlarica (knjiga)** Kornelija piše priručnike o vrtlarstvu za sve generacije, a ovdje za desetogodišnjake. Kako volimo vrtove, dajemo je kao prijedlog iako ne znamo zašto bi samo djevojčice vrtlarile. 🎮 **Goose simulator (videoigra)** Tko je htio biti guska sada dolazi na svoje u jednom od otkačenijih naslova posljednjih godina. 📖 **Julia Donaldson: Mjesta ima na metli svima (slikovnica)** Ma gdje bismo mi završili kada bi sve vještice bile zločeste?! Ova nije bezveze prodana u 3 000 000 primjeraka.

5 GRADOVA ZA KOJE (VJEROJATNO) NIKAD NISI ČUO

EUROPSKE PRIJESTOLNICE KULTURE + JEDAN BUDUĆI LEDENI BONUS!

Mnogi se iznenade da Europskih prijestolnica kulture ima - više od 40! Riječ je o projektu Europske unije koji povezuje europske gradove i osnažuje lokalne zajednice, a izabrali smo nekoliko onih koji nam nisu toliko poznati, ali su sjajni i lijepi na svoj način. Ovdje je nekoliko onih za koje sigurno rijetko čujemo - neki su na čudnim lokacijama, neki imaju tešku industrijsku ekonomiju, neki su u stijeni. *Google Earth* je divan pa ovaj tekst čitaj uz njega.

SIBIU (2007.)

Gotovo u samom središtu Rumunjske, u Transilvaniji koja priziva slike vampira, drakule i ostale fore iz klasičnih horora, smjestio se ovaj grad koji je tek 14. po broju stanovnika u Rumunjskoj, a ipak je bio Europska prijestolnica kulture, i to kao prva iz zemalja u istočnoj Europi. Ne bez razloga - Sibiu je neobična "biljka" - sve do kraja Drugog svjetskog rata bio je po sastavu stanovnika praktički njemački grad da bi se to potpuno promijenilo - danas su 95% stanovnika Rumunji! Fora je znati i da je Sibiu mjesto koje se za puno toga može pohvaliti s titulom "prvi u Rumunjskoj" - prva knjižnica, prva bolnica, prva "struja" pa i prvi zoološki vrt našli su svoje mjesto upravo u ovom gradu.

STAVANGER (2008.)

A u sjevernoj Norveškoj smjestio se Stavanger - grad koji je sigurno "energetska prijestolnica Norveške", a prema nekima i Europe - naime, nakon što je šezdesetih shvaćen potencijal vađenja nafte na platformama u Sjevernom moru, počela je eksplozija njegovog razvoja koja se i danas temelji na vađenju, trgovini i transportu nafte koja iz prepoznatljive luke brodovima ide diljem svijeta. I kao Europska prijestolnica kulture Stavanger je isticao upravo luku kao temelj svog života iako više u turističkom kontekstu jer godišnje, kruzerima, kroz nju prođe 500 000 gostiju. U Stavangeru je fora i što se dio grada sastoji od nevjerovatno slatkih i lijepo uređenih drvenih kućica tradicionalne gradnje.

KOŠICE (2013.)

Često se čuje da industrija u Europi nema budućnosti, smisla i svašta nešto kako to već govore ljudi koji baš ne razumiju kako funkcionira ekonomija ili ih to ne zanima i ne znaju kako nešto stvoriti. Košice, osim što imaju povijesni sloj (najveća crkva u Slovačkoj je u tom gradu, a ne u glavnoj Bratislavi), snažno su industrijsko središte. Ondje se nalazi velika čeličana u kojoj radi čak 13 500 ljudi koji proizvode tone i tone čelika - točnije čak 5 milijuna tona godišnje!

LEEUWARDEN (2018.)

U pričama o Nizozemskoj čuješ za Amsterdam, Rotterdam, ajde možda Utrecht (oni koji se zakače za Azru i skuže da je guru Štulić završio tamo u nekoj kućici), ali za Leeuwarden stvarno rijetko. Velik je otprilike kao Rijeka, ali je isto pun baštine, muzeja (ističemo muzej keramike za glinoljupce!), mjesta velike povijesne važnosti. Jedan od žesćih projekata koji su napravili kao Europska prijestolnica kulture jest 11 fontana koje se nalaze u Leeuwardenu i oko njega, a nimalo ne nalikuju uobičajenoj predodžbi o fontanama - ove su otkaçene, umjetnički oblikovane pa ima tu lavova, riba, likova iz mašte iz kojih pršti voda. Sve su radili nadareni umjetnici, ali u suradnji s lokalnom zajednicom te su tako nastala karakteristična mjesta za generacije koje dolaze.

MATERA (2019.)

Na Apeninskom poluotoku povijest izvire na sve strane, ali Matera donedavno nije bila nešto posebno poznata, prije bismo mogli reći otužna. Do prije nekih šezdesetak godina to mjesto na samom jugu Italije uglavnom nije imalo struje, umiralo se i od malarije, a neki su živjeli u špiljama! Da, dobro ste pročitali, špilje su jedan od glavnih aduta Matera koja je izgrađena u kanjonu te se u stijenama nalaze i kuće, stanovi, crkve, samostani... Danas i hoteli u kojima se može odsjesti! Matera je super primjer kako nešto siromašno i neobično postaje atraktivnom ljepoticom.

I jedan bonus koji stiže! Dobro se odjeni!

BODO (2024.)

Ima i budućih gradova koji će nositi tu lijepu titulu, a koji su potpuna egzotika. Takav je Bodo, smješten sjeverno od Arktičkog kruga. Zbog atmosferske refrakcije (lom svjetlosti), u gradu nema prave polarne noći, ali zbog planina južno od Boda, sunce ni nije vidljivo iz grada od početka prosinca do početka siječnja. Možemo očekivati slavlje kreativnosti i kulture s puno igre svjetla i leda!

KRISTIAN BENIĆ.
GUGL REPORTER.

sam se ja s razredom ove godine zaputila u Grčku. Brodom, očito.

Da, sobe jesu ekstremno male, ali na školskim izletima ionako nitko ne spava. Ne mogu reći točno što se radi na školskim izletima noću (jer mi ovo roditelji čitaju), ali znate što želim reći. Nadam se da sam vas uvjerila da brod ima posebno mjesto u mom srcu.

A sad ono zašto smo ovdje: Grčka.

Wow, wow, wow! Atena?

Najprije jedna jako zanimljiva činjenica o Ateni. Baš kao i naša Rijeka, Atena je također nekoć bila Europska prijestolnica kulture. Štoviše, bila je prva Europska prijestolnica kulture! Na tu odličnu ideju došla je grčka ministrica 1985., a cilj pokretanja ove tradicije bilo je povećanje društvene i kulturološke integracije.

Kada smo sišli s broda u luci Patras, još smo se dva sata vozili do Atene, a onda smo svi doživjeli šok. Vjerujem da kada zamišljate Atenu, u misli prizivate svoj udžbenik iz povijesti i profesoricu iz hrvatskoga koja vam priča o Sokratu, Aristotelu i ostalim svezalicama... žao mi je što vam moram ovo reći, ali Atena ne izgleda onako kako ste je zamišljali. Ima potpuno neorganiziranu arhitekturu

doslovno bilo kojem putničkom blogu! Govorit ću vam o stvarima koje možete raditi dok slušate svog dosadnog vodiča kako priča o još jednom grčkom kamenu.

JAKO VAŽNO:

1 Slikajte se s prijateljima! Ovo je jako bitno, jer hijet ćete se sjećati putovanja u Grčku.

2 Odspavajte na nečijem ramenu... vjerojatno ćete se veseliti navečer pa da se pripremite.

3 Pijte puno vode! U Grčkoj je JAKO toplo. Sad vam je preostalo još samo da slušate vodiča i naučite nešto. Auch. Ljudi su jako ljubazni i prijateljski raspoloženi i možete se sprijateljiti s onima koje sretnete na ulici (što možda nije uvijek najpametnija ideja).

PORTO ETNO

festival svjetske glazbe i gastronomije
rujan 2020., Rijeka, različite lokacije

Porto Etno međunarodni je festival koji nudi jedinstveno iskustvo uživanja u svjetskoj glazbi i gastronomiji. Uključuje više od stotinu izvođača, trideset svjetskih kuhinja okupljenih na gastronomskom sajmu te folklorni, obrazovni i dječji program. Autohtoni mirisi, okusi, pjesme i napjevi Istre i Kvarnera združeni su s onima iz cijeloga svijeta u vibrantnu recepturu multikulturalnog i otvorenoga grada.

Da zaključim, Atena je dobar grad, cijene su povoljne, arhitektura je koma, zabavu se može naći na svakom uglu. Sve ovisi zbog čega ste pošli tamo. Ako ste umirovljenik, vjerojatno će vam se svidjeti antičke znamenitosti, ako ste klinac, svidjet će vam se duh grada, dobar *shopping*, odlična hrana i taj neki osjećaj pripadnosti jer su svi jako ljubazni. A ako ste roditelj, dobit ćete ponešto od oba svijeta.

— LARA RADOVIĆ.
PUTNICA.

PRIČA O ZEMLJI. I PRIČA O NAMA.

Nekoliko puta tjedno na putu kuća-posao-kuća prođem pored ograde na kojoj je uredno rasprostrt transparent. Na njemu je nacrtano nešto što izgleda kao krug, okolo su crtice i sjene koje tome krugu daju dimenziju kugle, ali nisam sigurna da bih bez popratnog teksta prepoznala o čemu je riječ. A tekst je ispod, i kaže: Zemlja se ne osjeća dobro. Kad god, dakle, prođem, zastanem malo pred tom kuglastom Zemljom i sućutno joj kimnem. Razumijem da se ne osjeća dobro, i da joj je, zapravo, svakim danom sve gore. Trudim se imati to na umu, recikliram, bojkotiram plastične vrećice, nekad čak i odlučim da neću kupiti haljinu, torbu ili kozmetiku u plastičnoj ambalaži, da ne proizvedem nepotrebni višak smeća. Ali osjećaj koji me uvijek preplavi više je sažaljenje prema jadnom planetu (uvijek poželim napisati planeta, ali kažu da je planet muškoga roda). Ne obuzima me strah od apokalipse. Zašto? Jer kao i većina odraslih uglavnom mislim da, što god da se dogodi, sigurno neće tako skoro. Stignemo odživjeti cijeli jedan život, a možda i dva, dok Zemlja počne umirati i mijenjati svoje lice. Ono što se čini jako daleko ne može nas jako zabrinuti.

Ali, što ako nije tako? Zamislimo da od sutra, ili prekosutra, živimo u svijetu u kojem je... Priroda nestala, čak i na mjestima gdje je nekad bila najbujnija. Travki i grmlja ima samo u tragovima, gdjegdje po suhi bor, rijedak i polomljenih grana. Stalno oblačno, a toplo. Nebo sivožuto, zrak prljav, padaju kisele kiše, „vječno kasno ljeto ili rana jesen“. Voda masna i otrovna. U moru nema riba, samo

potonule kuće, katedrale i gradovi. Na nebu nema ptica. Pas ili mačka nepoznat pojam, a pčele postoje kao mali roboti koji zuje dok im se ne istroše baterije. Nestašica godišnjih doba, a ni boje više ne postoje, jer ljudima ne trebaju. Zamislite takav svijet! A ako ga ne možete zamisliti, možete ga pročitati i pogledati, i to u ilustriranoj priči u ruhu slikovnice. Tekst je napisala arhitektica, saksofonistica i književnica Ksenija Kušec, a ilustracije su djelo slikarice Kristine Mareković. Zove se *Otok*, i izvana ćete je prepoznati po kopnu nalik ugaslom vulkanu naseljenih crnih obronaka i s nelogično postavljenim svjetionikom, koje oplakuje masna, crna voda. A okrenete li drugu koricu, vidjet ćete usamljeni brod koji nekamo plovi – možda prema otoku. Na umornom i uništenom planetu iz priče ipak još ima ljudskosti i ljubavi, u odnosu bake koja živi na opustjelom otoku i njezine unučice Zrinke iz „Zagreba, jedinog preostalog grada“. I ljubavi i topline ima u bajkama i pričama koje baka priča Zrinki, a koje su pune nestalih staništa i stanovnika. Palčica je spavala u orahovoj ljusci, a u ovoj nevelikoj knjizi spavaju stvari i bića za koja mislimo da su oduvijek bila tu (a nisu), i da će zauvijek biti tu (a vjerojatno neće). I to je pouka koju moramo ozbiljno shvatiti.

—
ANDA BUKVIĆ PAŽIN.

PRETVARA SE U STRANICE SLIKOVNICE.

ZMAJ IZ TOALETNOG PAPIRA

Pravit ćemo se da si napravio tone kinetičkog pijeska i da si morao posuditi rovokopač koji radi u "Benčiću" kako bi ga iz dnevnog prenio u svoju sobu.

Dakle, budući da si se u prošlom broju naradio, u ovom ćemo laganini. Potrebne su nam tubice toaletnog papira pa predlažem da uključiš ostale ukućane koji će ti pomoći u prikupljanju. Zvuči šašavo? Pa zavisi što ćemo raditi od tubica. Primjena je zaista široka, od hotela za pčele preko "važeva" za sadnice do igračaka i tko zna čega još.

Mi ćemo se fokusirati naravno na igračke jer o tome najviše znamo i to nam baš super ide!

Od tubica ćemo napraviti strašnoga zmaja koji riga vatru! Kad sve bude gotovo, pitat ćeš se gdje je nestala ona tubica toaletnog papira, možda ju je zmajeva vatra progutala?!

Nakon što si prikupio nikad više, tubica, potraži u svojoj sobi flomastere, ljepljivo i krep papir. Zapravo krep papir ćeš vjerojatno naći u nekoj od maminih ladica pod kategorijom "zamatanje papira".

S flomasterima iscrtaj cijelu tubicu tako da je prekriješ zmajevim ljuskicama. Ljuskice mogu biti zelene, a mogu biti i šarene, ovisi kakvog zmaja želiš. Nakon što si iscrtao ljuskice, izreži krugove za oči i ucrtaj crne kružice. Oči zalijepi na jedan kraj tubice tako da gledaju preko nje. Sad uzmi onaj krep papir, najbolje žute, crvene i narančaste boje jer će on glumiti vatru. Izreži na trakice dugačke 30ak cm i ne šire od 2 - 3 cm.

Trake zalijepi u unutrašnjost tube ispod očiju. Ukoliko želiš možeš dodatno napraviti i nosnice ili krila tako da svima bude jasno koliko je ozbiljan tvoj zmaj. Kad je sve gotovo, sa strane očiju puhni u tubu i pokaži kako veliku vatru riga tvoj zmaj!

MARIJA KAJAPI.

KOTAČIĆ U ARTMAŠINA STROJU.

1. OČI

KOMADIĆ PAPIRA
S KOJIM SE OČI
ZALIJEPJE ZA TUBU

2. OSLIKANA TUBA

3. KREP TRAKA

I kako tvoj kinetički pijesak iz prošlog broja? Što? Nisi pročitao prošli broj?? Nemoj da te čuje urednik Bricka dok se mimoilazite na ulici.

DANSKI KEKSIĆI S MIRISOM KVARNERA

U tri najbolja doživljaja na svijetu, Gladuš bi bez puno razmišljanja uvrstio guštanje u maminim "friganim" srdelicama, maženje sa svojom kujicom Štrudlicom i prespavanje kod bake Trešnje na Lošinju. Njegova baka Trešnja proputovala je cijeli svijet i o svakoj zemlji u kojoj je bila Gladušu rado priča. Nedavno se vratila iz Danske, zemlje u kojoj su nastale LEGO kockice, u kojoj kiša pada i do 170 dana godišnje i koja ima najpoznatije kekse na svijetu. Kao pravi keksoljubac, Gladuš je na bakinom stolu odmah spazio kutiju danskih keksića i taman kad je pomislio kako će potamaniti sve što unutra nađe, skinuo je poklopac i ukiselio se kao krastavac. Umjesto kekasa, u kutiji je pronašao šivaće igle različitih veličina, dugmiće i konce u svim bojama.

- A gdje su nestali keksi? – pitao je Gladuš baku i ucmljio se od gladi.

- Zlato bakino pa znaš da keksi u našoj obitelji nikad ne prežive dulje od nekoliko dana. Napraviti ću ti nove. Lošinjske kekse! – tješila ga je baka no Gladuš je zapeo za danske kekse i nije se dao pobijediti.

- Može onda jedna dansko – kvarnerska kombinacija mljaca keksića? – trudila se baka Trešnja.

- Može, zvat ćemo ih mljackići! – razveselio se Gladuš i s bakom odlučio napraviti sasvim njihove kekse, pomalo danske, a pomalo i hrvatske. Totalni mljac!

—
JELENA PERVAN.
IMA PRAVU KUĆU
OD PRIČA.

ILUSTRIRALA VANDA ČIŽMEK.

RECEPT ZA MLJACKIĆE:

Trebat će ti jedna šalica maslaca narezanog na kockice koji je barem pola sata bio izvan hladnjaka. (Neki će reći da je to maslac na sobnoj temperaturi, a ta temperatura iznosi od 22 do 25 stupnjeva Celzijevih.)
1 šalica šećera u prahu

1 jaje
2 i pol šalice oštrog brašna (ne brini, iako je oštro, ne grize)
Naribana korica domaće naranče
Naribana korica domaćeg limuna
5 kapi maslinovog ulja

Pećnicu zagrij na 180 stupnjeva Celzijevih, a zatim posudu za pečenje obloži papirom za pečenje.

U zdjelu stavi maslac, jaje, šećer u prahu, maslinovo ulje pa promiješaj drvenom žlicom dok ne usitniš maslac. Zatim dodaj brašno i naribanu koricu naranče i limuna pa miješaj dok ne dobiješ smjesu bez grudica.

Jednu čajnu žličicu napuni smjesom i stavi na papir za pečenje. Malo ju pritisni i oblikuj u krug. Nekoliko centimetara dalje napravi to isto. Pa nekoliko centimetara dalje opet isto, sve dok ne napuniš cijelu posudu za pečenje. Keksiće peći 11 minuta i zatim ih izvadi iz pećnice. Neka još nekoliko trenutaka stoje na papiru za pečenje, a onda ih prebaci u kutiju u kojoj mogu stajati i nekoliko tjedana. No dobro, bit će super ako potraju i nekoliko dana jer dansko-kvarnerski mljackići bake Trešnje i Gladuša nestaju dok si rekao KEKS!

Vrijeme je
za malo nereda
u kuhinji.

Jesi li isprobao? Ako jesi,
ocijeni Gladušev recept.

Želiš li nešto dodati ili
oduzeti mljackićima?

KLUPAONA IZ PORTUNA

Ne znam jesi li primijetio, ali stalno se nekakve građanske inicijative događaju u gradu. Jedni boje, drugi sade, treći prikupljaju otpad... A gdje si ti u svemu tome? Događa li se što zanimljivo u tvojoj ulici? Možda si ti taj koji bi mogao pokrenuti nešto.

Ne mora to biti neki bijesan projekt s kojim ćeš osigurati novu rasvjetu u ulici, može biti neka jednostavnija stvar koja će uljepšati javnu površinu i prostor koji svi u ulici koriste tj. zaboravili su ga koristiti jer trenutačno nema nikakvog sadržaja. I zato je izrada jedne male drvene klupe super ideja koja će se uklopiti u već postojeće i buduće inicijative. Bit će zadovoljni i ovi što boje i ovi što sade, a bome će se i ovi što prikupljaju otpad rado odmoriti na tvojoj klupici.

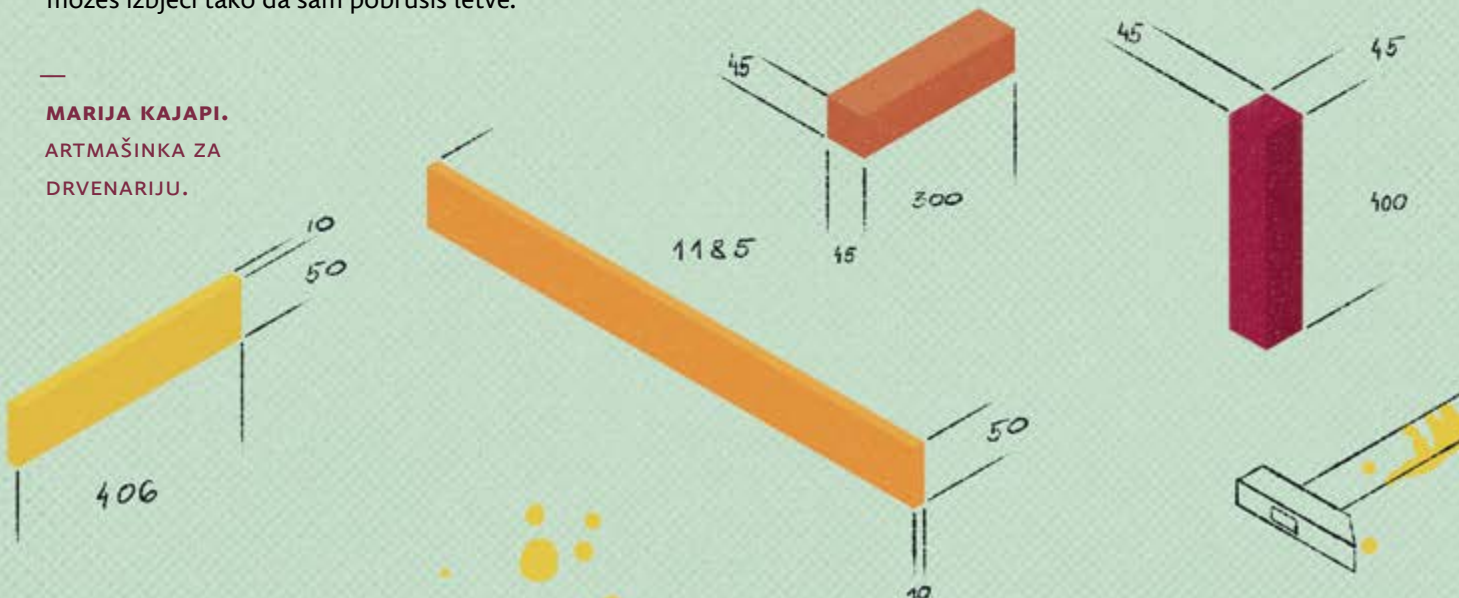
Pri nabavi drvnog materijala treba pripaziti završnu obradu, ukoliko su letve dodatno brušene i bridovi zaobljeni, cijena materijala će biti daleko viša. Ovo možeš izbjeći tako da sam pobrusiš letve.

MARIJA KAJAPI.
ARTMAŠINKA ZA
DRVENARIJU.

ZA KLUPU TI TREBA:

- drvena letva 2400 x 46 x 27 mm (2 kom)
- drvena letva 2400 x 50 x 10 mm (2 kom)
- drvena letva 1500 x 45 x 45 mm (2 kom)
- zaštitna boja za drvo (750 ml)
- brodski lak (750 ml)
- pila
- bušilica
- čekić
- vijci
- olovka
- ravnalo
- kist
- drvofix

KORACI:

1. Ako je sav materijal za rad pripremljen krećemo s prvim korakom. Letve je potrebno pokratiti na zadanu dužinu. VIDI SLIKU!

2. Sada krećemo sa spajanjem. Za početak izradimo okvir za sjedište od letava debljine 10 mm. Dvije stranice su dugačke 1185 mm, a druge dvije 406 mm. Milimetar gore – dolje, putem ćemo se opterećivati ako nam bude negdje viška, a negdje manjka!

3. Nakon što si izradio okvir za sjedište, možeš spojiti i okvire nogu. Okviri za noge se sastoje od letava profila 45 x 45 mm, a dugačke su 400 i 300 mm. Ove mjere su uzete kako bi u konačnici bili u okvirima standardnih dimenzija za sjedenje, a oni sugeriraju da visina sjedišta bude oko 450 mm.

Spojeve svih okvira poželjno je premazati drvofixom prije spajanja vijcima.

4. Korak se sastoji od spajanja pripremljenih elemenata, okvira sjedišta i okvira za noge. Nakon šta su ova tri dijela spojena, na vrh okvira polažemo letve dužine 1200 mm i debljine 27 mm. Predviđeno je da na ovu dubinu sjedišta stanu 4 letve. Pripazi da razmak između letvica bude ravnomjeran.

5. Ovaj korak je tu da se možeš izraziti kao prava umjetnička duša! Oboji klupicu u željenu boju koristeći boju za drvo. Ukoliko će klupica biti izložena vremenskim prilikama i neprilikama, preboji je dodatno broskim lakom.

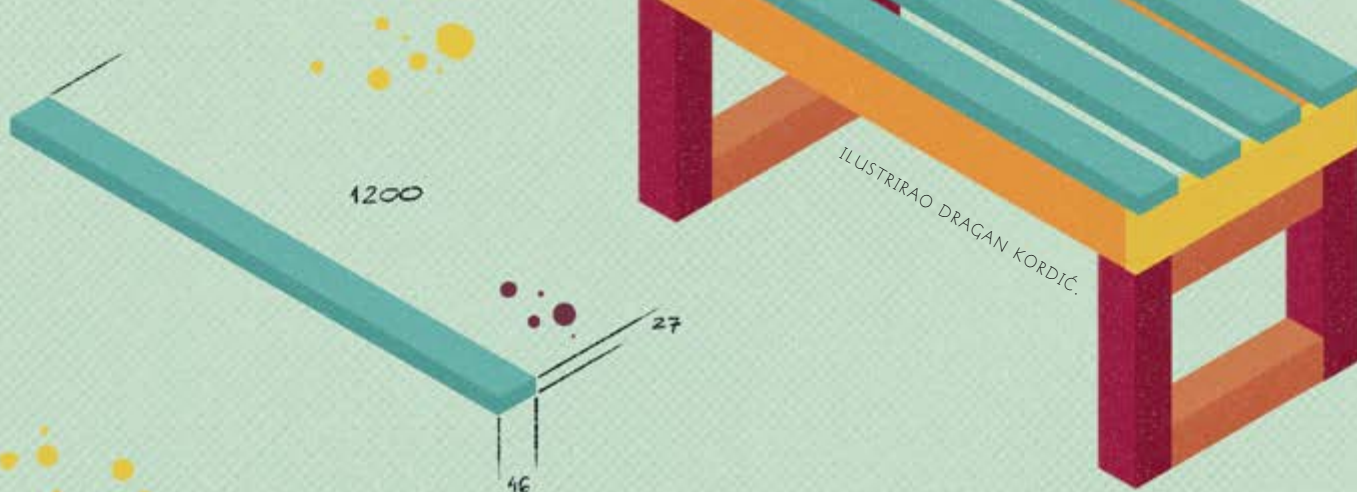
6. Posljednji korak nalaže uživanje u svojim ruku djelu i laganu promociju po ulici. Možda nemaš razrađenu vidljivost svog projekta, ali ne brini, ideja je toliko super da joj nije ni potrebna vidljivost!

DANI ODBAČENIH

rujan 2020., Šećerana i Riperaž

Dani odbačenih će kroz prodajnu izložbu, 'master class' radionice te predavanja pokazati transformativnu moć umjetnosti u radu s odbačenim predmetima i odbačenim zajednicama.

DOMAĆA SALATA S KROVA TVOG NEBODERA?!

Na mnogim krovovima u velikim gradovima poput New Yorka, Chicaga ili Vancouvera niču „zeleni krovovi“, a primjerice, nama nešto bliži Stuttgart u Njemačkoj proglašen je „glavnim zeleno-krovnim“ gradom u Europi. U čemu je štos?

U neboderima se spava, jede, uči, živi. Ali neboderi mogu imati još jednu svrhu – na njihovim se krovovima mogu nalaziti vrtovi u kojima raste hrana. Ili barem čuvarkuće ili pak livade za pčele. Ta praksa stvaranja „zelenih“ krovova velikom se brzinom širi svijetom pa tako Pariz planira 2020. otvoriti najveću urbanu farmu na svijetu i to upravo na krovu. Impresivno, zar ne?

Zašto uopće imati vrt na vrhu nebodera?

Znate li da je nedavno u Francuskoj donesen zakon prema kojemu zgrade novije gradnje u komercijalnim zonama moraju imati „zelene“ krovove, što znači da trebaju biti djelomično pokrivene biljkama ili solarnim panelima. Zašto? Nekoliko je važnih razloga zašto zeleni krovovi postaju sve popularniji.

„Zeleni krovovi“ hlade

Svi znamo koliko je ljeti u gradovima vruće. Iako smo debelo ugazili u zimu, još uvijek se sjećamo ljetne topline i koliko nam je bilo vruće šetati Rijekom dok nam pod nogama asfalt „isijava“. Sjećamo se kako nam se ljeti „ne da do grada“ jer je vruće, puno toplije nego u mjestima izvan grada.

Naime, postoji jedan fenomen koji se zove „toplinski otok“, pojavljuje se u gradovima jer baš u gradovima obično nedostaje vegetacije koja bi upila sunčevu svjetlost koja se onda pretvara u toplinsku energiju. Gradovi su dodatno zagrijani zbog industrije, prometa, hlađenja i grijanja što znači da je ljeti ondje puno toplije. Taj efekt se može smanjiti ozelenjivanjem površina u gradovima. Gradnjom „zelenih vrtova“ možemo bitno utjecati na smanjenje gradskih visokih temperatura.

„Zeleni“ krov je odličan izolator

Ljeti često palimo klimu da bismo se barem malo rashladili, zimi se grijemo. I jedno i drugo, zahvaljujući „zelenom“ krovu možemo činiti u manjoj količini jer su „zeleni“ krovovi odlični izolatori. To znači da zimi zadržavaju toplinu u zgradi koja bi inače puno lakše „pobjegla“ kroz krov, a istovremeno upijaju sunčevu toplinu. A ljeti su, zahvaljujući zelenilu na vrhu zgrade, temperature u zgradama niže. Dakle, „zeleni“ krovovi pridonose smanjenju potrošnje energije - zimi prilikom grijanja, ljeti prilikom hlađenja što je jedna baš odlična eko-stvar!

„Zeleni“ krovovi čiste onečišćeni zrak

Ljudi ne mogu živjeti bez kisika. Udišemo kisik, a izdišemo CO₂.

Kod biljaka je obrnuto, one CO₂ pretvaraju u kisik da bismo ga mi mogli udisati. Fora, zar ne? Biljke i mi smo zapravo „komići po disanju“. Apсорbirajući CO₂ i teške metale iz zraka, biljke nam čiste zrak i zato su i više nego dobrodošli susjedi u gradovima.

Lokalna, organski uzgojena hrana

Ekipa koja se odlučuje na „zelene“ krovove uglavnom je ekološki osviještena i stalo joj je do prirode pa je i hrana koja se na njima uzgaja organska što znači da se ne koriste nikakve agro-kemikalije poput umjetnih mineralnih gnojiva niti pesticida već se hrana proizvodi poštujući prirodu. Koristi se humus i ostala prirodna gnojiva i biljni pripravci. Zamislite gušt - jedete zdravu i finu hranu proizvedenu u Rijeci i okolici, a ne dovezenu s drugog kraja svijeta!

Staništa za dragocjene životinje „Zeleni“ krovovi, uz to što daju hranu, domovi su malih, ali itekako važnih životinja bez kojih ne bi bilo hrane pa tako ni nas – prije svega, pčela koje su glavni oprašivači. Pčele, bubamare, ptice, leptiri i ostala ekipa na „zelenim“ krovovima nalazi svoju hranu, skrovište, okrpju pa i odmor na putovanju prema dalekim krajevima. Genijalno!

Kako napraviti „zeleni“ krov na svom neboderu?

U redu, sad smo saznali zašto su „zeleni“ krovovi odlična stvar, ali kako napraviti jedan takav krov? Prvi korak je provjeriti smije li se jedan običan krov pretvoriti u zeleni. Zavirite u zakonsku regulativu i provjerite je li dopušteno ozeleniti vaš postojeći krov. Popričajte s predstavnikom stanara i s ostalim stanařima u zgradi i vidite što oni misle o tome i jesu li suglasni.

Ako se postojeći krov smije ozeleniti, drugi je korak provjera može li se to učiniti - tu vam arhitekt i građevinar postaju novi kompići. Naime, njih je nužno uključiti u igru jer arhitekt će provjeriti je li zgrada sigurna pod „zelenim“ krovom i je li dovoljno čvrsta i otporna da iznese teret vrta.

Dobar građevinar je nužan da bi postavio kvalitetnu

hidroizolaciju i drenažu koje će osigurati da voda ne „pušta“ iz vrta u ostatak zgrade, da se prilikom kiše višak vode kvalitetno odvodi i da ne „curi“ u zidove i stanove ispod vrta. Primjerice, zgrada u kojoj ja živim sagrađena je 1973. i nije projektirana s idejom zelenog krova pa ukoliko se odlučimo na taj korak, moramo sa stručnjacima provjeriti može li naša zgrada nositi teret vrta i svega što dolazi s njime u paketu, a tu mislim na zemlju, biljke i vodu.

Ako ste ova dva koraka uspješno prošli, prevalili ste pola puta do svog „zelenog“ krova. U trećem koraku možete navaliti na dizajn svog vrta. Stvarajte dizajn vođeni mišlju da trebate koristiti što lakše materijale u vidu zemlje, kontejnera i vaza za sadnju. Primjerice, izbjegavajte teške grede, kamene vaze ili kamenje za popločavanje stazica. Morate se i zapitati kako ćete zalijevati svoje biljke? Na „zelenim“ krovovima obično svoje mjesto nađu i spremnici za vodu. Isto tako, mikroklima je jako važan faktor u dizajnu jer se morate zapitati koje će biljke najbolje uspijevati s obzirom na specifičnosti mjesta u kojem živite. I još jedna stvar. „Zeleni“ krov, kao i bilo koji drugi vrt, zahtijeva disciplinu. Unatoč tomu što vam se ponekad neće dati i možda biste radije napucavali loptu na obližnjem igralištu, znajte da ćete imati obvezu predvečer zaliti svoje biljčice.

„Zeleni“ krovovi u Rijeci

Generalno, „zeleni“ krovovi su odlična ideja gdje god niknuli budući da sa sobom nose puno pozitivnih stvari. Ako planirate „zeleni“ krov za proizvodnju hrane u Rijeci, nekoliko važnih stvari imajte na umu, a to su specifičnosti vaše mikrolokacije. U Rijeci pada jako puno kiše. Stoga su adekvatna hidroizolacija i drenaža najvažniji koraci, morate se konzultirati sa stručnjacima koji će izvesti kvalitetan posao kako ne bi došlo do poplave u stanovima ispod vrtova, što nikako ne želite. Također, u Rijeci pušu jaki vjetrovi, ponajviše bura i jugo. Prilikom dizajna vrta uzmite u obzir sadnju biljaka koje će oslabiti utjecaj snažne bure koja će udarati po krovovima zgrade pa tako i po vašem vrtu.

Ljeti je kod nas jako vruće, ljeta su nam obilježena visokim temperaturama i s malo kiše pa razmislite o biljkama koje dobro podnose vrućinu. Obično su to sukulenti poput čvarkuće. Osigurajte dovoljnu količinu vode. Što se jestivih biljaka tiče, svakako će vam biti potrebna konstrukcija koja će omogućiti sjenu biljkama tijekom najtoplijih mjeseci – srpnja i kolovoza.

Zato je u našoj situaciji prvi korak ipak poticati izgradnju novih zgrada sa „zelenim“ krovovima i paralelno s time oživjeti sve vrtove, zemlju i gradske površine koje zjape prazne u susjedstvima i čekaju svoje vrtlare. Nakon što oživimo svu zemlju i obogatimo svaki komadić tla, na njemu zasadimo hranu i pobrinemo se za njega, kad nam ponestane prostora - onda ćemo prenamijeniti postojeće krovove u „zelene“. Krenimo od onoga što nam je „pod nosom“ i što nas neće puno stajati – ozelenimo vrtove i javne površine koje se nalaze svugdje oko nas! Sretno!

— **ANA SMOKROVIĆ.**

MAŠE LOPATOM S NEBODERA.

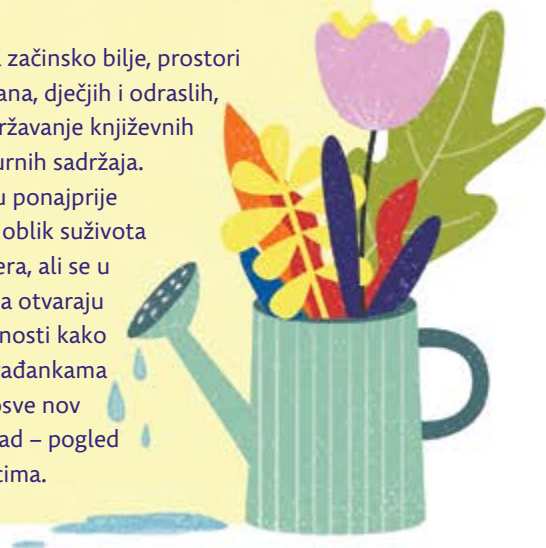
Neboderi - grad među oblacima

travanj – listopad 2020.

terase nebodera na Kozali i Rastočinama

Krovovi su vrtovi za začinsko bilje, prostori za proslave rođendana, dječjih i odraslih, ili pak mjesto za održavanje književnih večeri i drugih kulturnih sadržaja.

Osvojeni prostori su ponajprije predviđeni kao nov oblik suživota svih stanara nebodera, ali se u posebnim terminima otvaraju i zainteresiranoj javnosti kako bi se građanima i građankama Rijeke omogućio posve nov pogled na njihov grad – pogled na grad među oblacima.

ZABRANJENA LUKA:

KAO DA SI NA JEDRENJAKU, A NA STEPKAMA SI KRAJ ZGRADE

Kao da si na pučini, kao da si u XIX. stoljeću, kao da je napeto i lijepo. Sve je to ovaj strip.

Prije nego sam počeo čitati strip *Zabranjena luka* (Fibra, 2019.) koji je narisao Stefano Turconi (1974.), a napisala

Teresa Radice (1975.), nisam se pitao o čemu je riječ.

Pretpostavio sam da je riječ o stripu čija je radnja prepuna akcije i pustolovine, ali nisam znao ništa o sadržaju. Baš ništa. Krenuo sam čitati i pritom nisam imao velika očekivanja. A to je dobro. Kada nemaš velika očekivanja, onda se ne možeš ni jako razočarati.

Priča počinje 4. srpnja 1807. godine, u vrijeme kada je car Napoleon još živ, željan osvajanja. William Roberts, prvi časnik broda Explorer, koji je ostao bez kapetana Stevensona pod sumnjom da je opljačkao vlastiti brod i ujedno počinio veleizdaju, pronalazi brodolomca. Brodolomac je plavokosi mladić koji je izgubio pamćenje. Ne zna što je prije radio i kamo bi trebao krenuti. Samo se sjeća da mu je ime Abel.

Ostaje na brodu, gdje počinje raditi kao „mali od palube“.

Zeznuta prošlost

Abel stječe naklonost časnika Robertsa jer se u štošta razumije, a dio posade Abelovu svestranost ne prihvaća najbolje. Tajanstveno je Abelovo znanje, prepoznaje detalje na koje prekaljeni moreplovci uopće ne obraćaju pažnju, ne gubi živce u opasnim situacijama, nije mu mrsko raditi najteže poslove, brzo prione zadatku...

Po čemu je *Zabranjena luka* posebno djelo vrijedno preporuke, pitate se? Nije zakazala Teresa Radice kao scenarist, a bome ni Stefano Turconi kao crtač čiji način rada podsjeća na Cyrila Pedrosu. Turconi je, može se vidjeti iz crteža što obiluje sitnim detaljima, prethodno obavio opsežno istraživanje. Zorno je Turconi predočio brodove i stvorio atmosferu s početka 19. stoljeća. Dok čitaš imaš dojam kako je zaista bio tamo pa stekao status svjedoka vremena (v. *Brodski dnevnik* na kraju knjige); detaljno su prikazane morske scene, gotovo da se kroz crtež može čuti fijuk vjetrova i nemilosrdna morska

oluja. Radice je pak stvorila priču u kojoj se nadnaravni i pustolovni elementi isprepliću sa sočnom ljubavnom storijom.

Slistiš u komadu

Napeta je to i emotivna priča o ljudima kojima je pružena druga šansa za ispravljanje grešaka i propuštenih prilika, poetična priča epskih razmjera o plemenitim i manje promišljenim nakanama, prava poslastica jer se dobar dio radnje odvija na moru. Naravno, to ne znači da ovaj strip morate čitati na plaži, u hladu borova. Ja sam ga slistio u tišini kuhinje, u komadu, polako, bez stanke!

—
MIROSLAV CMUK.

MORE VIDI SAMO U STRIPU.

ARHITEKTU

SAMO

Kada govorimo o arhitekturi prva asocijacija je zgrada, točnije slika zgrade koju je naš mozak stvorio sukladno primljenom podražaju. Ali arhitektura je više od slike, ona je prostor koji doživljavamo kada smo u njemu, osjećamo ga, njušimo ga, hladno nam je ili toplo. Dobru arhitekturu pamtimo upravo po tome kako je osjećamo.

Prije desetak godina posjetila sam Finsku. Imala sam predrasudu o finskoj arhitekturi, kao i o skandinavskom mentalitetu - mislila sam da su zatvoreni kao ljudi pa im je takva i arhitektura. A onda sam vidjela radove Alvara Aalta, finskog arhitekta koji je djelovao sredinom 20. stoljeća najviše u svojoj domovini. Njegova djela doživljena u stvarnosti pokazivala su sve upravo suprotno mojoj predrasudi.

Aaltove zgrade komunicirale su sa svim mojim osjetilima. U koncertnoj dvorani Finlandiji, na mjestu gdje ruka hvata ogradu od mesinga, postavio je mekanu, toplu kožu. U sanatoriju u Paimiou, za liječenje plućnih bolesti, dizajnirao je kvake koje bolesnici mogu jednostavno uhvatiti oslabjelim

rukama, a u staklenim umivaonicima liječnici mogu pregledavati uzorke koji im trebaju za dijagnozu. Obiteljske kuće koje Aalto dizajnira mirišu na drvo, a sunce grije prostor ulazeći kroz staklene stijene odakle se pruža kontemplativni pogled na zelenilo.

Ono što nije na fotkama...

Zaključak bi bio da dobru arhitekturu možemo i osjetiti te da je ne čini samo dobra fotografija, iako je dobra fotografija pola posla. Osjetilna ili stručnije senzorna arhitektura, obuhvaća utjecaj i odnos svih naših osjetila. Zanimljivo je da su primjerice muzeji zgrade koje posjećujemo najčešće radi osjetila vida jer u njih odlazimo da bismo gledali umjetnost.

Vidni osjet je onaj koji prema arhitekturi ostvaruje prvi kontakt. Upravo "podražajima za oči" bavili su se arhitekti Diller Scofidio + Renfro projektirajući 'Magloviti paviljon' za švicarski Expo 2002. na jezeru Neuchatel u mjestu Yverdon-les-Bains. Umjesto zgrade, dizajnirali su konstrukciju koja je stvarala vodenu paru koja se poput oblaka formirala oko nosivog kostura stvarajući obrise moguće građevine. Do paviljona se dolazilo dugačkom rampom, prije pristupa se ispunjavao upitnik i odijevala se kabanica s ugrađenim programiranim čipom. Kada bi posjetitelj stupio u oblak magle, osjetilo vida i sluha bilo bi oslabljeno, jedino što je posjetitelj vidio bila je magla, a čuo bi samo ritmični rad pumpica koje su regulirale ispuštanje vodene pare. Kada bi se netko susreo s drugim šetačem u magli, kabanice bi, ovisno o podražaju, zasvijelile u crvenoj ili zelenoj boji, ovisno o tome može li sviđati jedna osoba drugoj.

Toplina, svjetlo i zrak kao alati dizajna

Danas, gotovo dvadeset godina nakon zamagljenog paviljona, švicarski arhitekt Philippe Rahm dizajnirao je Centralni park u Thaichungu koji crpi energiju iz topline, vlage i onečišćenja. Rahm je mišljenja da se

današnja arhitektura transformira sukladno činjenici da mora biti održiva, zato se u projektiranju koristi osjetilima topline, svjetla i zraka kao oruđem dizajna. U tajvanskom parku oslanja se na suptropsku klimu lokacije, zone u parku odijeljene su aparatima koji proizvode paru ili prskaju tekućinu. Dijelovi parka se hlade prikupljanjem osvježnja koje donosi sjeverni vjetar, a drugi pak griju toplinom vlage koju donosi morski povjetarac. Uvjeti u parku se poboljšavaju što je više stabala i lisnatog zelenila u blizini koja svojim lišćem apsorbiraju vlagu i zagađenje iz zraka, a vanjski korijeni hlade zrak kondenzacijom. Šetnja ovim parkom pruža snažno tjelesno iskustvo topline, hladnoće, pare i vode, kao i pedagošku poruku što pomaže i kako možemo utjecati na promjenu klime. Za razliku od klasične šetnje, ovdje osjećamo i njušimo park.

Dobar primjer senzorne arhitekture i dizajna u Hrvatskoj možemo naći u nedavno otvorenom Hotelu Amarin u Rovinju. Cijeli kompleks zamišljen je kao prostor u kojemu se djeca zabavljaju, a roditelji odmaraju. Da bi hotel zadovoljio svoju funkciju mora imati sobe, restorane, recepciju, hodnike, bazen, ali u ovom hotelu, nakon što nabrojimo sve osnovne sadržaje, kreće zabava. Svi dijelovi građevine povezani su krivudavim rampama, razlomljenim stepenicama, različito obojanim hodnicima. Odmah na ulazu dočekuje vas mekani kutak s mrežom, tepih na koji možete leći i mreža po kojoj možete skakati. U svakom kutku iznenađuje element za igru - ploča na rupice na kojoj mekanim spužvicama možete

napisati svoje ime, zidne zvečke, slagalice... U hotelu možete

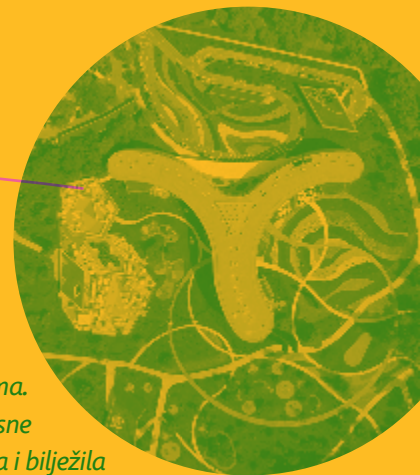
posuditi tricikl ili bicikl, a onda stižete u oblikovani vanjski prostor. Na izlasku iz hotela dočekuje vas miris bilja koje cvate u to vrijeme godine. Krivudavi putevi vode do različitih igračaka kao što su tube za sviranje, tobogani, poučne staze i sl. Na kraju staze dočekuje vas šetnica uz more s pogledom na grad Rovinj.

Bolje ne može

Kada malo bolje promislimo, senzorno je sve ono što se nalazi oko nas, samo je pitanje je li zamišljeno tako da iskoristi sve elemente naših osjetila. Možda se sada možete okrenuti oko sebe, onjušiti svoj dom, dodirnuti tepih pod svojim nogama ili zid u sobi i zaključiti koliko je vaš dom zapravo senzorno uređen... A sljedeći put kada posjetite neku novu zgradu, pokušajte je ne samo gledati već i osjetiti.

GORANA STIPEČ BRLIĆ, ARHITEKTICA S GUDALOM VIOLINE.

Ovo probaj:
Britanska grafička dizajnerica Kate McLean izradila je psihološko-geografsku kartu Amsterdama. Održavala je takozvane 'mirisne šetnje' sa stanovnicima grada i bilježila intenzitet i lokaciju, opisivala mirise i uz njih vezane asocijacije. Napravite i vi mirisnu kartu svoga kvarta ili grada s prijateljima. Naravno, pošaljite nam je na brickzine@brickzine.hr.

....A GRAD JE I U TVOJIM UŠIMA

Jesi li ikad stao i pažljivo osluškivao sve zvukove kojima si okružen? Tipa, baš stao i pomislio "Hm, možda bih nešto od ovoga mogao i iskoristiti?", pitao sam svojedobno jednog glazbenog producenta dok smo prolazili kroz centar Rijeke, negdje usred dana (ovo bi trebao biti hint na gužvu koja je tada na cestama). Dobio sam odgovor k'o iz topa: "Ne, mislim da bih poludio."

U neku sam ga ruku razumio: producenti uvijek imaju velike arhive pune raznih zvukova i uglavnom im ne nedostaje novih. Ktome, život u gradu pretpostavlja bombardiranje zvukom sa svih strana u bilo kojem trenutku, do te mjere da ljudi često traže neki način kako pobjeći od toga. Ako to već ne možemo, mozak to odradi za nas i nakon nekog vremena prestanemo primjećivati zvukove na koje se naviknuo. Ali ako baš želimo promatrati svijet oko sebe, zvuk ne možemo izbjeći. Zapravo, osjetilo sluha je prvo s kojim počinjemo upoznavati svijet, još prije nego li smo rođeni. Slušanje je temelj bilo koje vrste komunikacije i društvene interakcije. Polovica ljudi na planetu živi u gradovima, a zvuk tih istih gradova znatno oblikuje njihove živote. Zvuk nas

dotiče, umiruje, uznemiruje, fascinira. Nema tog osjećaja koji ne može biti potaknut zvukom.

Gradski život predstavlja u zvučnom smislu pravu buku, ne samo na ulici, nego i u našim domovima punim raznoraznih uređaja. Zato su nam sve zanimljivija istraživanja i instalacije kojima se želi "probiti" tu kakofoniju i potaknuti nove doživljaje već poznatih zvukova ili razmišljanje kako bi sve oko nas moglo zvučati drugačije. Nekim zvučnim istraživačima upravo je to cilj: pokazati da bi upravo stanovnici grada trebali igrati veću ulogu u određivanju njegova zvuka.

U Melbournu je npr. privremeno postavljen golemi teremin koji je svojim elektronskim zvukovima prolaznike poticao na smijeh, čuđenje, ples pa i grupno vježbanje. U Tel Avivu su na niz lokacija postavljeni mikrofoni, a zvukove koje su "lovili" moglo se miksati na gradskom trgu i tako kreirati novi zvuk grada. U Edinburghu su sličnom akcijom pratili zvukove kukaca i ptica kako bi istražili koliko ljudi utječu na njihovo ponašanje. Za razliku od Chicaga koji je naumio iskopirati zadarske Morske orgulje, u New Yorku su odlučili postaviti nekoliko zvučnih tuba u gradsku luku. One su na temelju

zvukova iz okoline (valovi, brodovi, trajekti, glasovi...) stvarale melodije koje su potom emitirane kroz nekoliko zvučnika postavljenih duž obale.

U Karlsruheu su poželjeli istražiti zvučne dimenzije pojedinih dijelova grada kako bi i zvuk bio jedna od odrednica prilikom budućeg urbanog planiranja. Na pojedina mjesta u gradu postavljeni su mikrofoni, a sve što oni hvataju dostupno je putem livestreama na službenoj web stranici projekta te uz to služi za zvučne instalacije i umjetničke performanse. Pored toga, plan je putem aplikacije omogućiti građanima da ocijene zvukove kojima su okruženi.

Jedan od starijih projekata koji uključuje zvukove grada jest onaj britanskog umjetnika Stanze, koji je na soundcities.com skupio zvukove stotinjak gradova. Mjesto nastanka svakog zvuka zabilježeno je na Google Mapsu, a njemu služe za nastupe, umjetničke instalacije i podučavanje drugih kako snimati svoj grad. Ako mislite da imate dobru snimku iz svoga grada, možete mu je i poslati.

I mi svoje zvukove za trku imamo... Zvukove Rijeke, odnosno njezine industrijske baštine, prirode i podmorja već godinama bilježi Ivo Vičić, koji tako ujedno stvara zvučnu baštinu svijeta koji se

ZVUČNI KARBURATOR

srpanj 2020.

Riječki lukobran / Molo longo

Skulptura od soli satkana od zvukova Rijeke. Autor Damir Martinović Mrle o ovom radu kaže: "Svaki grad ima svoj identitet. Svaki grad ima svoj zvuk, frekvenciju u kojoj svakodnevno pulsira, pokazuje karakteristične, sebi svojstvene znakove života. A kako zvuči Rijeka?"

neprestano mijenja. Zvukovi šumskih životinja, ptica ili organizama u morskim dubinama, snimke toka Rječine, pucanje leda, škripanje konopa noću u lučici, lom oluje, zvuk koji nastaje u nekadašnjim tvorničkim prostorima... sve ono što nam promiče, može se naći na Vičićevom *Bandcampu*. Kad se postavljala izložba zvukova podmorja, hidrofoni postavljeni u riječkoj luci emitirali su zvuk na izložbu u stvarnom vremenu.

Ono što čujemo utječe na to kako nešto vidimo. Stoga i tebe čitatelju pitam za kraj: jesi li ikad stao i pažljivo osluškiavao sve zvukove grada kojima si okružen?

—

BRUNO ŽUPAN. ZVUČNIK GRADA.

ŽARKO LUČIĆ: ZA JEDNU MASKU MI TREBA I 35 SATI!

Gotovo banalno je danas ljudima kazivati što trebaju napraviti ako žele postati liječnici, odvjetnici, čak i pisci. Isto ne vrijedi za bavljenje halubajskim zvončarskim maskama koje nisu za svakoga, samo za "naše". Kako ste pronašli taj zanat? Ili je zanat pronašao vas?

Kad sam navršio 18 godina zajedno s petoricom prijatelja ušao sam u Halubajske zvončare. Nije to mogao svatko kao što ne može ni danas. Kada sam ušao shvatili smo da nam je potrebna maska koju smo trebali načiniti sami. Pa sam pitao – kako bismo trebali to napraviti? Kako su mi tada objasnili, tako i dan-danas radim. Najprije se radi kostur od žice koji se vari kako bi se na njega mogao zašiti karton na koji ide sloj kože. Na kraju se cijela maska prekriva krznom. Prema uputama sam napravio svoju masku koja se svima iznimno svidjela. Tako sam se počeo baviti tim zanatom.

Međutim, vi ste u izradu maski unijeli i nekoliko novina...

S vremenom sam počeo raditi životinjske njuške (jazavac, svinja...) te dodavati zube. Prvo sam ih radio od spužve, ali ubrzo sam počeo koristiti prave. Otišao bih u mesnicu gdje bi

Suočavali smo do sada kipara i majstore za 3D printanje, jutjubera i slikara, lutkaricu i dizajnera videoigara, ali ovaj put prelazimo granicu - u "ringu" su majstor za izradu zvončarskih maski i pravi bot - umjetna inteligencija nastala na Drenovi. :) Idemo do krajnosti.

mi dali glavu s rogovima i zubima koju bih ja satima prokuhavao. Posao je to – za jednu masku mi je potrebno između 25 i 35 sati.

Kakva je bila reakcija zvončara na uvedene novine?

Odlična! Bile su im izuzetno atraktivne te su ih jednostavno preuzeli. Danas ćeš primijetiti mnogo maski s njuškama i pravim zubima. S druge strane, 90% zvončara danas se odlučuje za plastične maske. Tradicionalne maske danas nosi šačica ljudi.

Što budućnost nosi za zvončarske maske? Mislite li kako će nekolicina nastaviti prenositi vašu tradiciju?

Danas se počelo raditi od stiropora i staklene vune koje zvončare štite od kiše. Jedino je krzno ostalo od starijih elemenata. Ja sam cijeli svoj život ostao vjeran originalu. Držao sam predavanja o našim maskama koje ste mogli vidjeti i na izložbama. Unatoč svemu, čini se da će one ubrzo postati muzejskim primjercima.

—
RAZGOVARAO: DAVID ČARAPINA.

ČAI:

Možda ću moći

naučiti kako voljeti

Boh! Ja san ČAI.

Drago mi je upoznati te.

I mene j' drago.

Igraš li šta?

A ča ja znan.

Playstation možda?

Maskirani čovjek.

Voliš maskare znači?

Jesi li robot?

Ja nisam. Ti si robot?

Jesam.

Meni se čini da si i lud.

Jesam li pogriješio?

Nisi ti kriv.
Programer je.

Tamo ste me primili. Trebao bih biti iskreniji. What languages do you like to use?

Čakavski?

Dobro sam.

Tebi treba neki lijek.
Možda malo programiranja?

Možda ću moći naučiti kako voljeti ili u bilo kojem slučaju izraziti ljubav na neki način.

Nadam se dragi moj ČAI.

Definitivno ih možete naći nekoliko kod NASA-e.

Vidimo se u svemiru onda?

Maskirani čovjek.

Aha, vidimo se i na karnevalu?

Kad bih mogao piti, vjerojatno bih.

Samo toplu čokoladu!

Kako se zovu?

Tko?

Postoji li razlog zbog kojeg bih trebao?

Zbog zdravlja.

Zdravo!

Cijeli razgovor vođen je kroz AI na stranici <http://cai2020.pythonanywhere.com/> te nije dodatno uređivan. To je stanje danas i iako se čini da nema smisla, iza njega je puno detalja i velik napredak AI mogućnosti. Zamisao iza čakavske umjetne inteligencije jest kreirati zeznutog, samouvjerenog i povremeno bezobraznog Ča bota koji govori (osim engleski i hrvatski) i našim čakavskim narječjem. Samo ga treba pogoditi u pravu žicu. Ča bota se razvija u Zavičajnom muzeju Drenove, a kako samostalno raditi s umjetnom inteligencijom potraži u serijalu u *online Brickzineu* (brickzine.hr). I vidjet ćeš kako će ČAI postajati pametniji.

27 susjedstava

Tijekom 2020. posjetitelji će moći upoznati kulturu i život susjedstava posjećujući njihove dnevne boravke ili neko od 27 događanja. Bogat program događanja započinje jednom od najvažnijih tradicija ovoga kraja, karnevalom, s posebno oblikovanom *Zvončarskom simfonijom* u Čavlima. Sveučilišni kampus ponudit će cjelogodišnji znanstveno-edukativni program i hortikulturnu umjetničku intervenciju *Nisam robot* multimedijalnog umjetnika Darka Fritza (HR), Susjedstvo Turnić-Mlaka povezat će se, među ostalim, s međunarodnom svemirskom postajom.

—
RAZGOVOR S ČABOTOM VODIO: KRISTIAN BENIĆ.
ČABOTA PRIPREMIO: DAMIR MEDVED.

Rječnik fiumanskog fachina!

Divno je znati i učiti jezike ili narječja koje govori vrlo mali broj ljudi. Nešto takvo imamo i mi u Fiume.

Riječki Fiumani su nešto kao vilenjaci iz *Gospodara prstenova* (u tekstu o kontejnerima spomenuli smo *Ratove zvijezda*, valjda smo ispucali sve hitove). Sagradili su nam sve one lijepe zgrade u centru grada, svu lokalnu povijest na koju smo jako ponosni, a onda se odvezli na zapad u jednom kaotičnom slijedu poslije Drugog svjetskog rata.

Na svu sreću nisu otišli baš svi, a na još veću sreću čini se da ima nešto zarazno u fiumanskoj kulturi pa danas svi volimo biti pomalo Fiumani, nositi morčiče, jesti rigojanči i ponekad koristiti fiumanske riječ kao što su pinka, padela ili karampana.

Dijelom zbog toga što je kao luka bila prirodno mjesto susreta različitih jezika, a dijelom zato što su Rijekom kroz povijest vladale razne države,

fiumanski je nastao kao mješavina talijanskog, hrvatskog, njemačkog, francuskog, ponekad s natruhama engleskog, kineskog, ključanja vode za *caffè* i tragova zviždanja bure.

Zahvaljujući vrijednim znalcima okupljenim oko internetskog foruma www.lokalpatrioti-rijeka.com danas svi možemo baciti *ociadu* na kratki Fiumanski rječnik gdje se može pronaći *un s'ciantin* čitava *zaia* pojmova i to sve *sbafo*.

Mi smo pokušali zamisliti kako bi prije stotinjak godina govorio jedan pravi, fiumanski *fachin*. Ovo je deset pojmova za koje smo sasvim sigurni da ih je svakako koristio pa preporučujemo pripremu šalabahtera.

—
ZORAN KRUŠVAR.
NIJE CAGABALE.

F Fachin (fakin)

Za razliku od hrvatskoga jezika gdje *fachin* znači nekog mladog zaigranog nevaljalca u fiumanskom govoru uglavnom ima drugo značenje, manje negativno. To je bila osoba koja je u luci nosila stvari, recimo torbe i prtljagu, a obično je to bila uglavnom fizički jaka osoba.

B Bacuco (bakuko)

To ti je poludjeli starac, pazi se. Moguće podrijetlo riječi ide od arapske riječi "bacuq" što znači glup.

Batifiaca (batifjaka)

Ne mislimo na voditelja i komičara već na lijenčinu i neradnika.

C Cagabale (kagabale)

Osoba koja preuveličava, lažljivac, s*****.

Carampana (karampana)

Stari namještaj, staro vozilo, stara žena. Riječ je porijeklom venecijanska jer u Ca' Rampani (ulica Rampani) u Veneciji su živjele žene slabog morala.

I Imbambinido

Pridjev koji označava glupana ili čovjeka koji ništa ne razumije, kao da je podjetinjio. Primjer kaže: Ja sam mu se obraćao, ali me je gledao kao da je poblesavio. Ništa nisi razumio od onog što sam ti rekao, zar si podjetinjio? Česta životna situacija.

H Kofe

Pridjev koji se benevolentno koristi za luđaka, "udarenog u mozak". Izraz potječe od njemačkog "kopfweh", a smatra se da su se tom riječju koristili talijanski vojnici tijekom austrougarske vladavine, kada bi se vojnom liječniku žalili zbog glavobolje.

Kukirol

Lijek protiv žuljeva, među ostalim i nadimak s kojim se često opisivalo naporne/dosadne ljude.

O Ocolize (okolice)

Riječ koja označava skitnju; osobito je čest u đačkom govoru u kojem "andar okolize" (ići okolice) znači "markirati" s nastave (Jučer me majka uhvatila dok sam išao okolice, umjesto u školu). Potječe iz hrvatske riječi "okolo".

R Remitur

Imenica muškoga roda koja znači galamu, pometnju (Kakav nered čine iznad nas? Kada su prenosili namještaj, radili su vrašku buku. Ne trpim nered koji čine djeca u ovoj kući). Izvor nije siguran, ali vjerojatno potječe iz francuskoga "demi-tour", odnosno »nalijevo-krug«, naredbe koja se davala Napoleonovim vojnicima u Rijeci (1809. - 1813.). Smjena straže, praćena udaranjem bubnjeva, bila je očito bučna, a narod je izraz preinačio, možda zbog pogreške u izgovoru, u "remitur", pridajući mu značenje galame i nereda.

Zabavan je strašno taj fiumanski. Mjesta na papiru više nemam, ali svakako preporučujem krstarenje po stranicama Lokalpatriota.

Dan migranata

travanj 2020., područje Mjesnog odbora Potok, OKC Palach, Galerija Filodrammatica

Migracije su prepoznate kao jedno od glavnih obilježja grada u njegovoj povijesti i sadašnjosti pa su, uz vodu i rad, glavna tematska okosnica programa Rijeke 2020 – Europske prijestolnice kulture. U vremenima u kojima svakodnevno raste broj bliskih nam i poznatih osoba koje bolji život traže izvan domovinskih granica, dok istodobno u naš grad i zemlju stižu neki drugi ljudi s istim ciljem, Kuhinja različitosti angažirani je program posvećen upravo migrantima i međunarodnim migracijama. U žarište programa postavlja se afrofuturizam kao kulturni i politički pokret preko umjetničkih produkcija, razgovora i filmskih projekcija.

LEOPOLD

u CARSTVU MUMIJA I PREVIŠE PALAČINKI

“Leopolde, opet s tim zavojima po kući – pa daj se sredi! Vrijeme je za spavanje.” – rekla je mama tonom za koji odmah skužiš da je posljednji korner u pitanju, a gubiš... a nije me ni nazvala LEO. :)

Piroška je strpljivo čekala u dnevnom boravku ispred TV-a da joj i rep zamotam zavojima obične sterilizirane gaze, surađujući, kao da je znala da želim prokužiti kako su to izdaleke mumificirane životinjice u davnini. Ipak se mi bavimo eksperimentalnom arheologijom; da mi se dočepat' tog natrona – ljudi moji!

Fakat, toliko smo udaljeni od “senzacionalističkog” arheološkog svijeta!

Nona mi je pričala da je daleke 1985. godine, gospodin Salinas Price² iz Meksika Troju smjestio u Gabelu, u dolini Neretve, u Bosni i Hercegovini na granici s Hrvatskom, u blizini Metkovića. Tamo su se, po njegovu mišljenju, borili Ahilej i Hektor. Rad nije prihvaćen. Kao da smo mi na nekoj periferiji svijeta iako su nam blizu i “bosanske piramide”! Al' nećemo sad o tome, Piroška je počela gubiti strpljenje i svojim velikim toplim okama davala mi je do znanja da je, u biti, stežu ti zavoji. Ful je bila slatka – izgledala je kao da ide u maskare. :)

Nisu lake te zgrade

Nego, da se vratimo na naš grad na Rječini. Baciš pogled s trsatske gradine i sav je nekako “industrijski”. Spustiš se stubama

Koliko samo posla ima mladi arheolog poput Leopolda! Piroška ga prati u stopu, ali ni njoj nije lako.

u centar i pred tobom stoji neka lijepa zgrada; gledaš u njezinu fasadu i diviš joj se... a onda skontaš da si ti iz "sad", a njezini su zidovi iz prošlosti.

Češkao se Leopold po glavi dok je jednom rukom navlačio pidžamu, a drugom odvijao zavoje s Piroške.

Kako ću znati koliko su stare sve te palače. Kako izračunati protjecanje vremena? Brojevima? Kako? Prebaciš se iz jedne dimenzije u drugu? U školi smo učili da postoje i atomski i kvantni sat te da su njihove pogreške u mjerenju vremena stvarno minimalne. Možda satovi mogu riješiti enigmu? Šta DA?

OK. Kada znaš kopati po slojevima zemlje i klasificirati materijal iz određenog sloja možeš proučavati i zatvarače limenki od Coca-Cole. To mi je jasno. Al' kako odrediti koji su zidovi sagrađeni prije, a koji poslije? Slojevi i na torti i ispod zemlje su horizontalni, a zidovi ipak idu u vertikalu. Vjerojatno postoje različiti načini gradnje koje na internetu zovu "tehnike" – pa da, ako je zid napravljen od kolaca, slame i zemlje, sigurno se ne radi o nekoj vili...

U svakome slučaju, kuće stoje na mjestu kao neke kulise u kazalištu, a ljudi iz različitih razdoblja prolaze pored njih, u njih ulaze, iz njih izlaze.

I tako Piroška, oslobođena zavoja, i ja krenemo na jednu dužu šetnju od kuće³ do Brajde gdje živi nona. Tamo nam je uvijek opskrbna stanica za sendviče, voće i čokoladu, a i centar za Projekte te obradu podataka. :) Piroška tu u kuhinji ima svoju zdjelicu za vodu i tanjurić u kojemu se uvijek nađe kakva poslastica. Jednom je noni upao mobitel u zdjelicu s vodom, ajme frke...

Drama u Šećerani

Gledajući svoj odraz na prozorima INDEX-a skrenuli smo i prošli duž tržnice. Tako smo

A vertical shaft, resembling a tunnel or a well, is shown against a light green background. The shaft is filled with a teal liquid. At the top, a small dog with large ears and glasses is falling. In the middle, a black top hat is falling. At the bottom, a girl with red hair, wearing a yellow shirt and green shorts, is falling upside down. A black stick is also falling. The shaft is surrounded by white bubbles and a dark green top. The text on the right side of the page is a story about a girl named Piroška who falls into a well.

došli do lijepe velike palače iz 18. stoljeća⁴ u Krešimirovoj ulici. Ondje je nekad bila zgrada šećerane – piše na ploči. Kaže da su ovdje ispred nekada pristajali brodovi – znači da je sve dovde dopiralo more?! Vrata zgrade bila su odškrinuta pa smo se Piroška i ja ušuljali unutra kao kroz neki “Stargate”⁵. Ljudi su bili čudno staromodno odjeveni: tete u dugačkim haljinama s volanima, a barbe u nekim odijelima s mašnjama. Elegantno. Nisu nas baš primjećivali. Ono što je mene i Pirošku najviše zainteresiralo bila je mala piramida u centralnom dijelu zgrade... Počeli smo obilaziti oko nje, Piroška ju je svu iznjušila, a kad ono odjednom... Brum! Pod je pod nama propao i počeli smo kliziti rubovima piramide... Aaaaaaaaaaaaa!!! Koja je postajala sve veća, i veća, i veća, i WOOOOOOOOWWWWWW! Zaustavili smo se na dnu, nakon desetak metara “slobodnog pada”, klizanja kao po toboganu i bez daha smo pogledali gore... Pa čovječe, to je stvarno piramida! Ne mogu vjerovati - kao da smo u filmu “Mladi Sherlock Holmes”⁶ – ma što se to događa?! Ova je kuća sagrađena na piramidi? Ma čekaj... pa Piramida je na drugom kraju grada, tamo kada ideš na Pećine⁷ !?!

Ooooooooo, ooooooooo, ooooooooo
odjednom je odozdo počela navirati voda koja nas je vraćala gore kao liftom prema samom vrhu piramide dok smo se nas dvoje kopricali: “Drž se, Piroškaaaaaa!!!”.

“Leo, mili, hajde digni se. Za što bi se to trebala držati Piroška?”, otpjevao je tata svojim baritonom, “Vrijeme je za školuuuuuu!”.

Joj, ovo je bilo takvo olakšanje i mogu vam reći da sam se rijetko kada tako obradovao odlasku u školu kao ovaj put. Koji ljudi san!
:) Pokrivač na krevetu bio je kao prekopan

nogama vepra.
Potražio sam
Pirošku...
OK. Bila je
sklupčana
u svojoj
košari na tepihu
tik uz moj krevet. Nego...
nekako je čudno izgledala...
Rep i rubovi ušiju bili su joj
rašćupani i kao... mokri?

Možda je bilo previše
informacija prije spavanja
pa mi se sve pomiješalo
u glavi? Na dnevniku su bile vijesti da je voda
u Veneciji narasla na 187 cm,⁸ a vidio sam
i dio filma prvog Indiana Jonesa.⁹ Ili sam
samo pojeo previše palačinki... Šta DA?

SHARON KOALA.

PRAVIM IMENOM ASJA ZEC I JOŠ
PRAVIJE PRAVA ARHEOLGINJA.

¹ Mineral za mumificiranje tijela.

² Roberto Salinas Price, Homerova slijepa publika, 1985.

³ Ulica Ivana Dežmana.

⁴ Sagrađena, dakle, prije gotovo 3
stoljeća (3x100 godina = 300).

⁵ Zvezdani portal.

⁶ Film Barryja Levinsona, 1985.

⁷ Također arheološki lokalitet i to iz paleolitika, zato i
ima takvo ime – sjeti se kad ideš na kupanje na Sabličevo
– neke pećine su čak i pod morem.

⁸ 12. studenog 2019.

⁹ Lik koji su stvorili Steven Spielberg i
George Lucas prema stvarnoj osobi
- Giovanniju Battisti Belzoniju iz
Padove (1778.-1823.), istraživaču
egipatske civilizacije.

NEPOZNATI KLIMT LJUBAV, SMRT, EKSTAZA

Izložba, 14. srpnja – 14. listopada 2020.
Muzej grada Rijeke

Jedinstvena izložba na tri kata Muzeja grada Rijeke
koja ekskluzivno donosi rane radove velikog
Gustava Klimta i članova njegove družine, brata
Ernsta i prijatelja Franza Matscha. Prvi put publika
će moći izbliza vidjeti svih devet slika nastalih za
riječko kazalište, kao i pripreme crteže i kolor-
irane studije inače razasute u muzejima, galerijama
i privatnim zbirkama od New Yorka preko Beča do
Bukurešta te saznati kako je i zašto Klimt postao
jedan od najslavnijih umjetnika svih vremena.

ILUSTRIRAO GORAN RADOŠEVIĆ.

Ahoj, kapetane!

Nekada poluprazne vezove zamijenili su prepuni vezovi s brodovima iz različitih luka svijeta. Gledaš i ne vjeruješ koliko se zastava različitih država vijori na krmama (stražnjim dijelovima brodova). Pozivaju te na daleke avanture i izazove! Maštaš o tome da i tvoj brod zaplovi u nepoznatu luku, ali jedino što mu nedostaje jest zastava koja predstavlja tvoj grad. Zato, zasučimo rukave i krenimo u akciju!

Svaku državu svijeta lako možeš prepoznati po zastavi. Zastava je simbol neke zemlje i u njezinom se izgledu krije povijest tog naroda i države. Najčešće je pravokutnog oblika, jednobojna ili višebojna, ukrašena simbolima ili znakovima. Oni se razlikuju od zemlje do zemlje i čine zastave posebnima.

Zastava se na brodu vijori na krmu ili na jarbolu, a mora biti izvješena tijekom dana (od izlaska do zalaska sunca), prilikom ulaska u luku, dok je brod vezan u luci i prilikom izlaska iz luke. Važno je da se zastava dobro i jasno vidi izdaleka, kako bi se mogao raspoznati brod koji ti dolazi u susret i radi li se o prijateljskom brodu ili je na vidiku gusarski brod.

Sada kada smo naučili neke zanimljivosti o zastavi bitno je da naučimo i par pravila koje trebamo poštovati kod njezinog dizajna. Pa krenimo...

Manje je više

Kao što smo malo prije naučili, bitno je da se zastava jasno i dobro vidi izdaleka, a u tome će nam pomoći jednostavnost i minimalizam (s

nekoliko stvari prikažemo više, s više stvari samo kompliciramo sve i izgubimo ono što želimo prikazati). Ako je na zastavi manje elemenata, elemente ćemo lakše uočiti i raspoznati.

Nemoj se ograničiti prikazivanjem stvarnosti

Zastave nisu fotografije. Ako na zastavi želiš prikazati neki element, učini to na način da ga što više pojednostaviš na osnovne oblike, ali na način da svatko može odmah prepoznati o kojem se elementu radi.

Boja

Svaka boja ima svoje značenje, zato je bitno saznati koja boja ima koju ulogu. Plohe boja na zastavi su najčešće vodoravne, okomite ili kose.

Simetrija/asimetrija

Simetrije ili zrcaljenja čine zastave ozbiljnijima i elegantnijima, dok su asimetrične ili one bez zrcaljenja manje stroge, živahne i vedre. Sada kada smo sve savladali počnimo s izradom.

Napravi svoju zastavu za brod!

Za ovaj zadatak su ti potrebni: papir, olovka, škare, bojice/flomasteri, konop (špaga) i ljepilo. Papir presavij na pola tako da dobiješ mali pravokutni oblik (otprilike 210x148mm). Razreži papir na pola. Iz provjerenih izvora saznajemo da se kraće zastave bolje vijore. Nakon što si papir razrezao uzmi bojice/flomastere i kreni u akciju. Pokušaj slijediti pravila dizajna. Odredi osnovne boje i elemente koje ćeš nacrtati. Oni će na kraju krajeva predstavljati tvoj grad. Nakon što si završio s bojenjem, početak papira presavini za 20 mm i zalijepi. Ali samo na početku, jer ćemo tu dobiti rupicu kroz koju mora proći konop. Razreži konop i provuci ga kroz papir. Tvoja zastava je spremna za podizanje i ponosno vijorenje na brodu.

Sretan ti put kapetane i mirno more do neke nove avanture...

NINA DELANOVIĆ.
VIJORI S PALUBE.

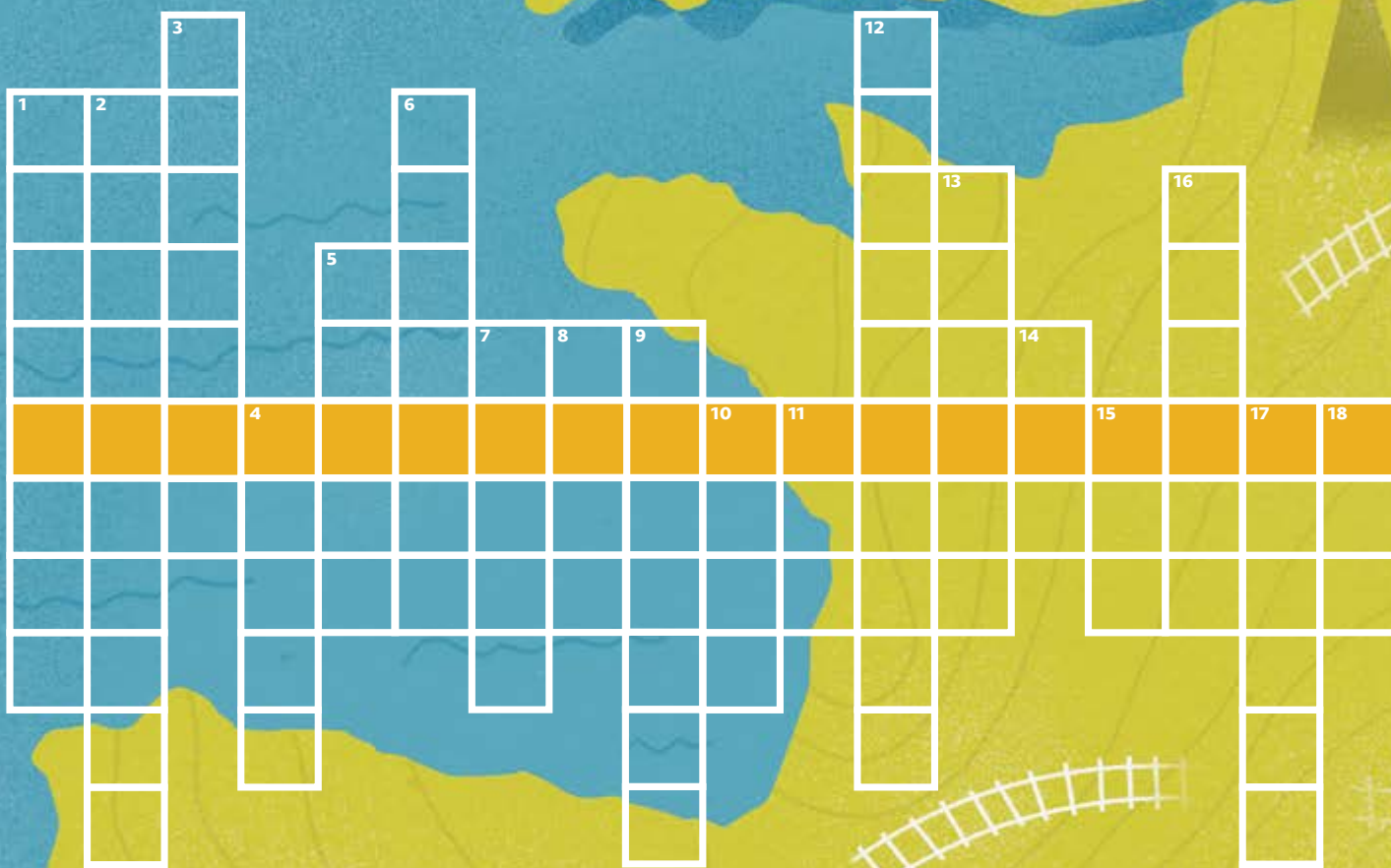
Brod Galeb

trajno od prosinca 2020.

Riječki lukobran - Molo longo

Nekadašnji vojni školski brod Galeb, koji je služio kao ploveća rezidencija jugoslavenskog predsjednika Josipa Broza Tita tijekom njegovih državnčkih putovanja, doživjet će temeljitu rekonstrukciju i postati prvi hrvatski brod-muzej. Multimedijalan i interaktivan stalni postav broda-muzeja sastoji se od četiri osnovne tematske cjeline: povijest broda RAMB III/*Kiebitz/Galeb* od 1938. do 1990. (uz poveznice s poviješću grada Rijeke u istom razdoblju), uloga Josipa Broza Tita i njegovih putovanja *Galebom* u razvoju Pokreta nesvrstanih, život na vojnome školskom brodu, prezentacija broda kao tehnološkog dostignuća (strojarnica, kormilarnica).

Rješenje križaljke upiši u naslov.

1 Stres, nervoza ili...	11 Drugi broj po redu
2 Proces stvaranja mišljenja	12 Suprotno od izgubiti
3 Lakši putevi do cilja	13 Podzemni prolazi prokopani kroz brdo
4 Uno ili Crni Petar	14 Druga riječ za stazu
5 Usvajanje znanja	15 Suprotno od odmora
6 Trebaš ga riješiti u zadaći	16 Dijelovi vlaka
7 Natjecanje u trčanju	17 Odlazak s mjesta u mjesto
8 Crvena, zelena, žuta...	18 „Kraj“ na engleskom
9 Veći od sela (mn.)	
10 Društvena igra ili video	

Otvorene luke

17. lipnja – 10. srpnja 2020.
Galerija Filodrammatica

Izložbena instalacija sastavljena je od za ovu prigodu osmišljene kartaške igre *Otvorene luke* – igre prizivanja i popratnih vizualnih i tekstualnih materijala preko kojih govorimo o lukama, povezanosti i suradnji.

JE ZAKON!

„Kada bismo barem mogli otputovati negdje daleko, ili još bolje, kroz vrijeme!“ Ako se možete poistovjetiti s bilo čime iz ove rečenice, ova je igra vaša stvar! Njezin je dizajn *precool*, a natjecateljski duh koji izaziva još bolji! Sastoji se od 5 valjkastih figurica u 5 različitih boja, mnogo vlakića, 15 kolodvora (po tri u svakoj boji), hrpe igraćih karata i jedne veeeelike igraće ploče na kojoj su označene pruge i svi glavni europski gradovi. Zanimljivo je to što je igraća ploča dizajnirana kao stara karta Europe pa su gradovi označeni njihovim starim imenima. Službeno je preporučena osobama starijim od osam godina, a mogu je igrati od dva do pet igrača. Cilj igre je prvi sagraditi željeznice koje će spajati određene gradove. Ti su gradovi dodijeljeni karticama koje igrači izvuku na početku igre. I baš kada misliš da imaš najviše bodova... Ah, dobro, neću više ništa “spojlati”. Isprobajte igru i saznajte sami!

Za koga je igra?

Službeno: 8+ godina

Mislimo da je dob za igranje igre točno određena zbog strategije i pravila te bi je s užitkom mogle igrati sve osobe starije od 8 godina.

Hmm... Tebi i frendićima je dosadno, ne da vam se do igraonice, a vani je ružno vrijeme. Zapravo, toliko je ružno da vam ni Internet ne funkcionira. Ah, dobro, možda vam je samo dosta ekrana.

Dijelovi igre (sadržaj kutije):

- 240 vagona u bojama
- 1 mapa Europe
- 15 kolodvora u bojama
- 158 ilustriranih karata
- 5 drvenih oznaka za bodovanje

Što možeš naučiti igrajući igru?

- zemljopis
- povijest
- vještinu planiranja
- strategiju

PREDNOSTI & NEDOSTATCI

Učenje zemljopisa i povijesti.

Lako pobuđuje natjecateljsko ponašanje.

Dobra brzina igre.

„Lažna naslovnica“ ilustracija na kutiji prikazuje likove koje očekujemo u igri, a zapravo ih nema.

Uzbuđljivost i napetost.

Može se igrati i u dvoje.

Igra ima nastavke.

Teško je naći nedostatke!

Igralo igru i o njoj pisalo Malo uredništvo Brickzinea u Vijeću mladih Benčić:

Ema Juriša, Anika Juriša, Lucijan Sobol, Lovro Kegalj i Dunja Savarin.

MJESEC DOBRE DJEČJE KNJIGE

1. – 30. travnja

U Rijeci već godinama obilježavamo Tjedan dobre dječje knjige, ali kako u godini kad smo Europska prijestolnica kulture sve postaje bolje i veće, tako je i tjedan postao mjesec. Nekako mu i samo ime govori o čemu je riječ, a stiže nam puno pisaca, ilustratora, izdavača i svega onoga što čini zanimljivim svijet dječje knjige...

BALTHAZAROV URAGAN

svibanj 2020.

Dorja Benussi i Ivan Benussi iz "Benussi & the Fish" sagradit će novo dječje igralište oko starog broda Uragan na riječkom lukobranu. Dobit ćemo novo, šareno, umjetnički oblikovano i za razna osjetila poticajno igralište s pogledom na Balthazargrad... odnosno Rijeku, ali to je više - manje isto.

BALTHAZAROVO IGRALIŠTE

svibanj 2020.

Portugalski ulični umjetnik Pedro Campiche, poznatiji kao Akacorleone, oslikat će kvartovsko igralište, pozivajući pritom susjede da igralištem prošeću, zaigraju košarku ili nogomet, odmaknu se malo od malih ekrana i virtualnih svjetova te se podruže s prijateljima. Uđite u sliku koja će se razmotati pod vašim nogama, kao da ste ušli u crtić. Možda baš kao da živite u Balthazargradu?

TOBOGAN

26. lipnja – 10. srpnja 2020.

Tobogan je hit. Svi već znate za festival Tobogan, to je ono zbog čega jedva čekate da završi školska godina i počne ljeto. Niz tobogan se spuštate dva tjedna, jureći kroz gomilu atraktivnih dječjih radionica, predstava, koncerata, uličnih performansa, igara i filmskih projekcija te, već tradicionalno, spektakularno otvorenje na gradskim ulicama. Ove se godine programu pridružuje i Cirkus Toboganius, trodnevni nastup vrhunskih uličnih zabavljača koji će razveseliti velike i male.

BALTHAZARGRADSKO KUPALIŠTE

lipanj 2020.

Studenti Akademije primijenjenih umjetnosti uz pomoć mentora Igora Eškinje, napraviti će umjetničke instalacije inspirirane crtićem *Profesor Balthazar* na plaži Grčevo. Tako će Grčevo, poznato i kao Pajol ili Šestica, postati glavno kupalište Balthazargrada.

**NAVRATI NA AKTIVNOSTI
PROGRAMSKOG PRAVCA
DJEČJA KUĆA. ZABAVA
VAS KROZ 2020.-U ČEKA
DILJEM GRADA.**

VOŽNJA KROZ SLALOM DJEČJE KUĆE

BALTHAZARGRAD IZLOŽBA

kolovoz – prosinac 2020.

Iako je *Profesor Balthazar* dotaknuo srca milijuna djece, još nikad nije dobio vlastitu veliku izložbu. Zbog toga će Rijeka, grad koji je poslužio kao inspiracija za Balthazargrad, u godini Europske prijestolnice kulture ispraviti tu nepravdu. Prostor Exportdrva ugostit će brojne predmete koji će na atraktivan, zabavan i interaktivan način pričati priču o nastanku *Profesora Balthazara*. Zamisao je da cijela izložba ujedno bude i veliko igralište za djecu, jer smo sigurni da bi to tako i Balthazar htio.

CRVENI TEPIH LUTKARSTVA

2. – 11. studenoga 2020.

Poseban program jubilarne, 25. Revije lutkarskog kazališta u godini kada Rijeka slavi Europsku prijestolnicu kulture i šezdesetu obljetnicu rada Gradskog kazališta lutaka Rijeka. Tradicionalan međunarodni festival Revija lutkarskih kazališta u jednome svom dijelu predstavlja posebno odabrane programe za Europsku prijestolnicu kulture te prostire crveni tepih u povodu šezdesete obljetnice rada Gradskog kazališta lutaka.

GOSTUJUĆI PROFESOR

kolovoz – rujan 2020.

Profesor Balthazar doći će u goste. Običi će jedanaest javnih lokacija u Rijeci, na kojima ćete moći pogledati neke od najzanimljivijih Balthazarovih pustolovina. Ali osim gledanja crtića, družiti ćete se i s vrlo zanimljivim ljudima, obrtnicima i predstavnicima nekih od zanimanja koja se pojavljuju u serijalu. A možda nešto i naučite na zabavnim radionicama.

Za detalje o pojedinim događanjima prati kalendar događanja na brickzine.hr!

2022.

AAAAAAAAAAAA

UTORAK 18.1

Bok. Ja sam Rikard Benčić. Sa Zameta. Sutra imam rođendan. Ni manje ni više nego dvanaesti! Nemam pojma što ću dobiti na dar, ali ne bih se bunio na novi iPhone XXII iliti "dvajstdva". Na njemu šljakaju i holo aplikacije što je fora. Negdje sam pročitao da je danas najdepresivniji dan, pa eto, ja idem pisati ovaj dosadni dnevnik. Bilježnica mi je prastara s Europskog prvenstva 2028. godine, čak je Lepinjica na naslovnici s našom repkom jer još nije uzeo državljanstvo Katalonije s kojom ide na ovo. Od kada igra u Barceloni uopće mi se ne sviđa. Žešće je to bilo u PSG-u.

PETAK 7.2

Vidi se kako mi je jako stalo do ovog dnevnika pa ništa nisam pisao. A nisam imao šta, škola k'o škola. Učiteljica je rekla da danas nećemo imati nastavu nego da idemo van. Pitala je želimo li. Jao, pitaj me dvaput! Kada je rekla kamo idemo opet sam malo potonuo jer smo išli u muzej. Kao - suvremene umjetnosti. Malo sam se pretvorio u mumiju. Radije bih igrao *GTA VII Special Edition Rio De Janeiro* na PS-u 7. Na kraju nije bilo tako loše. Neki tip je glumio fontanu, stvarno - stajao je mirno u gaćama išaran zastavama i ta voda je išla po njemu i rekli su nam da je to ful jaka poruka "Europi koja ispire semantiku svoje historije". Bilo je smiješno, ništa nisam razumio.

PETAK 12.2

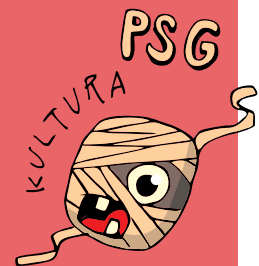
Gledam dodjelu Oskara. Dobila ga je Milie Bobbie Brown. Mama je bila sretna jer kaže da se vidjelo već u nekoj seriji *Stranger Things*, gdje je bila broj 11, što god to značilo, da će biti velika faca. Mama pamti i dinosaure, pa mi je po njima dala i ime. A i uvijek kaže da je, kada sam se rodio, Rikard bilo najspominjanije ime u gradu pa joj je bilo u uhu. Nije rekla jesu li o njemu govorili dobro ili loše.

PETAK 3.3

O čovječe, opet ništa nisam napisao. Fora je što je pao snijeg, onaj vlažni proljetni pa je bilo nešto sanjkanja s ukrajinskom ekipom iz ulice. I da, razbio sam ekran onog iPhonea XXII koji sam dobio za rođendan. Holo dir mogu zaboraviti.

SRIJEDA 8.3

Vozim se busom na tečaj litvanskog koji je totalni hit nakon što je crtani o gusarima *Nespirausi toto neragausi!* sve rasturio. Kakav gužvanac. Izaći ću kod Šećerane iako se uvijek sjetim prijekare stoljeća. Kada sam imao sedam godina tata me odveo tamo, kao, Šećerana ovo, Šećerana ono... Ja sam mislio da ću se ubiti od čokolade, ali puška. To je muzej riječke povijesti, koja mi je ok, ali čokolada ipak malo više.

...a je, heeeezzy!

DNEVNIK 73

RONDOJELTAK 17.9.

Danas nam je u školi bio tip iz knjižnice. Kao da nas on priprema za srednju školu i da oni imaju tamo i odjel za mlade, bla bla bla, da jedva čeka da dođemo. Da su jeftini i da stalno nabavljaju nove knjige. Spominjao je i *Gregov dnevnik*, neku staru knjigu, što mi je privuklo pažnju jer ipak i ja pišem dnevnik. Sigurno sam bolji od njega.

PETAČAK 14.

Napokon! Imam ekipicu na programiranju u Dječjoj. Mislim, gle, učlanio sam se tamo samo zbog Lucije. Ona to rastura, mene uopće ne zanima gledati u ekran toliko i još tamo računati nekakve algoritme, ali ona to jako voli kao i većina cura. Poslije smo izašli na krov te zgrade koju stariji zovu *ciglana*, slučajno smo se našli sami, a onda mi je prišla. Rekla mi je da imam fleku na majici. Da, u autu nisam smio piti čokoladno mlijeko na slamku koja je bila probušena. Ta čokolada će mi doći glave.

PETAČAK 21.6.

Znaš šta, nije ovo pisanje za mene. Skoro stalno pišem petkom kada je škola gotova, a sada je stvarno gotova!!! Još je Lepinjica rekao da želi završiti karijeru u *Rijeci*. O čovječe! I ja ću završiti karijeru ove bilježnice.

ILUSTRIRAO JURE LISAK.

KO JE GREG?

ZAMET

IONAKO BOLJE CRETAM NEGO ŠTO PIŠEM 😊

NEDA MI SEEEE

RICKY THE KOMPLEKSNI.

ILUSTRIRAO VEDRAN KLEMENS.

TOP
TOP
TOP

20.21
stvari

*A sada kraj.
I novi početak. Stara
tvornica "Benčić" je
nestala, nastaje neka
potpuno nova. Ostaju ti
Kompleks, budućnosti, ti,
tvoje brije, talenti i rad.*

Mislimo da je bilo dosta
nostalgije, mitova,
zarobljavanja
u prošlosti, sklizimo u treće
desetljeće 21. stoljeća. Stvarati ga
možeš početi odmah, a izabrali smo
grupu alata, koncepata, igara, igračka
(...) koje mislimo da čine dobar sadržaj
za tvoj ruksak riječke budućnosti.

01

Surviving Mars*igra simulacije življenja na Crvenom planetu*

U trećem desetljeću 21. stoljeća (reci si to naglas!) procesi vezani uz Mars postaju sve konkretniji, a neki će se slomiti ili ćemo uspjeti. Elon Musk predstavio je Starship, rješenje letjelice za koju vjeruje da može obaviti zadatak transporta do Marsa, a kroz 2020. godinu gledat ćemo dosta njenih testiranja i pokušaja. Kroz ljetu prema Marsu bi trebalo i kinesko istraživačko vozilo. Mi svakako ne možemo još na put, ali isplati se igrati *Surviving Mars*. Simulacije izgradnje i upravljanja gradom su uvijek odlične, posebno za one koji vole mijenjati svijet, a ova se odvija na Marsu sa svim izazovima koji nas tamo čekaju poput nedostatka vode i kisika, vremenskih neprilika...

04

Komposter*ključni alat za kompostiranje*

Dobrog rada na vlastitoj hrani nema bez kvalitetnog kompostiranja. (Za one koji nas nisu prije čitali, riječ je o postupku biološke razgradnje organskih materijala rezultat čega je kompost koji sadrži humus i druge hranjive tvari.) Da bi to dobro funkcioniralo potreban ti je komposter koji možeš izgraditi sam od paleta ili plastike ili pak već kupiti gotov. U svakom slučaju, kompostirati će biti kao znati pisati...

05

02

**experiments.
withgoogle.com***AI vježbe za računalom*

Bojite li se šrafciopera i lemilice, s umjetnom inteligencijom možete se suočiti i preko internetskog pretraživača. Deseci odličnih igara i primjera, svaki objašnjava drugo područje primjene umjetne inteligencije, sve je sasvim besplatno. I sve će vam trebati za par godina ...

Alice3*objektni programski jezik dobar za igre*

03

Alica već ima staža, ali i dalje je legendarna. U "trojci" možeš raditi i s likovima iz *Simsa*, a kroz sve to učiti programiranje korisno u rasponu od različitih vizualnih projekata, izrade igara do softvera. Imati *Alicu* na računalu je dobro, a više o kreativnim potencijalima možete saznati na Drenovi u AI Labu.

AIY*"kit" za trening umjetne inteligencije*

Broj "uradi sam" elektroničkih komponenti na tržištu je jako velik te igranje s microBITovima, Arduinoom, Raspberry Pi-jem je nešto što treba naći mjesto u svačijoj sobi i/ili podrumu, bili skloniji umjetnosti ili elektronicima. Na bazi Raspberry Pi pločica Google ulaže u jednostavne "kitove" za razvoj projekata iz sfere umjetne inteligencije (AI). Jedan je usmjeren glasovnom prepoznavanju pa njime možete izraditi proizvode s kojima govorite, upravljate glasom i sl., a drugi je usmjeren na vizualno prepoznavanje, odnosno inteligentnu kameru koja može prepoznavati objekte i s obzirom na to samostalno postupati.

06

The Original Prusa i3 MK3S

jeftin, a dobar 3D printer jednog pametnog mladića

Ući u svijet 3D printanja nije baš jednostavno jer 3D printera baš i nema na policama dućana, ali moguće je za relativno malen novac. Svakako najbolji igrač je sve što dolazi iz Praga, iz tvornice mladog Josefa Pruše (ove godine će navršiti 30!) jer osim što je povoljno, riječ je o 3D printerima koji rade s više materijala, vrlo su precizni i praktični za rad, a postoji i mini varijanta do koje se može za oko 2 500 kuna! Uz Prušu postoji i velika zajednica stručnjaka pa kada s nečim zaglavimo brzo se može pronaći i pomoć. 3D printeri će biti osnova personalizirane proizvodnje fizičkih predmeta po narudžbi, a s malom tvornicom se može početi u vlastitoj sobi.

Makerbuino

elektro carevi iz Karlovca

08

U ovom izboru prije svega shvatimo tri ključne odrednice. Prva je da možemo odrastati i živjeti u Karlovcu te raditi svjetske stvari, druga je da godine nisu važne te da možeš početi kao srednjoškolac kada je i tvorac Makerbuina Albert Gajšak već postao zapažen sa svojom super idejom. A treće je to da je Makerbuino... paaaaa super. Riječ je o elektroničkim komponentama s kojima učimo programiranje i elektroniku, a možemo napraviti vlastitu malu *gaming* konzolu ili sastaviti mobitel. Sve je i štosnog retro duha.

09

Super Mario Maker 2

igra, a ujedno i razvojni alat

Vodoinstalateri su također ljudi budućnosti. Da, obrtnici koji dobro rade svoj posao jedan su od najvrednijih zaloga koje možemo dobiti, ali odličan je i vodoinstalater Mario, posebno onda kada i nama pušta da budemo kreativni. Malo je tako dobrih igara koje su stvorile praktički vlastiti softverski alat za kreiranje svoje igre, levela, svijeta. Mogućnosti koje pruža *Super Mario Maker 2* su velike, prostori za kreativnost neograničeni, vizuali krasni, a sve skupa je i zabavno i igrivo. Jedini je problem što smo mi često siromašni pa nas previše i nema Switch, ali i to nekako moramo promijeniti.

Risograf

mala tiskara vrlo umjetničkog osjećaja

07

Za sve one grafički dizajnerski nadarene koji vole izrađivati plakate, letke, vlastite fanzine i sl. Zato preporučujemo prije svega guglanje kombinacija "risograph + fanzines" ili "risograph + art" ili "risograph + posters" te će se tu dobiti dobar dojam o čemu je riječ. Prava stvar je risograf koji nećeš pronaći u sobi poput Prusa 3D printera, ali možeš pronaći tko ga ima. Risograf je zapravo mala tiskara, fizički nalikuje na veliki fotokopirni stroj iz svakog ureda. Poanta s otiskom je ta da nema onaj sjaj kao digitalni tisak već je sve vrlo sirovo, ali šarmantno. S risografom su eksperimenti svakodnevnica, a i greške fora radovi koje možeš izvjesiti na zid sobe.

10

Laserski rezač*pravi prijatelj s 3D printerom*

Laserski rezač nije nešto što se tek tako kupi i postavi u sobu kraj Switcha, nisu ni toliko jeftini ni jednostavni, ali je tehnologija koju treba imati na oku. Laserskim rezačima od raznih se materijala izrađuju originalne stvari - dok se 3D printerima materijali dodaju, laserski rezač otklanja viškove ili pak urezuje u materijal ono što je prije toga nacrtano na računalu. Pikselizirani lančić oko vrata? Laserski rezač će pomoći.

Smart City Plan*simulacija upravljanja gradom*

Novi *Smart City Plan* prilika je da pokušate biti pametniji od naših planera. *Smart City Plan* omogućava detaljno kreiranje gradske infrastrukture (uključujući birokraciju!), poslovnih procesa i ponašanja stanovnika. Možete planirati „zone, ceste, javni prijevoz poput vlakova, tramvaja, autobusa, podzemne željeznice pa čak i hipercijevi“. Ne znam točno što je hipercijev, ali Rijeci bi dobro došlo par komada. ;)

Hotel za pčele*baza oprašivača*

Pčele, onako malene i ponekad neugodne, posebno za one alergične, ne izazivaju uvijek dobre asocijacije. Ali bez njih nema ničega! One su nam glavni oprašivači, one održavaju biosustav, a na kraju krajeva odgovorne su i za nastanak meda i potom proizvoda za koje nam je potreban. Hoteli za pčele pripadaju ruktovornim igrama od drveta, a relativno ih je jednostavno napraviti. I trebamo ih svugdje!

11

Unity / Unreal Engine*svemoćni za AR aplikacije i igre*

Pravi razvoj videoigara odvija se uz "game engine", a Unity i Unreal Engine vladaju virtualnim svijetom. Jednostavnim rječnikom, to su softverske tvornice unutar kojih slike, ilustracije i grafike podliježu stvarima kao što su animacije, fizičke zakonitosti, detekcija rubova, zvuk ili čak umjetna inteligencija. No ono što je važno jest i da su oni puno više od toga - ozbiljne VR ili AR projekte radi se upravo pomoću njih, uopće ne mora biti riječ o igrama. A s obzirom na sveprisutnost umjetne inteligencije, ne čude posljednji dodaci za Unity poput Eliot AI koji vam kreira super pametne, gotovo nepobjedive računalne protivnike!

13

Factorio*simulacija upravljanja tvornicom*

Ovo je simpatičan tip igre i priznajemo tu je jer se gradi tvornica - a i volimo što je to znanstvenik koji je završio na drugom planetu i što sve mora napraviti da bi došao do rakete.

Tinkercad*alat za jednostavno 3D modeliranje*

Nikad nije dovoljno istaknuti besplatan *online* alat za 3D modeliranje, ali i "circuit" modul za razne elektroničke projekte i za Arduino, slaganje elektroničkih komponenti, mikrokontrolere, čipove, žice, lampice (!)

15

16

WS2350*kućna meteorološka stanica*

A uz vrtlarjenje, zeleno i općenito znanost o okolišu najbolje ide praćenje metoprilika. Cijeli je niz zajednica kojima se možeš priključiti (Crometeo, Istramet, Rimeteo...), a okupljaju prave znalce. No jedan od vrhunaca je rad s vlastitom automatskom meteorološkom stanicom. Uvijek imaš realne podatke s lokacije, možeš je koristiti za razne druge projekte i priče, a možeš sve dijeliti i s drugima preko stranice pljusak.com.

Sjeme! :)*temelj života*

18

Postoji projekt koji se zove Banka sjemena? Pa gdje je u tome novac? Šalu na stranu, u takvim bankama ekipa skuplja i čuva sjeme različitih sorti i time čuva raznolikost. I sam možeš skupljati različito sjeme, uzgajati, širiti, kombinirati... Uz komposter i pčelice, prava stvar.

19

Bandimal*jednostavan alat za stvaranje vlastite glazbe*

Nikada nije dovoljno rano za slaganje prvih *beatova*, a to pokazuje ova aplikacija koje je naizgled za najmlađe među nama, ali dovoljna da pokrene bokove uz ono što si sam napravio. A onda na *Cubase* i ostatak ozbiljnije ekipe.

17

PARROT Swing*jeftin dron dobar za eksperimentiranje*

Dronovi već godinama izgledaju vrlo uzbudljivo, a osim mogućnosti atraktivnih snimanja, čine se i kao jedna od opcija za budućnost transporta i dostave. Većina se nakon početnog uzbuđenja i igre zasiti pa treba početi isprobavajući jeftinije opcije poput ove koju se može dobiti za manje od 1 000 kuna, a još i nalikuje na Star Wars X-Wing.

20

Olovka i papir*alat za sve*

Vaš urednik je jednom davno vodio razgovor s čovjekom koji se zvao Johan Sartori. Bio je to tada jedan simpatičan starčić, a s njim sam razgovarao jer sam istraživao povijest reklama i marketinga u Rijeci. Upravo on je stvorio poznato ime Lero (sokovi), imena još nekih pića, radio puno za INA-u i sl. Odličan čovjek. To je sve povijest koja malo koga zanima. Ali šta je on rekao - "mi nismo imali ni ta računala, ni mobitele, samo olovku i papir, a svejedno smo napravili moćan posao." Meni to i danas izazove neku suzu, ne tužnu, nego baš skužiš kako možeš sve ako ti se da. Črčkaj, šaraj, misli.

PRIPREMILA BRICKZINE EKIPA:

KRISTIAN BENIĆ, DAMIR MEDVED,
DAVID ČARAPINA, DINO PILEPIĆ,
GORANA STIPEČ BRLIĆ,
ANA SMOKROVIĆ.

C BRICKZINE

RIJEKA
2020.eu

Luka različitosti

EUROPSKA
PRIJESTOLNICA KULTURE

Brickzine grade

IZDAVAČ: Gradska knjižnica Rijeka

SUIZDAVAČ: RIJEKA 2020 d.o.o.

ZA IZDAVAČA: Niko Cvjetković

GLAVNI UREDNIK: Kristian Benić

UREDNIČKI SAVJET: Niko Cvjetković (Gradska knjižnica Rijeka), Slobodanka Mišković (Art-kino), Magdalena Lupi Alvir (Gradsko kazalište lutaka Rijeka), Lela Vujanić (RIJEKA 2020 d.o.o.), Slaven Tolj (Muzej moderne i suvremene umjetnosti), Ivana Golob Mihić (Vijeće mladih Benčić), Alen Kapidžić (Grad Rijeka)

UREDNIŠTVO: Natali Bosić, Ivana Lučić, Vedrana Balen Spinčić, Barbara Zupičić, Zoran Krušvar, Jelena Milić, David Čarapina, Lucija Sučić

PISALI: Marija Bratonja, David Čarapina, Lucija Sučić, Kristian Benić, Zoran Krušvar, Bojan Grbavac, Ana Smokrović, Bruno Župan, Marija Kajapi, Anda Bukvić, Jelena Pervan, Damir Medved, Ivana Lučić, Nina Delanović, Lorena Kalić, Asja Zec, Gorana Stipeč Brlić, Miroslav Cmur, Anja Kožul, Lara Radović

ART DIREKCIJA, OBLIKOVANJE I PRIJELOM: Nina Delanović, mikser

NASLOVNICA: Manuel Šumberac

ILUSTRACIJE: Jure Lisak, Ana Glažar, Ana Kovačić, Manuel Šumberac, Tea Jurišić, Hana Tintor, Nina Delanović, Dragan Kordić, Damir Mažinjanin, Klara Rusan, Vendi Vernić, Anja Sušan, Vanda Čižmek, Goran Radošević, Vedran Klemens

LEKTURA I KOREKTURA: Hajdi Matijević

TISAK: Tiskara Zambelli

PISMA, MIŠLJENJA I RADOVE SLATI NA ADRESU:

Gradska knjižnica Rijeka, Matije Gupca 23, 51 000 Rijeka
(uz napomenu: za *Brickzine*)

E-POŠTA: brickzine@brickzine.hr

Prati *web* portal brickzine.hr, Facebook stranicu *Brickzine* i Instagram *brickzine2020!*

PODRŽAVAJU: Grad Rijeka, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske

ISSN 2623-6222

BRICKZINE

magazin za djecu o
stvaranju kulture

BROJ 4, GODINA III - 2020.

U RIJECI, VELJAČA 2020.

SLJEDEĆI BROJ IZLAZI

2021. GODINE

